

РАДОВАРЕЊЕ

Број 257
22. јун 2000.
цена 10 динара

ИТАЛИЈА 2200 ПЛ, ФРАНЦУСКА 6,00 ПРФ, ШВАЈЦАРСКА 6 CHF, АУСТРИЈА 40 АТС, СР НЕМАЧКА 6,00 ДЕМ, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 BEF, ХОЛАНДИЈА 4 HFL, ГРЧКА 600 ДРО, НОРВЕШКА 25 NOK, ДАНСКА 16 DKK

ВУКОДЛАЦИ ОПЕТ ПРОТИВ ВУКА

С Л О Б О Д Н Е Н О В И Н Е

J.K.P. "ГРАДСКЕ ПИЈАЦЕ" - БЕОГРАД

Београд - Живка Карабиберовића бр. 3
тел. центр. 3406-450, 3406-451 и 3406-452; директор: 422-566, 422-991 и 403-384
факс: 401-928

КАПЕНИЋ ПИЈАЦА

КАПЕНИЋ - МПЕЧНА ХАПА

ЗЕПЕНИ ВЕНАЦ

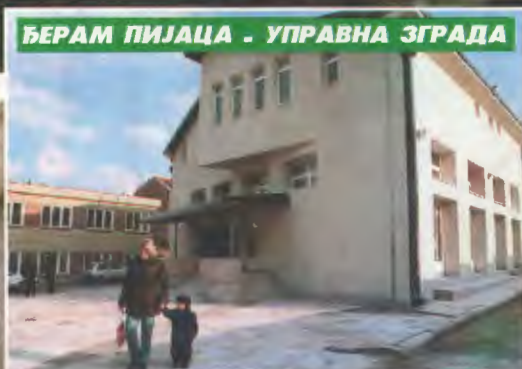
БАЊИЦА

Јавно комунално предузеће "Градске пијаце" Београд, као градска установа, основано је 1962. године и све до 1989. послује као друштвено предузеће од посебног интереса за град.

Од јануара 1990. "Градске пијаце" послују као јавно комунално предузеће којем је делатност одржавање и опремање пијаца, као и издавање простора и објеката за продају пољопривредно-прехранбених производа, на велико и мало.

ВИДИКОВАЦ

БЕРАМ ПИЈАЦА - УПРАВНА ЗГРАДА

Пословни простор је организован у оквиру 38 пијачних објеката, од чега је 35 на ужем градском подручју, а три су у приградској општини Младеновац.

Вук

К

олико памтим, ево, већ двадесет година траје хајка на Вука. Када су истумачили "Судију" и "Нож", наравно, без прочитаног ретка, већ по казивању активиста задужених за моралну невиност бораца, у хајку се најпре укључили првоборци, тражећи нервозно по задимљеним салама СУБНОР-а Вукову главу, сад и одмах. У хистеричном заносу братства-јединства, онако откачени, још увек у живахним годинама, сваки се спремао да опаше свој трофејни "валтер", пресретне Вука, циљајући на још један орден, за његову главу. На ред су онда дошли партијски комитети, од

централног до оних уличних: посвуда, од Охрида до Триглава, састанци јавни и тајни, директиве јавне и тајне, са једном тачком дневног реда - како упокојити Вука. Агитација се спустила до пионирских организација причом да бајка о Црвенкапи и није бајка, такав Вук истински постоји, уз препоруку да га се треба добро чувати.

Од тада до ових дана хајкачи нису посустали, осим што се подмлађивала и мењала формација ловаца. Социјалистима и јуловцима, као баштиницима бивших комуниста, придружили су се радикални четници Војислава Шешеља, а за истеривача Вука услуге су понудили не мали број такозваних опозиционих лидера, који одувек сматрају Вукову главу приоритетнијом од Милошевићеве.

Ако је разумљив страх режима што Вук Драшковић уопште постоји, остају ван памети нејасна позиција дела опозиције што истим жаром атакује на председника СПО. Која су то прегнућа ових људи и шта их то руководи да у једном истрајном мазохизму убијају и сами себе а уступт обогаље и последњу наду у могућност промена? Шта их то плаши?

Можда је одговор давно пре свих написао свештеник Стефан: плаши их зато што је Вук чист у мислима, чист у речима и чист у делима!"

Плаши их, дакле, што Вук у мислима никоме не жели зло. Његова мисао никада није нејасна и тамна, нема у њој ничег магловитог и мрачног, увек тумачи шта нам се догађа и предвиђа шта ће нам се догодити. Та фралпантност моћи визије изазивала је, код оних на власти и оних поред власти, до те мере нелагођност и збуњеност да су га сврстали у ред "месија", наравно, у пежоративном значењу; плаши их његова душа која као огледало одсликава људску доброту до хришћанске наивности, да сваког треба волети једнако, сваком веровати, сваког прихватити за брата и човека и; коначно, дати је зарад бољитка других; плаши их и његова громовита реч против злочина који се чине у име народа коме припада и против злочина над својим народом. Зато ће за једне бити издајник, за друге - српски шовиниста; плаше их његове беседе против рата као и када је молио за мир све српске главаре, од Радована Караџића, преко Милана Мартића до Слободана Милошевића. Отуда су га ратници кривили за миротворство а миротворци за ратништво; плаше се и због његових дела: режим због буђења опозиције а завидна опозиција због његове снаге и харизме. Можда зато Вук и каже да "не вреди слепом намигивати ни глувом говорити."

Колико исконске мржње чучи у главама појединих самозваних опозиционих лидера разних лилипутанских странака чуло се ових дана на њиховим учесталим сеансама, да заправо и није било никаквог атентата већ да је читав случај фингиран по "сценарију Вука". Наиме, Вук је сам одредио путању метака а за извршиоце одабрао "добре стрелце" из свог најближег окружења и да тако, са "ореолом жртве", одложи свој политички бад и заустави осипање Српског покрета обнове.

Испоставило се, дакле, на делу, да је за неке "опозиционаре" Иван Марковић мачји кашаљ.

Зар заиста ти фантасти и фантоми са таквим пројекцијама у мислима могу бити "реформатори", прометеји демократских промена, исцелитељи душа и обновитељи морала, једним од главних узрока садашње народне забуне и беде?

Двадесет година вијају Вука, хапсе, пребијају и пет пут убијају. Чудом немогућим за људско поимање он је све то преживео, као окађен неком страшном, само Богу знаном, узвишеном тајном.

"Не може бити побеђен од ђавола онај у коме живи Христос - победилац ђавола". - речи су једног светитеља.

Богољуб ПЕЈЧИЋ

Двадесет година вијају Вука, хапсе, пребијају и пет пут убијају. Чудом немогућим за људско поимање он је све то преживео, као окађен неком страшном, само Богу знаном, узвишеном тајном. "Не може бити побеђен од ђавола онај у коме живи Христос - победилац ђавола". - речи су једног светитеља.

Миленко
ВУЧЕТИЋ

њу и њено економско функционисање трагедија са несагледивим последицама.

У годинама пред нама, негде на измаку прве деценије новог века, у Србији ће се, после нестанка већине данашњих странака, поново, као и уочи увођења вишестраначког система, али знатно изоштреније и организационо продуктивније, конституисати два снажна политичка блока.

Понављање историје

Тамо где се пуца у неистомишљенике питање је времена када ће победити идеје оних у које се пуца.

Политички атентати су, наиме, по правилу, а на основу бројних искустава из прошлости, како је то и ових дана речено, последње странице историје одређених политичких стања или процеса.

У новом покушају убиства Вука Драшковића нема, у том смислу, ничег новог.

Део удружене опозиције саставља изборне листе за нерасписане изборе у непредвидљивом друштвеном амбијенту.

То, донекле, личи на припремање испита за непостојећи предмет на непостојећем факултету.

У значајном делу међународне заједнице и у водећим светским медијима у току су извесна "престројавања" у приступима косметској кризи, али то, на жалост, још нема утицаја на безбедносне прилике на терену.

Основни проблем у овом тренутку је, свакако, "глувоћа" у командним структурама мировних снага и у цивилној мисији на учестале и аргументоване критике због неспровођења Резолуције 1244, што албанске екстремисте охрабрује да, доживљавајући ту "глувоћу" као подршку, наставе с терором над Србима и припадницима осталих неалбанских националних заједница.

Сликвит пример извесних "престројавања" светских центара моћи у анализама косметске збиље свакако је оцена Кристофера Лејна, сарадника угледног и утицајног вашингтонског института Кејто, да су "амерички демократски идеали на Косову изложени руглу док Срби постају мета етничког насиља ОВК", а слични примери нових погледа на Косово и Метохију умножавају се, и у Европи и у Америци, из дана у дан.

Све ово је, међутим, још далеко од пожељног заокрета, па су косметски простори, и даље, пре свега због етничког чишћења српског становништва, поприште трагичних збивања и антицивизацијских токова.

Суше су несрећа за сваку земљу која се, економски, ослања на пољопривреду, а када је таква земља још и у међународној изолацији, суше су за

На једној страни наћи ће се они који ће покушати да актуелизују национални програм с краја осамдесетих и да "поврате изгубљене територије", а на другој страни груписаће се они која ће се залагати за "подвлачење црте" испод свега што се догодило, за реafirмацију вредности децентрализоване грађанске државе и за укључивање у поодмакли процес глобализма.

Победиће, дабоме, национална опција, и Србија ће се, упркос болним искуствима с национализмом и националистима, наћи тамо где је већ била.

Понављање историје, а овде је управо о томе реч, најчешће је, нарочито на Балкану, понављање трагедија.

У новинама се све чешће појављују огласи "Добро плаћам чекање у реду" без навођења у каквом ће реду да стоји онај који се на оглас јави.

Цена "чекања у реду" је око двеста динара, што значи да професионални "чекачи у реду", нова српска радна снага за трећи миленијум, могу месечно, ако раде сваки дан, да зараде три лекарске или четири професорске плате.

За повратак у нормалне токове живота нама ће, с овако разореним друштвом, бити потребно неколико деценија.

Изостанак - детаља о темама на московском састанку Била Клинтона и Владимира Путина указује да су актуелни председник Америке и актуелни председник Русије, као и њихови претходници Двајт Ајзенхауер и Никита Хрушчов, Ричард Никсон и Леонид Брежњев и Џорџ Буш и Михаил Горбачов утврдили низ потеза Вашингтона и Москве на глобалном плану, који ће тек бити реализовани.

Интересантно је, узгред, да је Владимир Путин, одмах по испраћају Била Клинтона, посетио Ватикан и папу, што је учинио и Михаил Горбачов по окончању сусрета са Џорџ Бушом на Малти.

Посета председника Свекинеског народног конгреса Ли Пенга Београду, Љубљани и Загребу потврдила је да Кина, у праћењу токова "нове светске реалности", чије су последице, између осталог, и распад друге Југославије, има принципијелан и добро балансиран приступ.

Није, свакако, у том смислу, случајно што је у време боравка Ли Пенга у Србији у Пекингу боравила делегација Скупштине града Београда, дакле опозиција Ли Пенговим београдским домаћинима.

Резултати локалних избора у Подгорици и у Херцег Новом нису, како тврде неки овдашњи аналитичари, показали политичку "пат" позицију у Црној Гори, из простог разлога што је групација "Да живимо боље" Мила Ђукановића победила у бирачком телу које броји око сто хиљада становника, а групација "За Југославију" Момира Булатовића у пет пута мањем бирачком

к о м
т е -

лу; резултати локалних избора у Подгорици и у Херцег Новом потврдили су, једноставно, да је политичка опција Мила Ђукановића реалност на дуге стазе и да је, ако се присталице опције Момира Булатовића не помире с тим, могућа само њена даља радикализација с готово извесним исходом.

Средином осамдесетих година ондашња београдска власт је, на основу исцрпних анализа, проценила да ће главни град на размеђи векова, ако се хитно не обезбеде велика материјална средства, доживети саобраћајни колапс и драматичну кризу у водоснабдевању.

Паре нису обезбеђене и процене о саобраћајном колапсу и драматичној кризи у водоснабдевању су се, наравно, управо у предвиђеном тренутку, потпуно потврдиле у пракси.

Све док на свечаним скуповима поводом државних празника у првом реду не буду седели лидери свих парламентарних странака, поглавари свих верских заједница и прве личности свих водећих културних, научних и образовних институција, овде се неће стабилизирати политичке прилике.

Одлука ЕУ да забрани међународне послове фирмама које, како се каже, подржавају актуелну српску власт, потпуно ће, ако заиста буде примењена, уништити, између осталог, и "сиву економију", од које у Србији, по неким проценама, живи око милион незапослених и радника на привременом одмору.

Није искључено да је одлука смишљена управо због удара на "сиву економију", јер би недостатак робе за "бувљаке" и "уличну продају" оставио без извора прихода за "голи живот" многе породице, што би могло да доведе до социјалних немира огромних размера.

Учестали оружани инциденти на македонској граници, које изазивају албански екстремисти, указују да је могуће, а можда негде и планирано и припремљено, да се косметска криза "прелије" у Македонију и да ову новостворену државу, с обзиром на њен етнички састав, доведе до руба провалије.

То, на свој начин, потврђује и косметски аналитичар и бивши политичар Махмут Бакали, који тврди да сви балкански Албанци, па и Албанци у Македонију, имају исте идеале и циљеве као и Албанци с косметских простора.

Пројекат етнички чисте "велике" Албаније на територијама више балканских земаља је, очигледно, пројекат због кога ће Балкан, још дуго, бити у свакојаким невољама.

По оценама стручњака овогодишње Стеријино позорје било је једно од најбољих у прошлости деценији.

У години с мање новца неко икада, глумци, редитељи и писци створили су неколико представа на светском нивоу:

Није то, међутим, резултат распрострањеног размишљања да "уметност цвета у кризама", то је, просто, очајнички крик српских уметника, иза кога ће, неминовно, уследити мук.

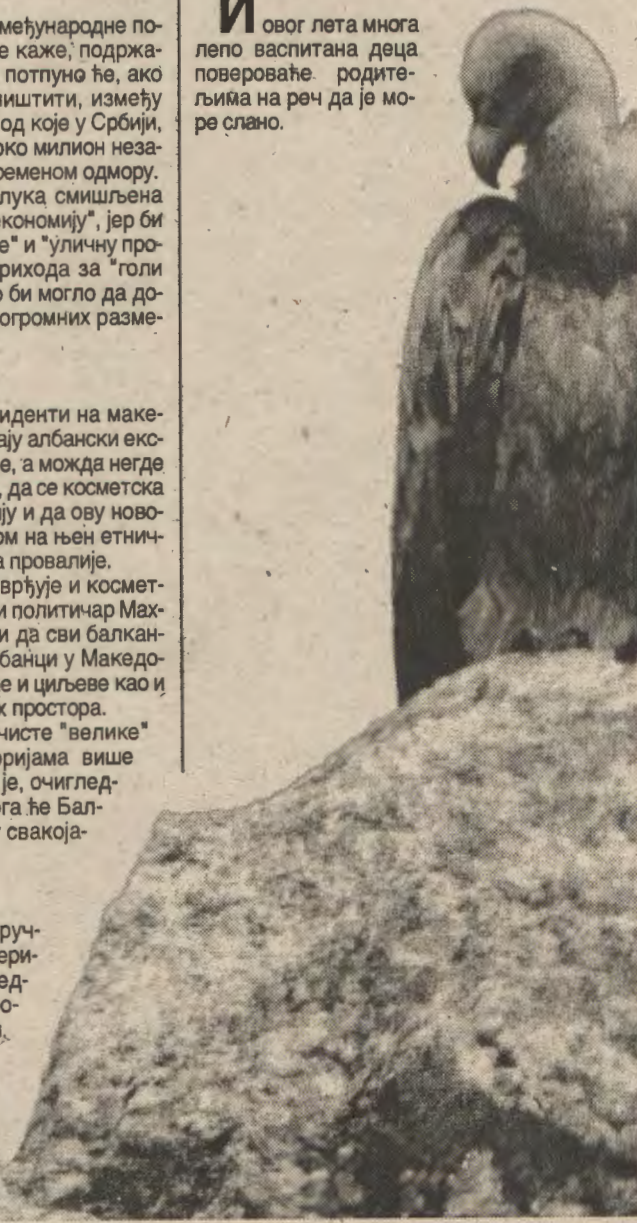
Све процене кажују, наима, да позоришта у Србији, па и културу уопште, због неподношљивог материјалног положаја и малих изгледа да се у том погледу нешто промени, чека колапс с дуготрајним погубним дејством.

Утакмици са репрезентацијом Словеније на првенству Европе фудбалери Југославије упечатљиво су демонстрирали главне токове наше новије историје.

Нерешен резултат са Словенцима је, наиме, пораз и понижење, али како је могло да буде и горе, тај срамни нерешен резултат прихваћен је као победа.

Једни су да будемо Србија на Западу, други су да будемо Србија на Истоку; настава ли се сукоби око тога, може нам се десити да будемо Србија које нема.

Иовог лета многа лепо васпитана деца повероваће родитељима на реч да је море слано.

**НЕ ДОГАЂА СЕ ДРУГИМА,
ДОГАЂА СЕ ВАМА**

Милан БОЖИЋ

Чанколизачка трагедија

Чекајући да Милошевић падне или оде природним путем социјалних промена које моћу потрајати годинама, можемо себи јачати положеј на опозиционој сцени. Зашто, дакле, не би срушили Вука са места лидера опозиције како би ми остали ближи врху. Трајично је ако га неко убије и то учини уместо нас али, боже мој, послаћемо телеграм саучешћа и устити коју крокодилску сузу и, наравно, дати на десетине изјава белосветским телевизијама.

Политика је сурова и реална. Она заиста изгледа овако и ми можемо жалити али не мали број наших тобожњих опозиционих партнера мисли управо овако.

Међутим, сада је, верујем, дошао тренутак да се озбиљно замисле.

Када је знаменити Чанак, на опозиционом митингу 14. априла, претио да ће да "оно ђубре Милошевића" убије или обеси - заборавао сам тачно шта па се излажем опасности да нас распали по закону о информисању, али, свеједно, било је тако некако просто и дивљачки - помислио сам да једино што је тиме постигао јесте да је Радио-телевизији Србије решио проблем прављења прилога о митингу.

Јер, митинг је био сјајно посећен, опозициони прваци су једнодушно говорили и држали се - тада још увек - договора од 10. јануара да се инсистира на изборима на свим нивоима и на престанку терора и стварању фер и поштених услова за политичку утакмицу, што су окупљени здушно подржали. Напросто, Дневник 2 је могао да остане без икаквог извештаја јер је било тешко напаст масован политички скуп који се залаже за нормализацију и спасавање земље.

Чанак им је, међутим, решио проблем како да опозицију представе као примитивну и крволочну.

Слабија посећеност следећих скупова била је, наравно, пре свега резултата замора опозиционе политичке јавности и претера-

но честог заказивања митинга али је и Чанак оваквим понашањем сигурно допринео да се значајном делу учесника митинга читава ствар огади и да изгубе жељу да убудуће посећују такве манифестације.

Но добро, помислио сам, нека убудуће не говори, склон је инцидентима. Напросто ћемо га "склонити под ћилим" као што се и ради са кућном прљавштином или беспризорном децом која се крију од гостију.

Једва да је прошло пуна два месеца а Чанак се поново "истакао".

Овог пута ствар је толико монструозна да измиче разумевању нормалног људског ума и могуће ју је протумачити само политичким умом који је, на жалост, у Србији одавно престао да буде нормалан.

У сред светских реакција на атентат на Вука, када су све значајне телевизијске станице прекидале програм да јаве драматичну вест, када су сви значајни политички центри и на Западу и на Истоку оштро осуђивали најфлагрантнији од свих аката терора који се код нас у двогодишњој поплави насиља догодио и када је чак и најневернијим Томама накнадно постало јасно да атентат на Ибарској магистралу никако не може бити несрећа па чак ни обичан злочин, Чанак се поново потрудио да се истакне.

Однеле из војвођанске прашине и врућине, Чанак је атентат прокоментарисао речима да ће тако проћи свако ко "сарађује" са Милошевићем.

Да се ради само о најновијој Чанковој прљавштини којом жели да стекне исто тако прљав публицитет у жутој штампи, појава не би заслуживала овај чланак.

Проблем је, међутим, знатно озбиљнији.

ЖАО ИМ

Наравно, ако би хтели да распалимо по самом Чанку могли би да се иживљавамо до миле воље. На пример, могли би да се послужимо пропагандном технологијом злогласног портпарола ЈУЛ-а и министра за телекомуникације Ивана Марковића па да ствар окренемо наопачке. "Ко се чеше њега сврби" рекао би он те би Чанак у ствари, постао Милошевићев злослутни гласноговорник који у његово име прети.

Или, могли би да кажемо, што би већ било знатно убедљивије од "марковићевске" конструкције, да је Чанак у служби Милошевића и има задатак да скрене пажњу политичке јавности са атентата.

Као што рекох, ово би већ деловало знатно убедљивије, скоро истинито, али није.

И, у томе је срж проблема и његовог значаја. Чанак није у служби Милошевића. Он се само срдечно препоручује. Које, Милошевићу? Не чак ни њему. Тачније, не само њему.

Чанак је, и то пре свега захваљујући својој психопатској жељи за публицитетом, само врх леденог брега једног политичког феномена на српској политичкој, пре свега опозиционој, сцени. "Што трезан мисли, то пијан говори" - најтачнији је опис ове ситуације. Постоји и једна још једноставнија српска народна изрека која се своди на жељу "да комшији цркне крава".

Дакле, Чанкова свињарија изречена у тако трагичном тренутку у ствари нехотице открива подсвест и - зато је проблем важан - не само његову него многих ситних и средњих играча на опозиционој политичкој сцени Србије.

Да се не лажемо.

Таквима је, у ствари, жао што атентат на Вука није успео!

Да ли зато што су га организовали у некој компликованој завери?

Ма не, нису они у стању ни моторциклом да управљају.

Жал проистиче из нечег другог. Знају, на име, такви веома добро да они сами немају никакве шансе да сруше Милошевића, да то може само Вук па и он у некој широј коалицији у којој би такви, ако се на изборима победи и освоји власт, било последња рупа на свирали.

Дакле, зашто уопште да рушимо Милошевића?

Зар није боље да уживамо симпатије света; путујемо по белосветским престоницама, добијамо по који пројекат за истраживање политичке ситуације у Србији - који смо ми на београдском асфалту увек звали пројекат о истраживању руда и губљењу времена - од кога коју црквицу ставимо у џеп, и, ето нама радости. Не морамо да се бавимо тешким, незахвалним и за нас скоро неостваривим пројектом освајања власти а уживамо лагодан положај мажене и пажене опозиције без икаквих обавеза.

Услут, чекајући да Милошевић падне или

оде природним путем социјалних промена које могу потрајати годинама, можемо себи јачати положај на опозиционој сцени. Зашто, дакле, не би срушили Вука са места лидера опозиције како би ми постали ближи врху. Трагично је ако га неко убије и то учини уместо нас али, боже мој, послаћемо телеграм саучешћа и пустити коју крокодилску сузу и, наравно, дати на десетине изјава белосветским телевизијама.

Политика је сурова и реална. Она заиста изгледа овако и ми можемо жалити али не мали број наших тобожњих опозиционих партнера мисли управо овако.

Међутим, сада је, верујем, дошао тренутак да се озбиљно замисле.

НИКАКВА КОРИСТ

У последњих годину дана, откако је спирала насиља и терора почела да се вртоглаво успиње, овако лагодна позиција помешног путујућег политичко-певачког друштва се такође променила.

Наиме, њихова логика; ма колико монструозна била обичном посматрачу који је сачувао људска осећања, имала је политички смисао до пре НАТО агресије.

Режим - а ваља га схватити у веома широком смислу који обухвата не само Шешеља као коалиционог партнера него и низ људи или појединачних центара моћи који су се богатали и профитирали из стања ствари - пре НАТО агресије је имао какву-

такву наду да се са Западом може споразумети и да су зато уступци демократској опозицији - ма шта та реч значила - смислени.

Зато је успела Гонзалесова мисија током демонстрација изазваних изборном крађом у зиму 1996. на 1997. Зато је режим покушавао да преговара и договара се са центрима финансијске моћи на Западу за које је рачунао да би имали интерес да овде "омасте брк". Зато је, коначно, и покушао да уведе СПО у поделу власти надајући се да ће му то омогућити "излаз у свет".

Међутим, када је - својом грешком ако мене уопште неко за нешто пита - 1998. одлучио да Шешеља уведе у владу, режим и/или Милошевић - читајте како год хоћете - одабрао је ратну опцију. Грешком или намерно, сасвим је свеједно.

Од тог тренутка - а ваља се сетити да су преговори и паузе о формирању владе трајали од септембра 1997. до марта 1998. - режим је кренуо путем без повратка. НАТО је, разуме се, пре свега нашкодио нама, обичним грађанима и опозиционарима у Србији, али се са режимом, као и са могућношћу да са њиме сарађује дефинитивно "развенчао".

Од тада, дакле, датира сасвим упрошћена дилема режима - или отићи у Хаг или остати по сваку цену на власти. Бојим се да је одговор сасвим недвосмислен.

Ту се и виде разлози зашто је "чанколизачка" политика сада постала бесмислена. Ако су се и надали да ће - до пролећа 1998.

- режим желети да има опозицију а којом може да сарађује а која је, ако је то икако могуће знатно слабија од СПО-а, сада они који прижељкују Вукову политичку или стварну смрт превиђају да је "мечка заиграла и пред њиховим вратима".

Режиму напросто не треба никаква опозиција!

Чекајући "тенкове НАТО" режим је незаинтересован ма и за најмањи привид легалности.

Зато се Шешељу допушта - он сигурно оно што ради не може радити барем без прећутне сагласности врха власти - да ради практично шта хоће. Он је постао нека врста турбо погона за режимске активности свиђало се то или не многим од умерених међу режимским моћницима.

Зато је свака прича о изборима пре него што се реши ибарска магистрала и будвански атентат сасвим бесмислена.

Нико из опозиције више не може имати користи од страдања СПО-а.

Напротив!

Што пре наши пријатељи али и "пријатељи" ово схвате, тим пре ће се у Србији почети стварање стварног покрета за промене.

Нисмо више угрожени само ми из СПО. Угрожен је свако који жели нормалан живот.

Зато, заиста:

Не догађа се нама, догађа се и вама!

ЈОШ ЈЕДАН АТЕНТАТ НА ВУКА ДРАШКОВИЋА, ПРЕДСЕДНИКА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

НИЈЕ ПУЦЊАВА НЕГО

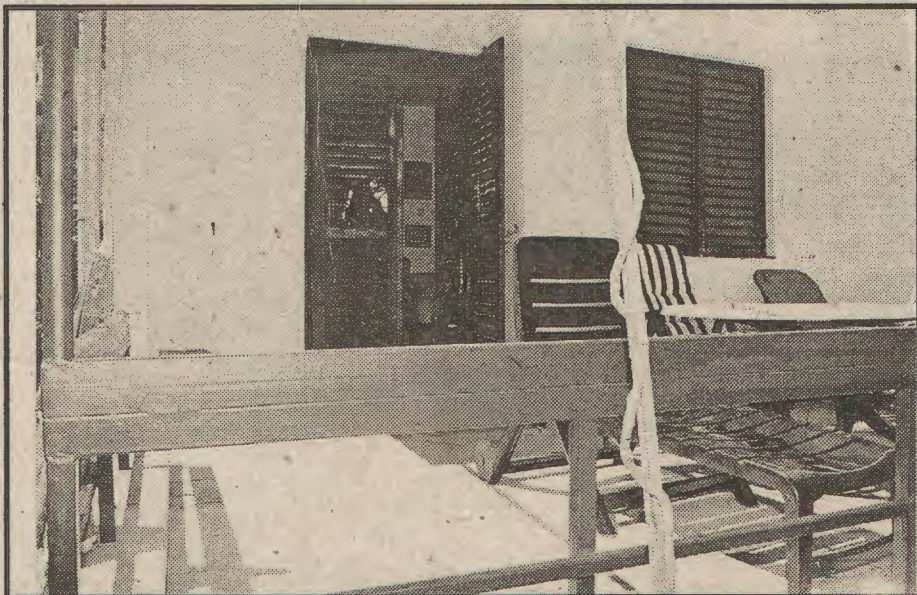
"Промашили су овога пута у свему: ја сам остао жив а убице је ухватила црногорска полицаја. Сада ће, и пред домаћом и пред светском јавношћу, да буде све айсо лутно јасно да је држава Србија земља организованој државној терора, да постоје ескадрони смрти који производе терор, да тим ескадронима смрти командује српска тајна полицаја - Служба државне безбедности. Ни у једној држави, иа ни у Србији, служба државне безбедности налоге за те страшне злочине не може да добија ни од кога другога него од онога ко води државу", каже Вук Драшковић.

Милена ПОПОВИЋ

Драшковићеве комшије из Будве тврде да им је он често говорио: "Дошао сам из онога затвора у ову слободу". Ове речи (за које поуздано знамо да их Драшковић никада изговорио - ипак, савршено изражавају политичку ситуацију у нашој савезној држави) дневне новине "Блиц" ставиле су у своју кратку вест о атентату на Вука Драшковића са намером да истакну наводну парадоксалну слику о Црној Гори чија се слобода огласила пуцањем на књижевника и политичара који је у овом остатку од Југославије највише учинио у борби за њен демократски преображај. "То што се десило у Србији, десило се и у Будви, јер су власти Србије мене пратиле знајући да не волим обезбеђење" - рекао је Драшковић неколико сати након атентата, чиме је јасно ставио до зна-

Прилаз кући, балкону и вратима кроз која је пуцано у Вука Драшковића

ња да он за атентат сматра одговорним исте оне центре моћи у Београду који су планирали, организовали и извршили атентат на њега 3. октобра прошле године, атентат у коме су погинула четворица челника Српског покрета обнове. Да не би било никакве сумње у

моју и многе главе у Србији. То им је стил владања. Земљу су претворили у концентрациони логор, нема закона, правосудја, нема ничега. У Србији је горе него што је било 1945. Србија је балкански Ирак" (присетимо се поруке коју је Садам Хусеин упутио југословенском

председника СПО, односи се, пре свега, на велике пропусте обезбеђења које Драшковићу пружа црногорска полиција за време његових боравака у Будви. Поставља се питање како је било могуће да се, у четвртак 15. јуна, непосредно пред поноћ, тројица атентатора

МУЧКИ ПОКУШАЈ УБИСТВА

Вук Драшковић: онако како га је видео потенцијални убица, око 2,5 метра од жртве

то кога Драшковић сматра одговорним, он ће у поменутој изјави додати и следеће: "Оно што се десило након мога повратка из Москве, када су похапсили моје обезбеђење, било је припрема за ово што се десило у Будви. Лишили су ме обезбеђења, видели су да сам сам и одлучили да учине то што су учинили. Савршено је јасно да је Србија терористичка држава, која је у разбојничким рукама и савршено је јасно да ће они и даље атаковати на

владајућем режиму: ми смо у истом рову, имамо заједничког непријатеља - треба да учинимо све да га осакатимо - рекао је Садам Хусеин).

УБИЦЕ СУ ПУЦАЛЕ ИЗ НЕПОСРЕДНЕ БЛИЗИНЕ

Међутим, оно што је црногорски део одговорности због почињеног напада на живот

неопажено привуку дворишном делу Драшковићевог стана и кроз жалузину врата од терасе испале осам метака на Драшковића који је сам седео у дневном боравку свога стана. Жалузине су биле спуштене а врата од терасе затворена. Пуцајући кроз уске процепе на жалузини у Драшковића атентатори су га одмах погодили у лево уво након чега се он муњевито бацио на под (као човек коме су због честих насртаја српских властодржаца на живот већ створени условни самоодбрамбени рефлекс) и откотрљао иза стуба који му је спасао живот. У том котрљању по поду атентатор је успео да га погоди још једним метком који му је здерао кожу са десне слепоочнице у дужини од седам и дубине једног сантиметра. Атентатори су необављена посла напустили терасу Драшковићевог стана и, парадоксално, видео их је неко од Драшковићевих комшија, али не и обезбеђење. Полиција је дошла тек када је обавештена о атентату! Већ помињани дневни лист "Блиц" у наслову свога текста о атентату наводи да је Драшковић узвикнуо: "Убише ме!" То је, дакле, према овом независном листу, најважнија вест, ако је уопште тачна, о атентату у Будви! Шта би, иначе, по "Блицу", било бригодно да узвикне човек кога српски режим прогања, као да је звер, свим замисливим и незамисливим средствима за уклањање са лица земље политичких неистомисљеника? Да се није очекивало да Драшковић, окрвављен, чекајући други метак, узвикне неку парољу која велича врховног команданта?

ЧУДНА ТИШИНА НА ДРЖАВНИМ МЕДИЈИМА

Тек након атентата црногорска полиција показала је да може да делује крајње професионално: Драшковић је уз велико полицијско обезбеђење најпре одведен у Станицу хитне помоћ у Будви, где му је указана прва помоћ, а потом у которску болницу. Та болница је буквално била опкољена полицијом док је Драшковићу указивана помоћ. Наглашена брига црногорске полиције за Драшковићеву безбедност наставила се и након његовог својевољног одласка из которске болнице у Будву. Истовремено, сви прилази Будви били су под полицијским надзором као и сви излазни путеви из Црне Горе. У петак 17. јуна полиција је трагала за атентаторима. Тога дана српски државни медији, а нарочито РТС, одустали су од својих омиљених тема о НАТО опозицији: остављена је само вест у којој избезумљени председник Самосталног синдиката ЈКП Градско водовод и канализација позива београдску локалну власт да томе комуналном предузећу да зарађено, заборављајући да су његови партијски другови отели Београду градску таксу од 3% а буџет града учинили 28 пута мањим од онога који је Београд имао у време социјалистичког градоначелника Небојше Човића. На тим медијима

Поглед изнутра на балконска врата
кроз која је нападач пуцао и (лево) стуб
иза кога је Вук потражио спас

Госпођа Драшковић показује место
где су се забили меци намењени Вуку
Драшковићу

владао је велико ишчекивање: чија ли ће
рука са пиштољем бити ухваћена на Драшко-
вићевом челу? О атентату на Драшковића
државни медији преносили су читав дан вест
из чувене Танјугове радионице у којој се спо-
мињала "пуцњава у Будви". Ако у Танјугу не
знају шта значи реч пуцњава и колико се она
разликује од речи атентат, нека се замисле
над оваквом вешћу: "Бошко Перошевић уби-
јен у пуцњави на Новосадском сајму", или:
"Предраг Булатовић убијан у пуцњави у бео-
градском ресторану Рад" (како ли изгледају
ове пуцњаве друговима из Танјуга?). У петак
поподне јављено је да су два атентатора
ухапшена и да се за трећим још трага. "МУП
располаже оружјем којим је извршено дело,
лицима која су извршила дело и онима који
су им помогли, и знамо ко је наручилац тог де-
ла", изјавио је Вук Бошковић, помоћник мини-
стра унутрашњих послова Црне Горе, додају-
ћи да су атентатори, непосредно по Драшко-
вићевом доласку у Будву, стигли из Србије у
Црну Гору са планом да ликвидирају лидера
СПО. Идентитет атентатора није саопштен у
циљу објективности даље истраге. Ова чиње-
ница изазвала је не мало изненађење срп-

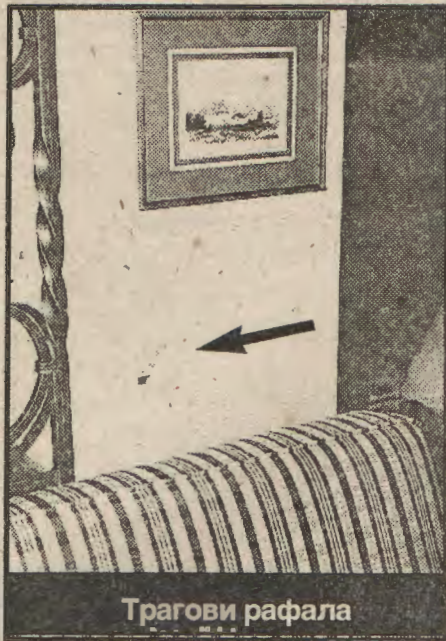
ског јавног мњења, навиклог да министри Го-
ран Матић и Иван Марковић саопштавају све
резултате истрага и пре њиховог отварања.

Међутим, тројна коалиција изневерила би
себе саму да је пропустила да саопшти своју
истину о атентату у часу док се још ништа ни-
је знало о резултатима потраге за атентато-
рима. Улогу гласноговорника коалиције узео
је на себе ОО СПС Палилуле. У његовом
саопштењу се наводи да се заказана седни-
ца СО Палилула није одржала јер су "одбор-
ници СПО и ДС због наводног покушаја
атентата на Драшковића у Црној гори, бисеру
европске демократије на Балкану, напустили
седницу иако је требало да се расправља о
проблемима водоснабдевања". Дакле, СПС
атентат означава као наводни.

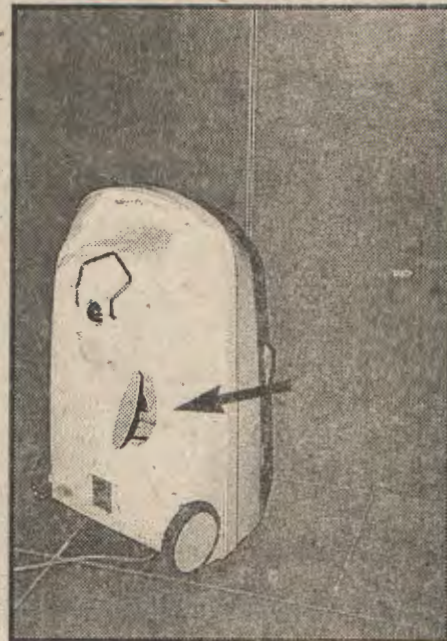
МАРКОВИЋЕВ МЕТАК ПОПУТ МОЛБЕ, ИВАНОВА МОЛБА - ПОПУТ МЕТКА

"Највећу партију на балкану" (метафора
преузета из недавне црногорске предизбор-
не кампање Момира Булатовића) директно је
утерао у лаж ЈУЛ-овски министар Иван Мар-
ковић у свом покушају да саопшти црногор-
ској полицији у ком смеру надаље треба да
воде истрагу (његова изјава дата у Танјуговој
обradi): "Медлин Олбрајт, Мило Ђукановић
и терористи из "Отпора" решили су да јавно
подрже Вука Драшковића у намери да преки-
не коришћење годишњег одмора. Вуку треба
алиби, а воли да га и замоле макар и овако
(Марковићев метак попут молбе, Иванова
молба попут метка - шта је у питању? - прим
М. П.). А Медлин, Мило и "Отпор" сматрају да
није фер да се Вук одмара док они ударнич-
ки нападају Југославију. Зато је у Будви запо-
чело Будванско лето водвиљем "Вуче пази
метак". У Миловој земљи чуда меци се виде
захваљујући демократији чије спровођење
врши Вукашин Мараш. Тако је Вук видео ме-
так. Невидљиви су само они меци које испал-
љује ЦИА као у случају покојног Жугића". Ова
Марковићева изјава антологијске је вредно-
сти због низа противречности које се у њој
налазе а посебно због грубог Марковићевог
скакања по још свежем Жугићевом гробу -
Жугића је, према мр И.М, убио невидљиви ме-
так! Марковићева духовитост није достојна
ни јуловских водвиља, које пише лично ди-
ректор Дирекције ЈУЛ-а, у којима налазимо и
такве ноторне ЈУЛ-овске истине попут оних
да је "Коштана" Боре Станковића - роман а
Месец - планета у Сунчевој систему. Призна-
јемо да је ова изјава сасвим на нивоу оне коју
је недавно дао Горан Матић, такође ЈУЛ-
овац, у којој се тешко срамоти српско елемен-
тарно образовање погрешном језичком упо-
требом Шиндлерове листе (о Шиндлеровој
листи рекао је нешто из чега следи да је Шин-
длерова доброта, попут преврнуте чарале,
прешла у зло - као да је рекао да је Мајка Те-
реза читавог живота диловала дрогу).

Видно разочарани што атентат на Драшко-
вића није успео српски властодршци доводе
два дана после атентата у главну информатив-
ну емисију државне телевизије Момира
Војводића, песника из Мораче, црногорског
Србина, звезду политичког прелазног рока,
која је припала српским радикалима, да про-
суђује јавно о вредности Драшковићеве про-
зе (под геслом - бар њу да убијемо!). Уместо
да скине капу и ћути пред злочиним учини-
ним у Будви, Војводић се околио на Драшко-
вићеву књижевност заборавивши да је и ње-
га у младости (управо је био положио велику
матуру) сам Бог заштитио од метка који је сам
себи, непажњом, испалио у главу. Метак му
је обишао лобању, оставши му у глави а он је

Трагови рафала

сав крвав истрчао пред кућу и завалио из свег гласа: "Куку мене, шта ће ми матура!" Подсећамо Војводића на страшне тренутке човековог сусрета са метком, које је и сам искусио, да не хули више на Бога па макар био учлањен у Српску радикалну странку.

СМЕНЕ У МУП ЦРНЕ ГОРЕ

Министар унутрашњих послова Црне Горе је већ новинарима у Драшковићевом стану у Будви, одмах након атентата, рекао да "објективно сноси личну одговорност због атентата" и додао: "Ја, као министар унутрашњих послова, предузео сам најригорозније мере према људима који су били дужни да професионално учине више него што су учинили да се не деси ово што се десило. Они ће сносити најтеже консеквенце и одговорност". Касније је Мараш најавио да ће црногорском премијеру Филипу Вујановићу понудити оставку на функцију министра унутрашњих послова Црне Горе. И заиста, дан касније Мараш је сменио шефове центра државне безбедности у Будви (Рајка Куљачу) и Бару (Предраг Ашанина). "То је унутрашња ствар полиције и кадровске промене ће допринети њеном ефикаснијем деловању", рекао је о тим сменама Вук Бошковић, помоћник министра унутрашњих послова Црне Горе. Узимајући у обзир ефикасност коју је црногорска полиција испољила у хватању атентатора и већ јавно изречене тврдње да постоји веза између убиства Горана Жутића и атентата на Вука Дра-

Ходник са траговима крви

шковића, тешко је поверовати да је Вујановић прихватио Марашеву оставку. После свега испало је да је Драшковић, боравећи на самој граници живота и смрти, помогао суштински црногорској полицији да недвосмислено докаже тврдњу црногорских званичника да неко из Србије покушава свим снагама да увезе у Црну Гору тероризам у облику који већ годинама царује Србијом.

Помало у складу са црногорском традицијом а више због гриже савести што је остала адекватна заштита Драшковићу, у његовом стану у Будви у суботу су се појавили Мило Ђукановић, Филип Вујановић и, поново, Вукашин Мараш. Црногорски званичници су боравили код Драшковића око 40 минута, али након сусрета са њим нису дали никакве изјаве новинарима. Може се закључити да је Драшковић оставио по страни анализу пропуста које је учинила црногорска полиција и да са великом пажњом очекује резултате званичне истраге о атентату, уверен да ће они потврдити да је и овај атентат само један сегмент из арсенала српског државног тероризма.

КОШТУНИЦА: "МАНИПУЛАЦИЈЕ ОПАСНИЈЕ ОД ЗЛОЧИНА!"

Раскол у српској опозицији који је постао видљив након одлуке да део опозиције изађе на све изборе које ће владајући режим расписати, без обзира на изборне услове, након будванског атентата на Драшковића резултирао је равнодушном опозицијом

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СЕРБСКОГО ДВИЖЕНИЯ ОБНОВЛЕНИЯ
ГОСПОДИНУ В. ДРАШКОВИЧУ

Уважаемый господин Драшковић,

С глубокой обеспокоенностью узнал о совершенном на Вас покушении. Решительно осуждаю эту террористическую акцию, направленную не только против Вас лично, но и угрожающую процессу демократизации в Югославии.

Выражаю Вам искреннее сочувствие и пожелание скорейшего выздоровления.

Надеюсь, что официальные власти предпримут все необходимые меры для тщательного расследования случившегося и наказания виновных.

ПРЕДСЕДНИКУ СРПСКОГ
ПОКРЕТА ОБНОВЕ
Уважени господине
Драшковићу,

с дубоком узнемирености знао сам за атентат на Вас. Одлучно осуђујем терористичку акцију усмерену не само против Вас лично, него и против процеса демократизације у Југославији.

Изражавам Вам искрено саосећање и жељу за брзи опоравак.

Надам се да ће званичне власти предузети све неопходне мере за темељну истрагу догађаја и кажњавање криваца.

Игор Иванов

И. ИВАНОВ

се у условима државног терора не може размишљати о било каквим изборима (прочитати уводно излагање Вука Драшковића са седнице ГО СПО од 10.6.2000. године, које објављује-

вићу. Најпре, поменуће лидере је затекла неспремним чињеница да је атентатом јавно доказано да је Драшковић био апсолутно у праву када је тврдио да

Уместо тога јавио се Ненад Чанак агенцији Бета са изјавом да му је жао што је Драшковић "по ко зна који пут изложен атентату", али да је то "углавном судбина оних који су

АМБАСАДА ЈАПАНА
БЕОГРАД

Г. Вук Драшковић
Председник СПО
Београд, 16. јуна 2000.

Поштовани г. Драшковићу,
Сазнавши да су на Вас, г. Драшковићу, синоћ пуцали и да сте повређени, изражавам Вам поводом овог инцидента своје најдубље симпатије, уз наду у брзо оздрављење.
Искрено,

Нориаки Овада,
Амбасадор Јапана

Belgrade, 16 June 2000

EMBASSY OF JAPAN
BELGRADE

Mr. Vuk Drašković
President of SPO

Dear Mr. Drašković,

Having heard that you, Mr. Drašković, were shot and wounded last night, I express my deepest sympathy to you on the occasion of this incident, and hope for your fast recovery.

Sincerely,

Noriaki Owada
Ambassador of Japan

САВЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР/ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК

Брисел, 16. јуна 2000.

Драги Вуче,

Дубоко сам потресен вашљу о кукавичком покушају атентата на тебе. Ова најновија ескалација у спирали насиља још једном потврђује жалосно стање ствари у политичком животу СРЈ, где је употреба убилачке силе изгледа постала уобичајен начин за решавање политичких разлика. То је супротно свим вредностима и принципима на којима почива демократија европских земаља и показује у којој мери се Милошевићева Србија удаљила од главних европских токова.

Политичке промене у Србији су од одлучујућег значаја да би се преокренула ова тенденција и желим да изразим своју искрену солидарност са свим оним храбрим људима који без обзира на све већу репресију настављају да неуморно раде у правцу демократских промена у Србији.

Желећи ти потпун и брз опоравак, срдечно те поздрављам.

Хавијер Солана

правили договоре и дилове са режимом". Оваква тврдња трпи од два озбиљна недостатка. Први је да Војислав Шешељ у непрекидним најважнијим "дировима и договорима" са режимом, још од 1990. године, и при томе је развргао те "дирове и договоре", и

Brussels, 16 June 2000

Dear Vuk,

I was deeply shocked to learn about the cowardly assassination attempt on your life. This latest escalation in the cycle of violence illustrates once more the sorry state of political affairs in the FR Y, where the use of lethal force seems to have become the standard method of settling political differences. This runs counter to all the values and principles on which democracy in European countries is built and shows the degree to which Milosevic's Serbia has distanced itself from the European mainstream.

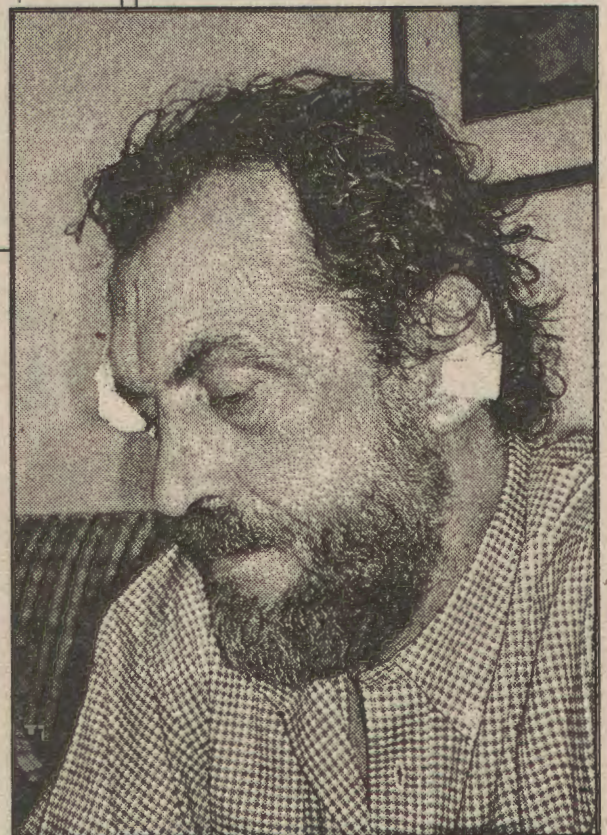
Political change in Serbia will be instrumental in reversing this tendency and I wish to express my heartfelt solidarity with all those courageous women and men who in the face of mounting oppression continue to work relentlessly for democratic change in Serbia.

Wishing you a full and speedy recovery, I remain,

Yours sincerely,

Javier SOLANA

мо у овом броју "Српске речи"). Потом, изненадила их је и брза потврда вишеструко поновљених Драшковићевих речи да се Милошевићев режим плаши искључиво снаге Српског покрета обнове. Кога су халсили и убијали, осим чланова СПО-а - питао се често Драшковић. Ове чињенице утицале су на то да се ни два дана после атентата нико из српске опозиције, осим Момчила Перишића, није ни телефоном јавио Вуку Драшковићу да непосредно изрази протест против отвореног испољавања српског државног тероризма.

Њ.К.В. Престолонаследник
АЛЕКСАНДАР

Њ.К.В. Престолонаследник
АЛЕКСАНДАР

16. јуна 2000

Г. Вук Драшковић
Председник СНО
Кнез Михаилова 48
11000 Београд

ПРВЕ РЕАКЦИЈЕ НА АТЕНТАТ

Поштовани господине Драшковићу,

Вест о новом атентату на Вас примио сам са гнушањем и хитам да Вам се јавим и изразим своју радост што атентатори из овог пута нису успели. Ово је већ други покушај на Ваш живот за мање од годину дана па је очито да неке врло много сметате. Одмах сам издао инструкције својој Канцеларији да пренесе јавности моју најоштрију осуду најновијег терористичког напада на Вас, али сам желео да и Вама лично пошаљем ово писмо и да Вам зажелим што бржи опоравак. Моја супруга принцеза Катерина се придружује овим жељама.

Молим да пренесете наше врло срдечне поздраве Вашој супрузи, госпођи Даници.

С поштовањем,

18 Chambers Street, Princeton, NJ 08542-3707, USA
Tel: 609-523-5264 Fax: 609-523-5266
E-mail: a@thml.compress.vc.com
www.netcom.com/~ethnic/pas.html

June 16, 2000

Mr. Vuk Draskovic
President
Serbian Renewal Movement
48 Knez Mihailova
Belgrade, YUGOSLAVIA

By fax: 011-361-11628170

Dear Vuk,

I want to express my shock at the news of yesterday's assassination attempt on your life. Once again only by the grace of God you are safe.

Allen Kassof, who is out of the country, joins me. We express our hope that sooner or later those responsible for this sickening act will be found and brought to justice. I am sure that Djukanovic's government will do everything it can in this respect.

Yesterday's events is yet another sad proof of a terrible state of affairs in Yugoslavia, the only European nation with a state-sponsored terrorism.

Uvek Vaš prijatelj.

You remain in my prayers.

Alex N. Grigorjev

коју тврди да је слика целе опозиције - није ли то трајни "дил" који Чанак има са режимом? А да ли му је фалила длака са главе? Драшковићево тромесечно присуство у савезној влади Чанак екстраполира до вечности извлачећи из њега приземне флоскуле као да се учио политици код Жељка Симића. Није ли Драшковић за време НАТО агресије јавно говорио и Милошевићевом режиму и НАТО пакту оно што Чанак није смео ни да шапуће? Није ли Драшковић због тога и избачен из савезне владе?

Остали опозициони лидери задовољили су се саопштењима. Најпре Коштуница: "Рањавање Вука Драшковића нова је потврда да је насиље у потпуности превладало на политичкој сцени. (...) Уместо да се неистоми-

ПРОЈЕКТ О МЕЂУНАЦИОНАЛНИМ ОДНОСИМА

Принстон, САД
16. јуна 2000.
г. Вук Драшковић
Председник СПО
Кнез Михаилова 48
Београд, Југославија
Драги Вуче,

Желим да изразим своје запрепашћење вешту о јучерашњем покушају атентата на тебе. Још једном си безбедан захваљујући бојској милости.

Придружује ми се и Ален Касоф, који је ван земље. Изражавамо нашу наду да ће пре или касније одговорни за тај огањни чин бити откривени и приведени правди. Сигуран сам да ће Ђукановићева влада учинити све у том смислу.

Јучерашњи догађај је још један од жалосних доказа ужасне ситуације у Југославији, јединој земљи у Европи где постоји државни тероризам.

Увек Ваш пријатељ. (на српском)
Молим се за тебе.
Алекс Н. Григорјев

шљеници надмећу на изборима, где је једино право место за такву борбу у цивилизованим друштвима, све чешће се, уместо за политичким и програмским аргументима, посеже за пиштољем. (...) Колико ће још хитаца, свеједно да ли убојитих или не, бити испалено, колико ће неправних и бесправних одлука бити донето, да би они који су непосредно у власти схватили да се овако даље не може и да су

суштинске промене неопходне." Потом - Исаков: "Нема сумње да је покушај убиства Вука Драшковића политичке природе и да захтева јасан и одлучан одговор свеукупне друштвене и, посебно, политичке опозиције диктаторском југословенском режиму - и у Србији и у Црној Гори. Даље - Социјалдемократска уни-

ДИНИ: МИЛОШЕВИЋЕВ РЕЖИМ ОДГОВОРАН ЗА НАСИЉЕ У СРЈ

Шеф италијанске дипломатије Ламберто Дини изјавио је да је режим југословенског председника Слободана Милошевића одговоран за насиље у СР Југославији.

"Присуствујемо конфликту, делом подземном, а који представља реакцију режима из Београда, који се директно и индиректно не устручава од насиља, чак и после окончања конфликта на Косову", рекао је Дини у Венецији, реагујући на атентат на председника Српског покрета обнове Вука Драшковића.

"Треба да останемо опрезни и да понудимо сву могућу подршку демократским снагама које желе да се изразе, без обзира на покушаје да их угуше", рекао је италијански министар.

Дини је изразио уверење да "млади неће дуго ћутати (у СРЈ) због ситуације у којој недостаје демократије и у којој се гуше средства информисања".

Он је, међутим, додао да ће тај процес бити спор.

СТЕЈТ ДЕПАРТМЕНТ: ОЗБИЉНО СХВАТАМО ДРАШКОВИЋЕВЕ ТВРДЊЕ

САД су саопштиле да озбиљно схватају тврдње да иза атентата на лидера Српског покрета обнове Вука Драшковића стоји режим у Београду.

Портпарол Стејт департмента Ричард Баучер је, међутим, рекао да САД немају независне информације којима би потврдиле Драшковићеве наводе. "Технички детаљи пуцњаве још се истражују у Црној Гори. Ми озбиљно примамо Драшковићеве изјаве и изјаве црногорске владе које су кривицу приписале Београду, али, ја немам никакве независне информације за вас", рекао је Баучер новинарима на редовном брифингу.

САД су осудиле покушај убиства лидера СПО и саопштиле да он одражава атмосферу насиља коју је у Југославији створио режим председника Слободана Милошевића.

"Тај напад је последњи запањујући инцидент који одражава атмосферу насиља и безаконја коју је потхрањивао Милошевићев режим. У последњих неколико месеци, режим је одговоран за талас халашења, премлаћивања студената, затварања медија и судских прогона како би се утишао сваки глас незадовољства", рекао је Баучер.

"Припадници режима учествују у криминалним активностима. Талас убиства високих званичника прошао је нерасветљено. Режим је одговорио покретањем смешних оптужби против ненасилних дисидентата и спољних снага", закључио је портпарол Стејт департмента.

ја: "Без обзира на то ко се, стварно налази иза овог политичког атентата, његови прави инспиратори су они који преко државних медија у Србији демократску опозицију називају терористима". Свилановић: "Атентат на Вука Драшковића је још једна потврда да живимо у земљи у којој влада насиље и говор пиштољима а не политичким аргументима". Врху-

није му длака са главе фалила. Други се односи на самог Ненада Чанка: није ли он онај опозиционар који увек радикализује питање сецесије Војводине од Србије кад год је опозиција пред уједињењем и тиме непрекидно веша камен о врат остатку опозиције? Режим користи Чанка као слику разбијача Србије за

ВОДЕЋЕ СВЕТСКЕ АГЕНЦИЈЕ ПОСВЕТИЛЕ ВЕЛИКУ ПАЖЊУ АТЕНТАТУ НА ВУКА ДРАШКОВИЋА

Водеће светске агенције посветиле велику пажњу атентату на Вука Драшковића. Вест о атентату у Будви, као прва вест из иностранства, пренеле су агенције Франс прес, Асошијетед прес, Ројтерс, затим велике медијске куће ББС, ЦНН, ББС Невс... Вест о атентату осванула је на насловним странама познатих светских новина. Наводимо неке од њих: **Коријере дела сера, Република, Ђорнале, Пресе, Стандард, Курир, Лидове новине, Право, Франкфуртер алгемајне цајтунг, Тагесцајтунг, Велт...** Такође све велике медијске куће тражиле су интервју од Вука Драшковића и осталих челника СПО.

нац цинизма представља изјава коју Војислав Коштуница о атентату на Вука Драшковића дао прошлог понедељка на својој конференцији за штампу. Како преноси Бета председник Демократске странке Србије Војислав Коштуница оштро је критиковао манипулације које се у јавности јављају након покушаја убиства председника Срп-

атентат на Драшковића "велика несрећа" и да нико не може у "несрећи да тражи политичку подршку". "Не могу да разумем да неко несрећу третира као мотив за окупљање и политичку подршку, рекао је, према Бети, Војислав Коштуница.

Најпре, Драшковић је изјавио да га "нико из српске опозиције није назвао телефоном поводом немилог догађаја, осим Момчила Перишића." Коштуници се учинило погодним за политичке анализе да телефонске разговоре, који су у сличним ситуацијама уобичајени у целом цивилизованом свету, прогласи окупљањем које није уобичајено, како рече Коштуница, када је у питању несрећа! А шта је уобичајено када је у питању политички атентат - Коштуница не говори. Или, према Коштуници то није ни био атентат јер се то не може утврдити док трају, како рече, манипулације највиших црногорских званичника које су опасније од самих аката насиља.

ЂУКАНОВИЋ: "ПОКУШАВАЈУ ДА ТЕРОРИЗАМ ИЗВЕЗУ ИЗ СРБИЈЕ У ЦРНУ ГОРУ"

О већ поменутој изјави Ивана Марковића о умешаности "Отпора" у атентат на Вука Дра-

ВУКАШИН МАРАШ, МИНИСТАР ЦРНОГОРСКЕ ПОЛИЦИЈЕ

МОНСТРУОЗНА ЗАВЕРА

У Драшковићевој кући новинарима се обратио (16. јуна) и министар унутрашњих послова Црне Горе Вукашин Мараш који је, између осталог, најавио да ће због атентата на председника СПО понудити оставку црногорском премијеру:

"Морам да кажем да сам овај тежак злочин доживео двојачко. Прво као грађанин, јер ми је као грађанину Црне Горе то веома тешко пало, а друго, наравно, и као министар унутрашњих послова који носи и сноси одговорност за безбедност људи и грађана Црне Горе и свих других грађана који дођу у Црну Гору. Ја сам врло често истицао да је Црна Гора безбедна држава, да свим грађанима Црне Горе гарантујемо сигурност и безбедност и да снаге Министарства унутрашњих послова спремне су да сачувају те највише друштвене вредности. Очигледно два догађаја у последње време нас упозоравају озбиљно, да не кажем демантују нас. Полиција Црне Горе, полицијске снаге Црне Горе, морају бити свесне да се суочавају са настојањима да се тероризам из Београда пренесе на простор Црне Горе. Дакле, овај терористички акт - атентат који је извршен на Вука Драшковића објашњава на неки начин и атентат који је само пре неколико дана извршен на Горуна Жугића. Дакле, заједно ова два атентата дају објашњење свима онима који покушавају да преко новина спекулишу да се у ове атентате укључује ЦИА и стране обавештајне службе, да ове атентате, малтене, организују и синхронизују најодговорнији људи Црне Горе укључујући и министра унутрашњих послова. Све те обмане, лажи и неистине срамно су пале пред догађајима који су уследили и посебно пред последњим догађајем - атентатом на Вука Драшковића. Разобличена је једна монструозна завера која се из Београда преноси на Црну Гору. Према томе, ја, такође, као министар унутрашњих послова могу рећи професионално да сам предузео најригорозније мере према људима који су били дужни да професионално учине више него што су учинили да се не деси ово што се десило. Они ће сносити најтеже конвенције и одговорност, а ја, лично, понудићу своју оставку председнику Владе, јер сматрам да објективно носим и личну одговорност због злочина и атентата који је извршен над Вуком Драшковићем."

славије за атентат на Вука Драшковића и у својој изјави датој одмах након атентата следећим речима: "Иза атентата на Драшковића у Будви стоји држава под управом терористичког режима Слободана Милошевића и Мире Марковић. (...) Циљ атентата да се за-

ОТПОР ИИИИИИИ

Реакција ОТПОР-а на покушај убиства Вука Драшковића

Београд, 16.06.2000. Народни покрет ОТПОР! најистините осудује покушај убиства Вука Драшковића, председника Српског покрета обнове. Промислимо убиство главног жетле да изазове крвопролиће, које би могло да доведе до грађанског рата у Србији. Није први пут да режимски терористи покушавају своје злочиначко циље. Они желе да убију свакога ко не мисли као и владујућа породица ОТПОР! већ дуже време министари на општерној заштити свих саопштореничких људи ове земље и ражисо од Слободана Милошевића да олакша престане са насиљем и расниво демократске и слободне изборе.

Poštovani gospodine,
Dragi Vuče,

VUK DRAŠKOVIĆ,
Predsednik
Srpskog pokreta obnove

Са гнушањем, али не и са изненађењем, сазнао сам за поновни покушај ражиса на Ти "гласе гласа". Шта друго да Ти поручим осим да живим и уверено да се насиљству које је на делу можемо супротставити само заједничким снагама и одлучним и смелим акцијама.

Прате Те моје најбоље жеље.
Желим Ти брз опоравак.

Срдачно,

Predsednik
Socijalne demokratije
Dr Vuk Obradović

ског покрета обнове Вука Драшковића у Будви. Коштуница је рекао да су такве манипулације "понекад и опасније од самих аката насиља" и да често доводе до тога да се, након њих, насиље само појачава. Председник ДСС је казао да таквим изјавама доприносе највиши црногорски званичници, као и власти и државни медији у Србији.

Бета даље наводи да је Коштуница коментаришући изјаву Вука Драшковића да га је након атентата од опозиционих лидера из Србије контактирао само председник Покрета за демократску Србију Момчило Перишић, изјавио да не зна да ли је та изјава "доследно пренета". Коштуница је прецизирао да је

шковића, у "Отпору" је речено да је за жаљење јер се подсмева атентату на Вука Драшковића. "Веома нам је жао што је Ивану Марковићу покушај атентата на Вука Драшковића смешан и што се спреда са тим, али то је и за очекивати, јер су они славили пораз Србије на Косову", рекао је активиста "Отпора" Вукашин Петровић агенцији Бета.

Према истој новинској агенцији председник коалиције Војводина Драган Веселинов изјавио је у прошли понедељак на конференцији за новинаре у Новом Саду да је атентат на председника СПО Вука Драшковића "чисто политичке природе" и додао да је то био напад на "целокупну демократску опозицију" и да је "циљ овог атентата био да се Драшковић елиминираше и да се разјуре остали опозициони лидери, те да се потом објаве избори без опозиције". "Овај атентат био је напад на целокупну демократску опозицију у Србији", рекао је Веселинов. Он је додао да је други циљ атентата на Драшковића био да се избори распишу у "атмосфери страха и гурања људи у тоталну политичку апстиненцију". Драган Веселинов оптужио је власти СР Југо-

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ УБИЈАЈУ НАЈЈАЧЕГ

Супруга лидера Српског покрета обнове Даница Драшковић изјавила је (16. јуна) агенцији Франс прес да иза покушаја убиства Вука Драшковића стоје председник Савезне Републике Југославије Слободан Милошевић и његова супруга Мира Марковић. Том приликом госпођа Драшковић је изјавила:

"Мислим да је то наставак атентата са Ибарске магистрале, да то раде исти људи у истој организацији. Мислим да је одговоран сам врх државе - Слободан Милошевић и његова супруга, који патолошки мрзе, наравно, Вука Драшковића од 90. године па до данас и желе да задрже власт на тај начин што ће уништити најјачу опозициону странку која једина може да их скине са власти. Све ово остало је смејурија. Ако би Вука нестало - нестало би и опозиције и нестало би опасности и они би могли да владају, онако како планирају, по неком новом уставу, још двадесет година."

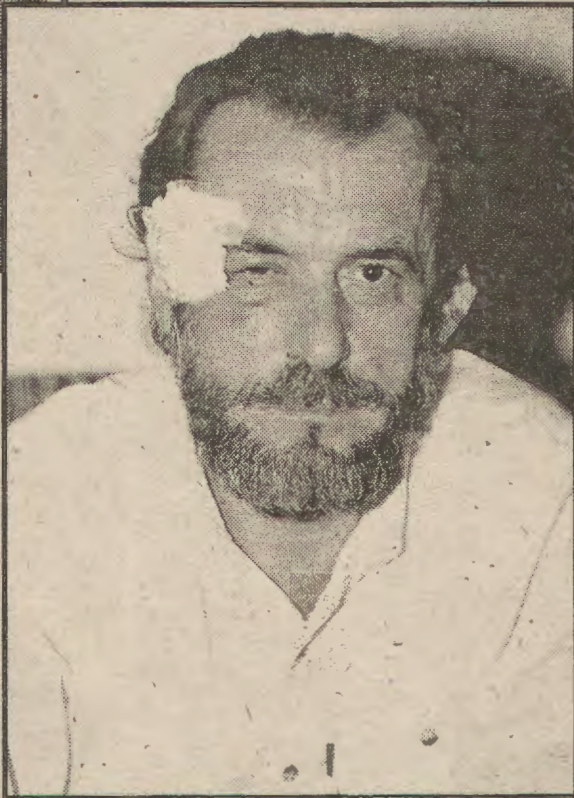
страши народ и у Србији и у Црној Гори, како би одустао од помисли да се вреди супротстављати пропалој влади у Београду. Као ни код претходног покушаја убиства председника СПО прошле године на Ибарској магистрала, тако ни овог пута, атентат нису осудиле једино Социјалистичка партија Србије и Југословенска удружена левица".

Потпредседник Демократске странке Борис Тадић најштрије је осудио оружани напад на лидера Српског покрета обнове Вука Драшковића. Он је на конференцији за новинаре рекао (Бета) да напад на Драшковића у Будви "сведочи о потпуно ненормалним политичким односима у нашој земљи" и да представља "опасан извоз" злочина из Србије у Црну Гору". Такође, рекао је да је "Демократска странка прва упозоравала, још у време НАТО напада, да режим спрема атентате на прваке опозиције, чија је прва мета био Зоран Ђинђић". Демократска странка од црногорских власти очекује да "у најскоријем року јавно-

сти пружи обипљиве податке о атентату на Вука Драшковића. (...) У овој земљи више нико није сигуран за свој живот. Таква ситуација налаже развијање снажне мреже солидарности свих демократских снага", рекао је Тадић.

Демократска алтернатива је изразила забринутост због новог покушаја убиства председника Српског покрета обнове Вука Драшковића и оптужила власт да је претворила државу у "Чикаго 30-их, у којој више нико није безбедан, а смртно су угрожени сви који јој пружају отпор". У саопштењу поводом напада на Драшковића, Демократска алтернатива је оптужила власт у Србији да опстаје на насиљу, јер "иза себе има најмање 500 неразјашњених убиства, нерасветљен злочин на Ибарској магистрала и на стотине премлаћених и ухапшених "отпораша" и опозиционих активиста". Према оцени Демократске алтернативе, уколико извршиоци напада на Драшковића остану непознати, показате се "гола истина да ће власт, како је већ најавио Шаиновић, искористити и будвански атентат да такозвани антитерористички закон употреби да би забранила опозиционе партије и обрачунала се са сопственим грађанима".

Председник Црне Горе Мило Ђукановић изјавио је у Венецији, где је присуствовао састанку посвећеном Балкану који је организовао италијански Институт Аспен, да се на основу "политичког расуђивања", власти у Београду могу оптужити за атентат на председника Српског покрета обнове Вука Драшковића. Ђукановић је рекао да не може да изнесе детаље истраге да не би омео њен

ток, али да је могуће окривити власти у Србији, јер Драшковић нема непријатеље у Црној Гори, док га власти у Београду сматрају једним од главних противника. Ђукановић је, такође, оптужио власти у Београду да "покушавају да тероризам извезу из Србије у Црну Го-

ЧУДО ИЗ ВЕРЕ

Познато је да Бог својом руком заштити човека тако што је стави изнад или поред главе свог штићеника па му тако једном или, како народ каже, три пута помогне, односно живот спаси.

Непознато је, међутим, или бар мало познато, да Бог главу свог штићеника стави међу своје дланове па му главу са обе стране заштити и тако, одједном, два пута помогне и живот спаси.

Вука Драшковића, од још једног у низу атентата, није спасило чудо него његова вера у Бога, јер не настаје вера из чуда него чудо настаје од вере и веровања у Бога!

Вуку је као вернику позната порука Светог Јеванђеља по Матеју (10, 30) која гласи: "А вама је и коса на глави сва избројана." Епископ Николај Велимировић нам ову поруку објашњава речима: "И коса вам је на глави избројана, браћо, а камоли дани живота. Не бојте се да ћете умрети пре одређеног времена нити се надајте да ћете ма како моћи продужити живот и за један дан мимо воље Онога који броји и мери. Ово сазнање нека вас научи кроткости и страха Божијем."

Надаље нас Владика Николај учи и храбри речима: "Не бојте се дакле да ћете имати ни сувише непријатеља нити се бојте да ће вас ваши непријатељи савладати нити се надајте да ће вас ваши пријатељи одбранити. Само се старајте да имате Бога за пријатеља и не бојте се ништа."

Ако је тако, а јесте тако, онда Онај који "мери и броји" овом заштитом Вука Драшковића шаље бар две поруке:

- прво: да Онај који "мери и броји" - заиста постоји, јер то само он може учинити и
- друго: да они који у то верују, морају веровати да је Вук остао у животу да би са њима и за њих урадио посао за добро њихово и по вољи Онога који "броји и мери" и зато је, за разлику од многих других које је спасио својом руком, главу Вука Драшковића ставио међу своје дланове и тако је са обе стране заштитио а његов живот сачувао.

У Београду, 19.6.2000.
Др Војислав Вукчевић

ру како би је дестабилизовале".

Црногорски премијер и потпредседник Демократске партије социјалиста Филип Вујановић оценио је да се "истрајава у одлуци да се лидер Српског покрета обнове Вук Драшковић ликвидира". На конференцији за новинаре у Подгорици Вујановић није навео ко "истрајава у намери да ликвидира Драшковића". "Та одлучност да се ликвидира Драшковић иде уз врло висок степен упорности", рекао је Вујановић.

Док овај број "Српске речи" улази у штампу осумњиченима за атентат на председника Српског покрета обнове Вука Драшковића истиче полицијски притвор од 72 сата, након чега истражни судија мора да покрене истрагу и продужи им притвор или их ослободи.

Како је јавила агенција Бета, црногорска полиција није прецизирала када су атентатори ухапшени, ни када им тачно истиче полицијске притвор. Такође, из полиције нису саопштени нови детаљи о атентату на Драшковића. Како сазнаје "Српска реч" из извора блиских црногорској власти, идентитет ухапшених атентатора биће саопштен најдаље до среде.

ВУК ДРАШКОВИЋ СРБИЈА ЈЕ БАЧЕНА ПОД НОГЕ И ПО ЊОЈ ВЕЋ ГАЗЕ

"Српска реч" је непосредно пред закључење овога броја замолила господина Вука Драшковића да јој да кратак интервју. Господину Драшковићу оставили смо неколико питања која се суштински односе на политичку позадину атентата у Будви и решавања српске демократске опозиције на тај атентат.

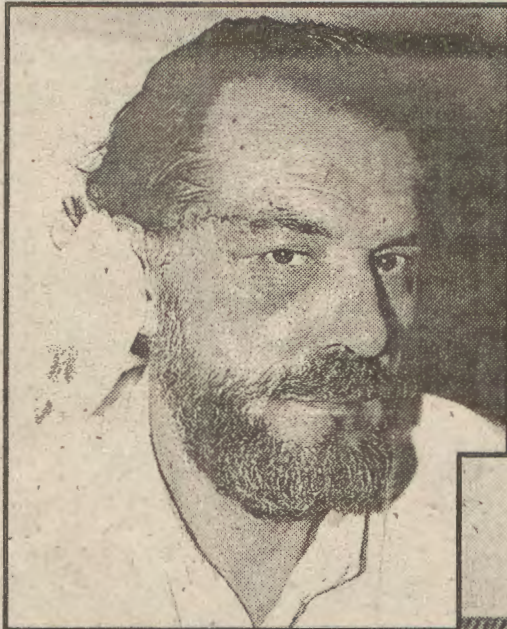
Господине Драшковићу, можете ли да претпоставите ко стоји иза овог атентата?

Данас је најављено да ће сутра црногорска полиција изаћи са тим детаљима са којима ће јасно показати ко је пуцао на мене, ко је организатор овде и ко је налогодавац у Београду. Но, не чекајући то саопштење засновано на чињеницама које је већ утврдила истрага, сигуран сам да иза овог покушаја мог убиства у Будви стоје исти они који су покушали да ме убију 3. октобра на Ибарској магистралаи а то је - Служба државне безбедности

Србије. Ми смо апсолутно доказали да је 3. октобра прошле године камионом у власништву Службе државне безбедности Србије, напућеним песком и експлозивом, камионом који је на себи носио регистарске таблице, којих нема у јавној компјутерској евиденцији возила али их има у тајној евиденцији Службе државне безбедности, почињен масакр на Ибарској магистралаи у коме су убијени Веско, Звонко, Гага и Вучко а ја, ето, преживео. Они су изабрали Будву да доврше оно што им је промакло, бар што се мене тиче, на Ибарској магистралаи да би кривицу за злочин, захваљујући њиховој Гебелсовској пропаганди на државној телевизији, на државним медијима, приписали некоме другом - црногорској полицији, председнику Ђукановићу и некаквим страним силама. У том смислу, што се види из изјаве некаквога Ивана Марковића, припремили су унапред саопштење за јавност рачунајући да овога пута неће да промаше. Промашили су овога пута у свему: ја сам остао жив а убице је ухватила црногорска полиција. Сада ће, и пред домаћом и пред светском јавношћу, да буде све апсолутно јасно: да је држава Србија земља организованог државног терора, да постоје ескадрони смрти који производе терор, да тим ескадронима смрти командује српска тајна полиција - Служба државне безбедности. Ни у једној држави, па ни у Србији, служба државне безбедности налоге за те страшне злочине не може да добија ни од кога другог, него од онога ко води државу.

Како се осећате као човек кога од 1990. године већ пети пут покушавају да убију, који је већ два пута био хапшен и пребиван готово до смрти? Где налазите снагу да останете на политичкој сцени као да се то уопште није ни дешавало?

Ту снагу налазим у свом уверењу да се мора наставити борба за спас српскога народа и српске државе. Јер, ако овај режим остане на власти за коју годину од Србије неће остати ништа сем српства и

успомена за неке будуће генерације да је некада на Балкану један народ, српски, био водећи и у свету најпоштованији, да је некада на Балкану постојала српска држава која је била економски, културни, духовни, морални и цивилизацијски стожер тога народа.

Како оцењујете реакције странака српске демократске опозиције на овај нови атентат на вас?

Ниједан од страначких лидера, осим Момчила Перишића, пре два дана, и Жарка Кораћа, данас, није ми се чак ни телефоном јавио. Како да их разумем? Да је ситуација обрнута, да је на било кога од њих пуцано и да им се десило оно што се десило мени, ја бих сигурно реаговао друкчије.

Председник Демократске странке изјавио је, два дана по покушају мога убиства у Будви, реагујући на моју изјаву да је Србија земља државног тероризма, да нисам у праву. Јер, каже он, да је Србија земља државног тероризма онда он не би могао да даје интервју листу "Данас"! Шта то значи? Да нема тероризма док он може да прича. И нема тероризма уколико, док он прича, Вуку Драшковићу пуцају у главу! То је страшно и веома озбиљно и захтева реакцију свих других опозиционих странака.

Да ли ће догађаји у Будви утицати на одлуку странака демократске опозиције да безусловно изађу на све расписане изборе?

Ни у једној држави опозиција, ако је опозиција, не би смела да иступи са изјавом да ће изаћи на изборе под било каквим условима. Осим уколико некакав такав договор није постигнут са режимом - да се иде на изборе под било којим условима, јер то одговара само режиму. Поготову сада после овога злочина који се десио у Будви, осим уколико за моје колеге из опозиције, са којима сам до мог одласка у Будву на сусрет са Милошевићевим курсумима седео за истим столом, пуцање у моју главу није злочин нити би моје убиство било злочин. Ако је то тако - нека то јавно кажу.

Да ли ће истрага о атентату у Будви расветлити до краја и злочин са Ибарске магистрале?

Атентат на Ибарској магистралаи је расветљен. Међутим, овај покушај наставка, довршења, злочина са Ибарске магистрале могуће је да ће показати да су исте личности умешане и у покушај мога убиства у Будви и у покушај мога убиства на Ибарској магистралаи. Но извесно је да иста организација стоји иза оба злочина и то ће сигурно бити и доказано. Коначно, ако је и било неверних Тома који су веровали нечакним саопштењима државне телевизије, српске полиције и тужилаштва да је Ибарска магистрала била саобраћајна несрећа; сасвим сам сигуран да тих неверних Тома, после овога што се десило у Будви, у Србији неће бити.

Вечерас је најављено да ће сутра бити званично саопштени конкретни подаци о атентату у Будви

Сутра ће црногорска полиција изаћи са доказима које је прикупила. Ухапшена су обојица атентатора који су са прага моје куће у Будви, док сам у свом стану гледао телевизију, пуцали мени у главу, иако не знам ко, иако им ништа у животу нисам учинио. Да ли ће њихова имена сутра бити саопштена, ја то

не знам. Јер, могуће је да је у питању један читав ланац завере против не само мене - него и против Црне Горе, јер је режим у Београду решио да тероризам и свој систем ликвидација људи, а после тога оптуживања за своје злочине неког другог, изведе у Црну Гору. Извесно је сасвим да је режиму у Београду итекако било стало до тога да мојом ликвидацијом у Будви, а вероватно и ликвидацијом још неколико људи после мене, припреми основу за доношење терористичког закона који би важио и у Србији и у Црној Гори. Кажем намерно - терористичког закона, јер је закон против тероризма који прави српска држава и њена полиција заправо терористички закон, закон који је у корист тероризма. Успели би да на тај начин под окриће свога терористичког закона ставе Црну Гору. Од Србије, иначе, нема више ништа. Србија као држава права, као држава морала, као држава закона, као држава где владају било какви правни, морални, логички, хришћански и људски принципи - већ је бачена под ноге и по њој газе.

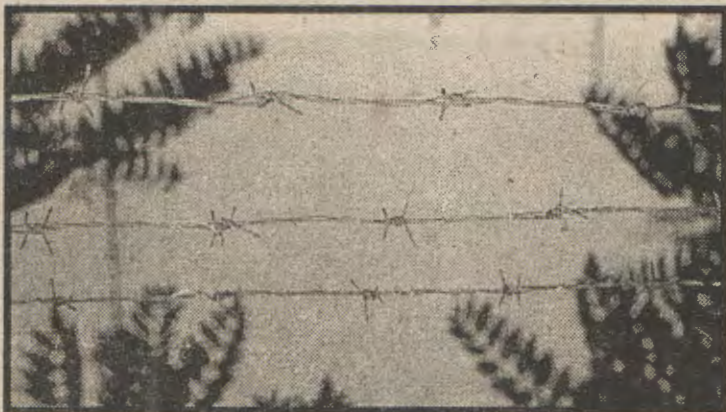
М. П.

Колико је мишева потребно за једног вука

Када је 3. октобра прошле године на Ибарској магистрици изведен атентат на Вука Драшковића, председника СПО, када су поинула четворица функционера странке, а Драшковић случајно преживео, један од најбољих познавалаца међународног тероризма, јосиодин Божидар Спасић, бивши високи функционер СДБ, рекао је за "Српску реч" да је Вук Драшковић "тек сада у опасности" и додао: "Онај ко је извршио неуспешан атентат, неће одустати и пронаћи ће неки други начин и метод"...

Светлана ЂОКИЋ

Добри познаваоци, наших политичких прилика, посебно оне политичке сцене која карактерише државни тероризам највишег ризика, с правом су упозоравали да ће терор попримити драстичније облике. Када говоримо о таквим облицима државног тероризма, онда најпре мислимо на атентат који је извршен на председника најмоћније опозиционе странке у Србији, на Вука Драшковића, у ноћи између 15. и 16. јуна ове године у Будви.

струкција догађаја. Режим, тачније штаб за ликвидацију, ставља Драшковића "под пратњу", а затим шаље екипу за ликвидацију. Локација на којој се Драшковић налази врло је погодна за извршење злочина. Додуше, он не излази много из куће, јер пише, па су атентатори морали да опколе кућу и крену на жртву. Како тврде неки експерти, пуцано је из "шкорпиона", пиштоља са пригушивачем и још неких оружја.

Атентатори нису аматери, они су већ убијали, али овога пута немају среће. Позиције које су ухватили, нервоза (јер је веро-

ватно планирано да убију Драшковића кад шета градом, а не у кући у коју не могу да продру), учинила је да они заправо ислуцају десетине метака насумице у правцу лидера СПО, рачунајући да ће га сигурно убити. Срећом, Вук Драшковић већ има одбрамбени инстинкт.

ПРАВО НА ЖИВОТ

Овај атентат, истичу експерти за државни тероризам, мора бити крајње квалитетно разоткривен. Не ураде ли то власти Црне Горе, пропаће било какав напор да се докаже ко стоји иза стотина убистава. По свој прилици, овде постоји нешто што даје прилику и шансу да се најзад осветле и многи други злочини.

Наши саговорници, познаваоци тероризма, са жаљењем констатују да је не само унутар опозиције, већ и других структура, било покушаја да се атентат на Ибарској магистрици представи као несрећан случај, "обична саобраћајна несрећа". Власт је то подређавала монополишући медијима, судовима и тужилаштвом. Судије и тужиоци су радије чували своју плату и канцеларију, него да раде оно за шта су положили заклетву - да буду у служби истине. Сви су покушавали да прикрију ортодоксну чињеницу - да је на Ибарској магистрици заправо започео лов на једног човека, који треба да траје до његовог истребљења. Логика коју је режим успоставио код Срба, проста је, да не кажемо - једноставна и звучи: "хвала богу, ја немам ништа с тим", или "то ме се не тиче".

Остаје отворено питање - да ли је овај неуспео атентат на Вука Драшковића и крај покушаја да се убије краљ тргова, онај ко може да изведе милион људи на улице, који може да окупи Србе у борби за правду, ко, на крају, има боље право на живот?

Одговор је, слажу се теоретичари тероризма, да ово свакако - није крај. Убице се увек враћају на место злочина...

Вука Драшковића огласио већ фамозни Иван Марковић, секретар Дирекције ЈУЛ-а, и објаснио нацији:

"Мадлен Олбрајт, Мило Ђукановић и терористи из "Отпора" решили су да Вука Драшковића јавно подрже у намери да прекине коришћење годишњег одмора. Вуку треба алиби, а воли и да га замоле, макар и тако. Мадлен, Мило и Отпор сматрају да није фер да се Вук одмара док они ударнички нападају Југославију..." (?!)

Марковић би да се спреда, да се шали. Њега није брига што је народ у страху и без хлеба, што неколико стотина хиљада присталица СПО-са запрепашћењем и бригом прате да ли ће Вук Драшковић преживети све последице овог атентата... Фамозни Марковић је чак и у моменту кад се није знало ништа око атентата, "знао" да га је организовала нико други до - Мадлен Олбрајт, амерички секретар за спољне послове, Мило Ђукановић, организација "Отпор" и Вукашин Мараш, министар унутрашњих послова Црне Горе. Да је којим случајем ова земља правна држава савезни тужилац Вукашин Јокановић морао би, по службеној дужности да оптужи Марковића због ширења лажних вести и неоснованог клеветања државника. Наравно да се то неће догодити докле год Јокановић и њему слични постављају партије на власти од чије воље зависе њихове функције.

Уз потпуно јасно сазнање колика је опасност за Милошевићев режим Вук Драшковић, прилика за атентат је морала да се створи. По Драшковићевом повратку из Москве, 31. маја, на београдском аеродрому ухапшени су и осуђени на експресне казне затвора људи који су се старали за његову безбедност. Тек тада злочин је могао да се изведе. Председник СПО одлази у свој стан у Будви, где борава врло често, без икаквих инцидената, годинама. Убицама је то довољно. Драшковић је без обезбеђења и заштите полиције Црне Горе, постаје лака покретна мета.

Из првих и штурних саопштења полиције, што је и разумљиво, може се направити рекон-

МАЛИ МАРКОВИЋ

Први и најважнији разлог је упорност с којом држава прогања, шаље своје шакале и убице на једног човека, покушавајући да га убије. При томе државни терористи не успевају у својој намери. Други, не мање важан разлог, јесте неуспех атентата на Ибарској магистрици, у погледу убиства Драшковића. Човек који је преживео тај гнусни злочин, странка, експертски тим СПО и хиљаде људи доказали су и указали на трагове који воде до тајних служби Србије. Но, заслепљеност налогодавца који наређује убиство Драшковића, производи грешку, јер, по правилима терористичке логике, никада се не напада на начин како је то извршено у Будви.

Трећи, најгнуснији разлог, јесте понашање неколико шарлатана, функционера власти и странке која је на власти, никоме није јасночијом вољом, који се смиру четворице људи, повредама, и овога пута рањавањем Вука Драшковића - изругују, шале, готово да имају намеру да забављају оне који их слушају, а њих је све мање. Тако се одмах након атентата на

Онда и сада ■

НИСУ МОГУЋИ ИЗБОРИ ДОК ВЛАСТ НЕ ОБУСТАВИ РЕПРЕСИЈУ

"Данашња седница Главног одбора треба-
ло би да се разликује мало од претходних, да
сви говоримо веома кратко, са пуном свешћу
о томе где смо, где је земља и шта је све пред
нама.

Знате шта се догодило на Ибарској маги-
страли. После тога, у децембру овај Главни
одбор затражио је од мене да сазовем саста-
нак лидера осталих опозиционих странака.
Ја сам поштовао одлуку Главног одбора и 10.
јануара потписан је споразум о заједничкој
стратегији борбе за демократске изборе у
Србији на свим нивоима, при чему су обуста-
ва терора, репресије и свих видова незако-
ња, означени као предуслови за излазак опо-
зиције на те изборе.

Девог априла имали смо седницу Глав-
ног одбора. Један од закључака усвојених на
тој седници гласи: "Главни одбор је у целини
подржао документе демократске опозиције
од 10. јануара и наложио свим органима СПО
доследно поштовање тих ставова".

Према томе, Главни одбор је наложио свим
органима странке и самом себи, да доследно
поштујемо оно о чему смо се договорили 10.
јануара. Без обзира на чињеницу што су се,
по том договору, одлуке доносиле консензу-
сом, општом сагласношћу, 2. јуна ове године
остале опозиционе партије у целини су пога-
зиле договор од 10. јануара и донеле одлуку
да опозиција иде на било које изборе и под
било којим условима. Тиме је не само пору-
шен споразум од 10. јануара, него је режиму
унапред дато зелено светло: појачај репреси-
ју, безаконје, терор - јер нас ништа не може
спречити - какви год буду изборни услови, па
чак и ако их не буде - да изађемо на изборе.
Зашто је таква одлука донета-просуђите са-
ми. Међутим, затвори по Србији углавном су
пуни СПО-ваца, СПО-вце убијају, у току је са-
мо напад на медије у градовима у којима је
Српски покрет обнове на власти, само се на-
пада директно, разбојнички, Београд и власт
Српског покрета обнове у Београду. Мале
странке, са великим апетитима и са малом
одговорношћу, развргле су тај споразум и по-
кренуле невероватну медијску кампању пре-
ко такозваних независних медија против
Српског покрета обнове.

Ми данас не можемо донети одлуку да ће-
мо бојкотовати изборе, јер како да бојкотијеш
нешто што још није ни расписано! Не знамо
који ће избори бити расписани, када ће бити
расписани и под којим условима ће бити рас-
писани, али знамо шта смо потписали: идемо
на изборе само под демократским изборним
условима и само ако то буду избори на свим
нивоима у Србији. Једини важни избори јесу
републички избори. Много је варијанти пред
нама: да режим распише локалне изборе и да
распише истовремено и савезне изборе које
неће прихватити Црна Гора, и Црна Гора ће
уместо на савезне изборе ићи на референдум
о независности. На таквим савезним избори-

*Главни одбор Српског покрета обнове одржао је седницу
10. јуна 2000. године са једним тачком дневног реда:
Политичка ситуација у Србији и задаци СПО-а. Дневни ред је
био наметнут најновијим развојем догађаја на опозиционој
сцени Србије. Наиме, удружена демократска опозиција
донела је одлуку о заједничком наступу на било којим
изборима које ће владајући режим расписати, без обзира на
изборне услове ("Српска реч" је о овоме детаљно писао у
прошлом броју). Српски покрет обнове је сматрао да је овом
одлуком нарушен договор демократске опозиције од
9. јануара 2000. године, потписан од свих странака
демократске опозиције осим од стране Перишићевог Покрета
за демократску Србију. То је био разлог да се СПО не сложи са
поменутом одлуком и да закаже седницу својој Главној одбора
са циљем да се на њој утврди даља стратегија борбе за
демократске изборне услове, у складу са поменутиим договором
од 9. јануара. Уводно излагање на седници погледно је
председник СПО Вук Драшковић.*

ма нећемо учествовати, поготову што знамо
да би то били избори за Србију као Југосла-
вију, састављену од некаквих седам кантона.
На изборима у брисању имена своје државе
нећемо да учествујемо. О учешћу на локал-
ним изборима, који ће бити све осим избори,
донећемо одлуку кад буду расписани. У сва-
ком случају, сада, како ствари стоје, то неће
бити избори. Режим је већ прогласио те
локалне изборе за изборе живота и смрти, и
знајте, тако ће се и донашати! Убијаће, затва-
раће, припремају терористички закон, по
ирачком моделу, по којем ће се за терористе
проглашавати људи, и на дугогодишње роби-
је слати, који чак у изборној кампањи, било
где у кампањи - јавно увреде врховног коман-
данта. Тако је у Ираку.

Нећемо уопште имати могућности за норм-
алну предизборну кампању. Шеšelев Закон
о информисању уништиће локалне медије. За
сваку реч која се њима не свиђаће следиће дра-
конске, експресне казне. А што се тиче саме
контроле избора, контролисаће их по свој
прилици полиција, и бројаће како им се сви-
ди. ОЕБС-а неће бити, наших могућности да
се заштитимо и боримо да сачувамо изборну
вољу народа, да је поштено пребројимо, неће
бити ако овако буде, а биће вероватно овако,
и десет пута горе, уколико се, на међународ-
ном плану, неким великим утицајима и прело-
мима, не промени ситуација, и уколико демо-
кратска, ако је демократска, опозиција не од-
стане од својих одлука од 2. јуна и не при-

дружи се Српском покрету обнове поново и
каже: или ће избори бити на свим нивоима и
демократски, или ми на тим изборима неће-
мо учествовати! Па ето вам локалне власти,
срећна вам била, победите на тим изборима;
али победите себе, а не нас! Чекаћемо репу-
бличке изборе.

Локални избори нису важни, не коље се во
због кила меса. Чак и уз претпоставку да их
добијемо, шта смо добили годину дана пред
републичке изборе? Добили смо камен о вра-
ту. Оно што су поплаве пропустиле, суша је
дочекала, Србија хране неће имати, санкције
ће бити још више затегнуте, гаса из Русије не-
ма, сурова и тешка зима и месеци су пред на-
ма. Буџети општина ће бити четири пута ма-
њи тамо где бисмо евентуално ми по избори-
ма узели власт, а нећемо узети нигде. Сем
можда у неколико општина да им то служи
као огледно добро за пропаганду и да кажу:
Гледајте их, гледајте им сиротињски народ,
дакле, да им служимо као изговор...

ОНИ МОГУ СВЕ!

Све они могу! ГСП који су они довели под
стечај 1996. године, а ми га оживели и купили
130 нових аутобуса, са буџетом 28 пута ма-
њим него што су они имали, довели су поново
пред слом, санкцијама, блокадом, да би нас
избрукали, да би сада грађани по Београду
говорили: сјајно, опет се возимо добро! Вој-
ску, полицију, све су извели на улице. У Водо-
воду, где за три године, од како је СПО на

ДВЕ РАЗЛИЧИТЕ ДРЖАВЕ

власти у Београду, једног минута није нестало воде, сад одједном нема воде, а уложили смо огромне паре у Водовод. Зашто нема воде? Зато што они неће да има воде! Зато да би могли да раде ово што раде - да отимају предузеће по предузеће! Да нас представљају као кривца за економски свеколики колапс земље, и да се ништа не би причало ни о републичкој влади, ни о њиховим криминалним аферама, ни о приватним, ни породичним клановима, предузећима, ни о Косову, ни о било чему!

Према томе, понављам: тражим да прштимо оно што смо се договорили. Истовремено, морам да кажем: уколико се промене изборни услови, поготову, како смо и тражили за округлим столом, ако се пропорционални изборни систем уведе и на локалном нивоу, Српски покрет обнове, ићи ће свуда, али сам! Што узмемо, узмемо, то је наше! Ја мислим да ово раздруживање, које су извели други а не ми, може да доведе и до једне добре ствари, до радруживања и у левом фронту, и да се они раздвоје, и да иде СПС сам и да иду радикали сами. Па под свим варијантама у том случају, ако буду добри изборни услови, Српски покрет обнове на изборе мора да иде сам. Ако будемо ишли на изборе.

Ви ћете предлоге закључака чути, они су

врло, врло шкрти. И за вас постојати само ови закључци, ако буду усвојени. Инсистирајте на договору од 10. јануара. Ми смо људи од речи, ми смо поштовали споразуме коалиције "Заједно", развргли су их они. Они су 97. године бојкотовали изборе под сјајним условима, а сада их траже под било којим условима. Ми то нећемо! Нећемо затварати врата ничему, али знамо ко смо ми, шта хоћемо и под којим условима то хоћемо.

И још нешто, немојте погрешно да разумете: Локална власт као да је на неки начин одузела душу, храброст и доста онога што је красило Српски покрет обнове. Кад је пао Студио Б, верујте ми, први пут од деведесете године, и то усред Београда, са балкона Градске скупштине, говорио сам пред хиљаду људи. А да само пребројимо оне које је Град запослио, које су општине запослиле, да пребројимо наше одборнике по општинама у Београду, функционере, њихове фамилије - требало би да их буде преко десет хиљада! Где су били тада?!

Београд се понижава, Београд је престоница наше државе, али Београд је престоница и наше странке. Духовна, у оном свом изворишту, је Вађево, како смо то одредили деведесете, али престоница је престоница. Узели Студио Б, учинили оно ГСП-у, раде ово у Во-

доводу, јуче су нас понижавали, и довели шмркове са цистернама да перу "блато" са Градске скупштине у којој влада Српски покрет обнове! Ми држимо ову градску скупштину само још због мале наде да ће се променити изборни услови и да може доћи до неких избора...

И да вам кажем, постоје две могућности: једна, да ми више не трпимо ово понижавање, (због чега?) и да наши одборници и функционери у граду Београду врате мандате! Или, да то нам ураде они - да уведу принудне мере. И у једном и у другом случају, сматрам да би била катастрофа за Српски покрет обнове да дозволи да се то деси само Београду. Него... хоћу да чујем вас, да ли слажете да ако се то деси у Београду, било нашом вољом, било вољом режима, на основу ваше данашње воље - већ сутрадан, широм Србије, свуда вратимо одборничке мандате и напустимо локалну власт?

ИДЕМО САМО НА СЛОБОДНЕ И ДЕМОКРАТСКЕ ИЗБОРЕ

У дискусији која је уследила после уводног излагања учешће је узело 26 чланова Главног одбора СПО.

Већина дискусија односила се на анализу

негативних утицаја одлуке дела опозиције да изађе безусловно на све изборе који ће бити расписани, на изглед за мирно разрешење тешке политичке кризе у СРЈ. У неким дискусијама су се, што је у складу са демократским уређењем Српског покрета обнове, анализирали и другачије опције деловања странке од оних предложених у уводном излагању Вука Драшковића - опције које воде и СПО на све расписане изборе, без обзира на изборне услове које ће наметнути владајућа тројна коалиција. У једној дискусији је, независно од потврда да су САД већ биле донеле одлуку да се изврши копенена интервенција на Србију у случају одбацивања плана Черномирдин-Ахтисари, изнето мишљење да би СПО имао већу политичку корист да се на заседању Народне скупштине Србије, попут радикала, супротстави мировном плану Черномирдин-Ахтисари. Шта би након копенена интервенције НАТО пакта остало од Србије и од њене суверености - питање је на који одговор не знају, или неће јавно да га дају, само они који политичку корист сопствене странке стављају изнад интереса Србије. Ради подсећања на тешке последице које доноси необавештеност оних који доносе у име Србије судбоносне одлуке; наведимо да је вођа Југословенске левице, Мирјана Марковић, непосредно уочи НАТО агресије на СРЈ, најавила чврсту одлучност наше земље да се супротстави НАТО пакту свим расположивим средствима средствима, да би после постизања Кумановског споразума, у интервјуу датом познатој америчкој ТВ компанији, изјавила да није ни сањала каква све страшна средства за убијање имају Американци. Та врста оснивачке необавештености ("Жао ми је НАТО пакта, али ми ћемо се бранити свим могућим средствима, како то приличи СРЈ" - рекао је Мимир Булатовић; "Америка има бомбе, оружје, моћ - ми имамо Косово и Метохију, ми имамо Србију, ми имамо Слободана Милошевића" - рекао је уочи НАТО агресије Радован Панков; "Нема те машине која може да измери мотивисаност и спремност наших ваздухопловаца" - рекао је уочи агресије пуковник Гвозден Урошевић, командант Ловачког пука на аеродрому Слатина код Приштине; "Нећемо дозволити да ико други гази ове планине и овај снег" - поручио је, уочи агресије, са Брезовице Зоран Анђелковић; "Посебно упозоравамо владу Македоније да ако нас иједна страна војска нападне са њене територије од македонске државе неће ништа остати" - рекао је потпредседник српске владе Војислав Шешељ) била је кадра да Србију изложи и копененој офанзиви, пре које би била претворена у спржену земљу, да није било гласова разума у које, најпре, треба убројати снажан глас Српског покрета обнове. Тај глас ће заувек бити обележен као брана радикализму који би, да је надвладао, Србију одвео у уништење.

1997. НИЈЕ БИЛО ОВОГА ЗАКОНА О ИНФОРМИСАЊУ, НИЈЕ БИЛО ОВОГА ЗАКОНА О УНИВЕРЗИТЕТУ, СТУДИО Б БИО ЈЕ СЛОБОДАН

Одговор на дисонантне тонове, који су се чули у неким дискусијама, дао је Вук Драшковић у својој завршној дискусији из које преносимо њене најважније делове:

"Муке, дилеме, разумем. У мукама и дилемама сам и сам.

Незнање и неслушање, не разумем. Да ли сам ја на почетку рекао да нећемо ићи на локалне из-

боре? Не. Рекао сам да при садашњим условима нема избора! И да се ти услови могу једино изборити уколико би се сва опозиција вратила споразуму од 10. јануара, јер не може ни Милошевић да трчи сам са собом на изборима.

О мученичкој градској власти СПО-а у Београду, извините, не може овде да се говори језиком наших непријатеља и да се она оптужује за колаборацију са СПС-ом! И врапци знају, само смо тражили због издаје опозиције "Заједно" и бојкота оних избора, кад се тај бојкот показао катастрофалним за Србију, да се Ђинђић смени, и Демократској странци нуди, све до избора Воје Михаиловића, да одреди свога кандидата за градоначелника и да се врати у градску владу. Да ли је овако било? Срамота је да то неки у Главном одбору Српског покрета обнове не знају!

Не могу да верујем да овде излази члан Главног одбора и каже: "Наша је грешка што смо гласали за Черномирдин-Ахтисари план, за разлику од радикала, који су се мудро извукли"! А замислите да је Српски покрет обнове говорио оно што су говорили радикали - једна чизма, опанак, патика страна да дође на Косово, радикала у влади неће бити, буде ли у преговарачкој сали чак један странац, радикала у влади неће бити! Па ево погледајте их, не да су у једној, него и у другој и у свакој влади, и то се проглашава мудрим!

Синоћ сте чули да је Клинтон већ био припремио одлуку о ангажовању 175.000 америчких војника за инвазију у случају да Београд не прихвати план Черномирдин-Ахтисари! Па уместо оно што је била жртва Српског покрета обнове за земљу, за нацију, да капитализујемо, неки се овде, у овој сали, томе ругају!

Члан Главног одбора поставља питање: "У чему је разлика између избора 97. на које смо истрчали и ових, на које, ево, нећемо?" Да ли је допуштиво оволико незнање? Године 97. ми имамо и Студио Б и све локалне телевизије, слободне - још око шездесет слободних локалних телевизија. Нема Закона о информисању, нема Закона о универзитету, нема Шешеља у влади, нема санкција, Милошевић итекако држи до међународне заједнице, нема окупираног Косова ни крви на Косову, нема државног терора, нема убистава, нема страха! Пита: у чему је разлика?! Па, ако ово не види, онда како да знам да ће сутра бити у стању да у неком селу објасни наше одлуке?!

Митинзи. До 14. априла, док смо држали ствар у својим рукама, било је сјајно. Два и по месеца прозива "Слободна Европа", прозива "Данас", прозивају ови: кад ће митинг, кад ће митинг... - наша стратегија се слушала и имали смо 14. априла велики митинг. После тога смо казали на састанку опозиције: нема митинга док не припремимо митинг већи и од овога митинга! А шта су они урадили? Састанак лидера опозиције - имам шта да видим: већ изашло у "Блицу", најављен митинг лидера опозиције у Пожаревцу! Ко га је најавио? Ђинђић, Батић и још неки. И онда те ставе пред свршени чин: митинг у Пожаревцу. Ми кажемо: немојте! А онда, одмах после Пожаревца - митинг у Београду. Ми кажемо: немојте, упропастићемо онај од 14. априла! Ако одбијемо, онда ће радио "Слободна Европа",

ЗАКЉУЧЦИ ГЛАВНОГ ОДБОРА СПО

1. Главни одбор подржава став Председништва СПО о доследном поштовању договора постигнутих на Округлом столу опозиције 14. октобра прошле и 10. јануара ове године;

2. Без обуставе државног терора, репресије, безаконја и враћања свих отетих медија њиховим оснивачима и власницима, нема услова за демократске изборе у Србији;

3. Главни одбор најоштрије осуђује државни терор над локалном влашћу у Београду, полицијску окупацију "Студија Б" и брутално премлаћивање и хапшење грађана који су протествовали против тог безаконја;

4. Главни одбор осуђује незакониту отимачину ГСП Београд од стране републичке владе и људи који су 1996. то предузеће довели под стечај. Главни одбор препоручује тим "спасиоцима" да уведу принудне мере у пропала јавна и државна предузећа којима управљају републичка влада и владајуће странке широм Београда и Србије;

5. Главни одбор захтева од Савета безбедности УН хитно окончање једногодишњег терора над српским и другим неалбанским становништвом на Косову и Метохији, безбедан повратак свих избеглих и прогнаних, доследну примену Резолуције 1244, као и повратак српске полиције и југословенске војске на Космет, а у складу са потписаним међународним споразумима.

СПО је одлучан да се бори за одбрану Косова и Метохије, као што смо то чинили и у месецима НАТО агресије на наш народ и државу.

"Блиц", "Данас", "Глас јавности" да грме: Српски покрет обнове одбио митинг у Пожаревцу, одбио митинг у Београду! И ми смо постали тасци! Морали смо да прихватимо та два митинга, која су се показала катастрофалним и отворила пут за отимање Студија Б!

Свако има право да каже све, и одлука ће бити како ви гласате. Никад, од 90. године - нека неко каже да ли је другачије - нисам кортешовао и унапред прикупљао гласове за неку одлуку. Не! Излазим, као на ледину, чисто! Ово је и Председништво, па да видимо шта ви кажете. Онако ће бити како ви кажете. Али, како већина одлучи, мањина која је против нема право да трчи на "Слободну Европу" и да тамо противуречи већини.

Ево ја опет кажем - ако би сва опозиција казала: нећемо без демократских избора - па да ли би они расписивали изборе сами? Па ако неко треба да се потопи на недемократским изборима, ја молим да све учинимо да се не потопи СПО!

Више је начина за решење кризе. Најважнији - изборима; ако су у питању избори, за то смо увек. Нема избора; од месне заједнице до не знам којих, на којима нећемо учествовати ако су поштени изборни услови, минимално поштени! Ево ја бих изашао са њима на утакмицу сад, али не под овим условима! Рецимо, да ми буду сvezане руке, а да нису ноге, и да видим. Али, да си потпуно у окви-ма, непокретан, парализован и тако да излазиш, и кажеш: нека народ пресуди. Шта ће народ да пресуди? Народ монархистичке Србије 45. године даје 98% гласова против Монархије! Исти ће вам избори бити! Још гори ови сада које припремају, ако дозволимо, ако им дамо сигнал да прихватамо све што нам они сервирају! О томе се ради.

Тако мислим, можда погрешно мислим, али ту сте ви да одлучите о томе и како ви одлучите тако ће бити".

Предложени закључци ГО СПО усвојени су огромном већином присутних (три гласа против).

Омрзнути не остају дуго

“Србија се данас налази на раскршћу своје историје и судбине. Ојорчење и отјор ојорне већине народа, ојозиционих њо литичких странака, ојанизација и удружења грађана, студената, као и Српске православне цркве, сливају се у једнодушну захтев за њревремене, слободне и демократске изборе...”
(Реч на скују у Атини, 21. ајрил 2000. јодине)

Проф. др Павле НИКОЛИЋ

У темељење нове демократске власти би омогућило конституисање демократски изабране Скупштине која би се својом одлуком претворила у Уставотворну скупштину (или би се бирала посебна Уставотворна скупштина, свеједно) и која би, на предлог Министарства за конституанту, донела потпуно нови Устав. Само из таквог Устава може да се изнедри васкрс нове демократске државе српског народа и свих њених равноправних грађана, и утре пут за демократску заједничку државу Србије и Црне Горе засновану на веродостојно израженој вољи њихових грађана.

Нови Устав би почивао на тековинама демократије и модерне уставности, као и на изворној српској демократској традицији. Тако би Србија, после скоро једног столећа, поново досегла врхунце европске и светске уставности на којима је већ била у време важења својих Устава од 1888. и 1903. године. Наиме, новим Уставом би се створио правни основ за конституисање модерне, демократске, социјалне и правне државе чији би неприкосновени темељи били: слобода, једнакост, правда, владавина права, политички плурализам и воља народа. Такви темељи би били чврсто јемство за широку и у демократском свету прихваћену и признату скалу права и слобода човека и грађанина, без обзира на националне, верске и друге разлике, и за поштовање достојанства човека. Припадницима националних мањина би посебно била зајемчена права призната међународним правним документима и обухваћена међународним стандардима.

ДЕБАКАЛ ДВОЧЛАНЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

У новом уставном уређењу народ би био истински извор и утока власти коју би, остварујући народну сувереност, вршио непосредно путем референдума, народне иницијативе и других облика непосредне демократије, и преко својих изабраних представника у скупштинама, уз деловање политичких странака које учествују у стварању и изражавању политичке воље народа.

Владавина права би била основ и оквир деловања државе и њених органа, положаја човека и грађанина и њихових удружења и организација. Правни поредак земље би почивао на уставу као *Lex superior* и био усаглашен са признатим нормама међународног права, а саставни део тог поретка би чинили и ратификовани и објављени међународни уговори, с тим да уговори који се односе на права човека и грађанина би уживали приоритет у односу на законе.

Слобода тржишта и привређивања би била темељ народне привреде, као и право својине - јавне и приватне која обавезује.

Почивајући на оваквим темељима, нова држава би образована у облику владавине који би Уставотворна скупштина одредила на основу воље и интереса народа. По моме мишљењу, *conditio sine qua non* за стварно радикалне промене у

земљи и конституисање истински демократске државе било би васпостављање уставне парламентарне монархије са народном династијом Карађорђевића на челу. То би значило - не само укидање нелегитимног успостављања републике коју је Броз насилно наметнуо Србији и повратак њеној вековној традицији, већ и гарантовање функционисања и остваривања демократског политичког режима и уставног уређења. Монарх је симбол јединства народа и државе, а као надстраначка личност и неспорни високи ауторитет, он је на основу и у оквиру Устава, арбитар и помириатељ у читавом политичком процесу.

Потпуни дебакл двочлане југословенске федерације, у ствари извитопереног полукофедералног уређења, уз катастрофалну ескалацију кризе односа две чланице (Србије и Црне Горе) учиниће крајње актуелним проблем одређивања облика државног уређења, прецизније речено, односа Србије и Црне Горе. Оно што се у овом тренутку у том погледу може рећи јесте истицање два императива: прво, поштовање вековне тежње за јединством Србије и Црне Горе и, друго, поштовање воље народа у Црној Гори и Србији да то остваре на начин за који се слободно одреде. Правна теорија и пракса у свету пружају обиље различитих могућности и решења. При томе, по моме мишљењу, то уређење апсолутно мора бити отворено и за приступање осталим српским земаљама матици у различитим видима односа.

Имајући у виду демократску вредност парламентарног система и ранију српску традицију, нова организација власти би морала да почива на принципу поделе власти на законодавну, извршну и судску, отелотворену у парламентарном систему. Законодавну власт би представљала Народна скупштина у којој би се налазили народни посланици који представљају грађане и територијалне јединице, изабрани општим, једнаким, непосредним и тајним гласањем, а на основу сразмерног представништва. Поред законодавне, Скупштина би вршила и уставотворну функцију. На одређени начин и грађани би путем референдума и народне иницијативе учествовали у вршењу ових функција, а шеф државе би имао право суспензивног вета на законе које изгласа Народна скупштина. Скупштина би вршила и буџетску функцију, као и друге послове који стандардно припадају парламенту у парламентарном систему. Шеф државе би представљао земљу, имао би различита изборна права, а затим и врховног заповедника војске, итд. Министарски савет, као други део бифедалне егзекутиве, водио би унутрашњу и спољну политику, руководио цивилном и војном управом и одбраном земље, и др. Шефа државе (ако би земља била република) бирала би Скупштина, али би шеф државе имао право да распушта Скупштину на предлог председника Министарског савета. Скупштина би имала овлашћења да гласа о поверењу кандидату за председника Министарског савета, а оном ко ту функцију већ врши имала би право да изгласа неповерење. Посланици би располагали правом да постављају посланичка питања, а група посланика

би могла да упути Министарском савету интерпелацију која може да доведе до гласања о поверењу. Председник и чланови Министарског савета би били солидарно одговорни (и појединачно) пред Народном скупштином, а шеф државе и Скупштина би их могли да оптуже за повреду Устава и закона. Председник Министарског савета и министри би могли да поднесу оставке, а председник би имао право и да постави питање поверења. Акте које шеф државе доноси потписује председник Министарског савета, односно надлежни министар.

ПОГУБНЕ ЦЕНТРАЛИЗАМ

У новом уставном уређењу Уставни суд би вршио функцију заштите Устава и обезбеђивања уставности и законитости, па би, између осталог, имао право да одлучује о уставности закона, о уставним жалбама, о оптужбама против шефа државе (ако би земља била републиканског облика) председника и чланова Министарског савета, итд. Поред редовних судова, постојали би и Управни суд, Рачунски суд, војни судови, а затим и државно тужилаштво, као и бранилац права грађана (омбудсман). Врховни савет правосуђа би представљао посебну институцију.

Погубне последице централизма у унутрашњем уређењу земље, али и оне лажне децентрализације из Брозовог времена, намећу императивну потребу успостављања истинске регионалне аутономије по стварним европским демократским мерилима. Она би обезбедила висок степен аутономије региона, тј. покрајина - већи од степена аутономије јединица класичне политичко-територијалне аутономије, али мањи од степена самосталности федералних јединица у федеративној држави. та аутономија би се испољила на подручју законодавства и извршења, а посебно у домену финансија. Региони би имали своје скупштине, затим владе којима би била поверена извршна функција, управни апарат, итд. У Србији би се могло образовати 9 до 11 региона (с тим да би у Војводини била три а на Косову и Метохији два региона) док би Црна Гора, с обзиром на свој статус у заједничкој држави, самостално донела одлуку о питању региона. то би утрло пут и трајном решењу Косова после ослобођења од стране окупације и уништења албанског тероризма.

Уставом би била зајемчена локална самоуправа у општинама, док би градови представљали посебну заједничку општину на њиховом подручју. У општини би се остваривале све функције власти и управљања заједничким пословима који Уставом и законом не би били утврђени као надлежност државе, региона, односно града. Ради тога би општини стајали на располагању сопствени извори прихода, поред прихода који потичу из државног буџета и посебних фондова. Било би гарантовано право општинама да покрену поступак пред Уставним судом, Управним судом и другим институцијама. У оквиру локалне самоуправе грађани би вршили власт и управљали заједничким пословима преко својих изабраних представника у скупштинама и непосредно путем облика непосредне демократије.

Завршавајући ово кратко излагање, присећам се чувене мисли Сенеке - "омрзнуте власти никад се не одрже дуго" - (*invisa potquam imperia reipentur diu*). Мислим и верујем да су управо наступили дани који ће потврдити истинитост ових Сенекиних речи. У том погледу, дубоко верујем у Божју помоћ, борбу удружених опозиционих странака и слугу и свест народа.

Кад се Црногорци пошприцају

Приликом иласања употребљен је оптички суреј како једна особа не би иласала два пута. Резултате је потврдила и црногорска канцеларија ОЕБС-а, са којом обе стране имају задовољавајућу сарадњу. Париски "Фијаро" јорљиво је закључио да су избори у малој Црној Гори са око 600.000 становника лекција из демократије десетомилионској Србији.

Милица ЂОРЂЕВИЋ

Миилова коалиција "Да живимо боље" може да одахне јер коначно суверено влада главним градом и не мора да зависи од либерала. Момирова странка је освојила град на југу Црне Горе, тако да нико не може да јој пребаци како је популарна само на северу републике. Од странака увезених из Србије и упакованих у коалицију "За Југославију" - Момир Булатовић, на истом је остала црногорска филијала српских радикала, који су и раније били присутни у херцеговској скупштини. Југословенска левица је на мала врата ушла у Црну Гору када већ није могла на велика, јер се под присталице тешко могу рачунати оних шестотинак гласова који су ЈУЛ-у на парламентарним изборима 1998. дали необавештени бирачи, а који нису знали да се ЈУЛ повукао из изборне трке у последњем моменту, када са гласачких листића више није нису могла да се скину имена њихових кандидата. ЈУЛ није добио одборничке мандате (или их је одбио) што значи да је задовољан тиме да идеолошко-пропагандно улази у мозак црногорских бирача преко ТВ "Нова - ЈУ инфо" чији се предајници налазе изван Црне Горе, добро брањени савезном војском. Остале коалиције и странке су на локалним изборима 11. јуна служиле само за гарнирунг. Ту се мора издвојити Либерални савез Црне Горе, који је испукао апсолутни губитник, а после десет година бављења политиком, и апсолутни почетник. Либерали су сами испровоцирали локалне изборе у једина два града у којима Ђукановићева коалиција може да влада само уз њихову помоћ, када су још прошле јесени раскинули савез под изговором да су незадовољни како коалиција "Да живимо боље" врши власт. Прави разлог је била општем мишљењу, то што су либерали претходно проценили да је њихова политичка коалиција, независност Црне Горе, довољно ојачана да могу да постану значајнији

политички чинилац у односима две највеће партије. Догодило се управо супротно: Херцег Нови је потпуно прешао у руке "југословена" са 19 одборничких места којима 15 одборника из владајуће коалиције и двојица либерала не могу наудити. Обрнуто је у Подгорици, где ДПС, СДП и Народна странка суверено владају са 28 места, док им двадесет двојица Момирових и четворица либерала нису довољно близу. Либерална странка је тако изгубила једину корист коју је имала, да буду равнотежа власти, нарочито у престоничкој скупштини.

ШТА БИ ИЗБЕГЛИЦАМА?

Обе политичке струје пронашле су разлога да славе. СНП победу види у томе што је задржала постојано бирачко тело од око 35.000 грађана који су и пре две године гласали у овим општинама за њих. Затим, освојили су још једну црногорску општину, па сада имају седам од укупно двадесет једне на колико је подељена Црна Гора. Свих 22 места које је освојила коалиција "За Југославију" припало је Момировој партији, док сама Ђукановићева од 28 коалиционих места има 19. Коалиција "Да живимо боље" је од два града изгубила један, док су они од ниједног освојили један. Референдум о независности Црне Горе је одложен јер нису победиле "сепаратистичке" снаге. "Најважније је да је победила идеја о заједничком животу са Србијом", била је прва реченица Предрага Булатовића, несуденог градоначелника Подгорице, потпредседника СНП. Међутим, уколико се избори у Црној Гори протумаче као битка за престоницу, а тако могу да се протумаче пошто су обе коалиције управо ту сконцентрисале своје најјаче снаге, победила је црногорска власт. У односу на последње изборе од пре две године, "Да живимо боље" је освојила око осам хиљада нових гласова у обе општине, које иначе представљају трећину укупног бирачког тела у Црној Гори. За разлику од Херцег Новог који има око

27.000 регистрованих бирача Подгорица се са преко 110.000 регистрованих гласача може сматрати репрезентативним узорком. Уосталом, победу СНП-а и српских странака ДПС тумачи као грешку лаковерних бирача у Херцег Новом: Овај град има значајно бирачко тело у избеглицама из Босне и Хрватске. Зато се чуди нови градоначелник Подгорице, Миомир Мугоша: "Лично сматрам да се ради о некој директној односу према држави која им је пружила дом, посао и више него овдашњим гра-

ђанима. Они су на тај начин заправо посредно дали подршку човеку који је уништио све што су имали, тамо одакле су дошли". Мугоша је такође истакао да је свима познато како је Црна Гора дочекала избеглице, али да се људи који Црну Гору нису никада осећали као своју државу, не могу ни борити за њу - она је за њих само тренутна станица. Крива је и кампања СНП-а која је општинске изборе представила као да се баш ту одлучује о опстанку Југославије. "Победили су нас у Новом на лажном референдуму за Југославију", изјавио је саветник председника Црне Горе, Миодраг Вуковић.

"Можемо бити сигуран партнер за велике инфраструктурне пројекте", рекао је нови градоначелник Подгорице, и нагласио да сарадњом са међународном заједницом Црна Гора

стиче економску стабилност и независност. Са стабилним монетарним пројектом, уз добру демократску инфраструктуру, сва остала питања, па и питање независности - само су изведена, а кад се побољша социјални статус грађана Подгорице и Црне Горе нестаје и политичке тензије, оценио је. Јесте, одговорили су на то њихови политички супарници. Али, владајућа коалиција је освојила само једног одборника више него на претходним локалним изборима, и то је најскулпти одборник на свету - Хаџијер Солана га је платио 40.000 марака. Наиме, функционери СНП-а су отпушили ново-старе подгоричке власти да су победу освојили на новцу који је Европска унија дала како би се град уочи избора што боље уредио, као и да је 15.000 службеника који зависе од градског буџета готово уцењено да потише приступнице за ДПС како би задржало посао. Било како било, владајућа коалиција је само у Подгорици освојила нових 4.500 гласова, а и кандидат за градоначелника је прошао боље.

ПОКУШАВАО, АЛИ...

Заправо, на персоналном нивоу видело се да коалиција савезног премијера осим патриотске реторике и нема ништа ново да понуди. Штавише, може да понуди само старо. Према последњим анкетама, најпопуларнија личност у Црној Гори међу гласачима СНП је Предраг Булатовић, толико популаран да му је за леђима Слободан Милошевић, док је презимењак Момир тек на трећем месту. Партија га је кандидовала за градоначелника, чак само у Подгорици проширила назив њесте са његовим именом, али није вредело. Његов противкандидат је од човека ниског рејтинга и високе ароганције постао за кратко време популарна личност у Подгорици, која уме да дотера општинске службе, учини много, за град када хоће, понекад и "на мишиће", и која обећава конкретно, а држи реч. За разлику од њега,

Предраг Булатовићу није заборављено да је обећавао да Милошевића неће признати за председника ако се страни војници појаве на Косову. Био је, узалудно, против стварања изборног савеза са радикалима и ЈУЛ-ом. На крају је одведен у Београд на сликање са савезним председником, и по повратку преко популарне ТВ станице најавио Милошевићеву скору посету Црној Гори. Уместо председника, стигли су изасланици. После пораза у Подгорици покушао је да поднесе оставку на све функције у странци, али му оставка није усвојена.

После губитка Херцег Новог, и шеф изборног штаба "Да живимо боље", Светозар Маровић поднео је оставку. Ни та оставка није прихваћена, с тим да из ње стоји сасвим друга

чија прича. Црногорски извори чак наводе да је Маровић, због сукоба са Ђукановићем, намерно постављен на место које се претпоостављало да ће ДПС изгубити. У прилог томе иде и сасвим нехајна кампања коју су "бољеживећи", како их зову противници, водили у овој општини. Пре свега, дозволили су свом коалиционом партнеру, СДП-у да изађе самостално, уситни гласове и уступ се обрुка тако што програм о независности Црне Горе у Херцег Новом није освојио чак ни изборни цензус. Пошто су у сред изборне кампање Новљане остављали једва чека да се отараси Херцег Новог. За то има и разлога: ова општина већ годинама, чак и деценијама не може да реши три витална проблема. Дани девизног туризма су прошли заједно са претходном Југославијом, а тешко је поверовати да ће нова власт успети да их поврати, будући да им је драга политика части у сиромаштву. Бродоградилшту су пресахли извори из савезне касе још када је Ђукановићева коалиција дошла на власт, а најтежи проблем, како се снабдети водом а не зависити од дубровачке општине, није решен бар пола века. Нови градоначелник из редова СНП је ускликнуо: "Вратићемо динар и саградити водовод за мање од две године", на шта је Миодраг Вуковић злурадо приметно да не зна како то мисле да учине без помоћи у чврстој валути.

ЂУКАНОВИЋУ БИЛО ПОТРЕБНО МАЊЕ

Иако се бирало у само два црногорска града, Црна Гора је била поприште оштрих медијских и разних других сукоба. Локални избори привукли су пажњу и Међународне кризне група са централама у Бриселу и у Вашингтону. Тамо је још пре избора сачињена опсежна анализа прилика и односа снага, која је избе

гавала да прогнозира резултате, али је приказала шта би било када би било: за власт у Црној Гори би било корисно кад би могла да добије довољно гласова да влада у две општине без либерала. Међутим, главна потреба коалиције "Да живимо боље" је да покаже да се подршка коју је добила 1998. и даље држи. Није јој потребна апсолутна победа ни у Подгорици ни у Херцег Новом, пошто су либерали, сматрају у ИЦГ, јасно ставили до знања да неће сарађивати са СНП.

Међутим, владајућој коалицији је неопходно да покаже да се у Црној Гори курс сарадње са међународном заједницом не урушава. За пројугословенски СНП улог је ипак већи, јер Ђукановић само треба да задржи ниво подршке који већ има, али Булатовићева партија мора да постигне бољи резултат него 1998. Победа у било којој од две општине оснажила би тврдњу СНП да је њена права подршка много већа него што то показују истраживања јавног мишљења, а да власт не ужива подршку већине гласача, што је један од упоришта у предизборној кампањи. Иако се Херцег Нови се чини лакшом метом, Подгорица је већа награда: победа СНП у престоници би представљала велику неугодност за власт. Чак и тесан пораз у Подгорици, уз победу у Херцег Новом, дао би партији платформу са

које би могла инсистирати на превременим општим изборима. Међутим, јасан пораз СНП у оба града показало би да гласачи и даље имају поверења у Ђукановића, те да пројугословенска и промилошевићевска порука не стиче подршку.

ЛЕКЦИЈА СРБИЈИ

На крају се у Црној Гори се није догодило ништа спектакуларно, тако да су обе стране могле да прогласе победу. Остала је иста мета и исто растојање у односу на две доминантне политичке струје, оценили су амерички, француски и немачки медији. Том мишљењу су се придружиле и поједине опозиционе странке у Србији, као и домаћи независни аналитичари, окупљени у подгоричком Центру за демократију и људска права (ЦЕДЕМ). Сви мишљењу да је међу расцепљеним политичким снагама очуван статус кво или ти пат позиција. Разлика је само у тумачењу чија је то заслуга. Француски "Либерасион" сматра да присталице независности Црне Горе у већини подржавају "мудру политику председника Мила Ђукановића који не жели да провозира Београд", и објашњава да председник Црне Горе у својој политичкој тактици стално прети референдумом, али зна "докле сме ићи у том питању". Истовремено, СНП се сам хвали како је референдум о државном статусу мање југословенске републике одложен управо захваљујући њима и њиховом постојању бирачком телу које не дозвољава растурање Југославије. Немачки дневник "Тагесцајтунг" сматра да су се црногорски бирачи уплашили да ће се напетост у републици продубити, па су гласали тако да одрже баланс сукобљених страна, што значи да је после избора смањена опасност од оружаног сукоба. За председника Ђукановића није било дилеме: "Победа у Подгорици није само победа за Подгорицу, већ је велика за демократску и европску Црну Гору". Ипак, саветник председника Црне Горе Миодраг Вуковић наступио је дипломатскије када је изборе оценио као пораз оних снага које су се залагале за "суверену Црну Гору сад и одмах и унитарну Југославију сад и одмах, јер је ријеч о два пола исте идеолошке и политичке матрице". Једино се британска штампа потпуно слаже да је "Милошевић добио важну битку", јер, како пише лондонски "Гардијан", после резултата у Подгорици и Херцег Новом, влада Црне Горе је још већој недоумици да ли да учествује на савезним изборима које ће председник Милошевић "вероватно" расписати до краја године.

Обе политичке групе сложиле су се у двема тачкама: да Црна Гора (још) није зрела за независност, и, за дивно чудо, да није било лажираних резултата. Уосталом, неколико месеци уочи избора и позиција и опозиција у црногорском парламенту заједнички су изгласале нови закон о бирачким списковима на основу којег се редукује ко све може бити гласач, тако да је доста имена морало да нестане са бирачких спискова. Ради лакше контроле, на једном месту не може гласати више од хиљаду гласача, чиме је и број бирачких места повећан. Утврђена су правила о употреби медија приликом избора, тако да није било оптужби о кршењу изборне ћутње, а и свака струја имала је довољно својих медија. Приликом гласања употребљен је ортички спреј како једна особа не би гласала два пута. Резултате је потврдила и црногорска канцеларија ОЕБС-а, са којом обе стране имају задовољавајућу сарадњу, док је париски "Фигаро" горљиво поручио да су избори у малој Црној Гори са око 600.000 становника лекција из демократије десетомилонској Србији.

**СРЂАН ДАРМАНОВИЋ,
ДИРЕКТОР ЦЕНТРА ЗА ДЕМОКРАТИЈУ И
ЉУДСКА ПРАВА У ПОДГОРИЦИ**

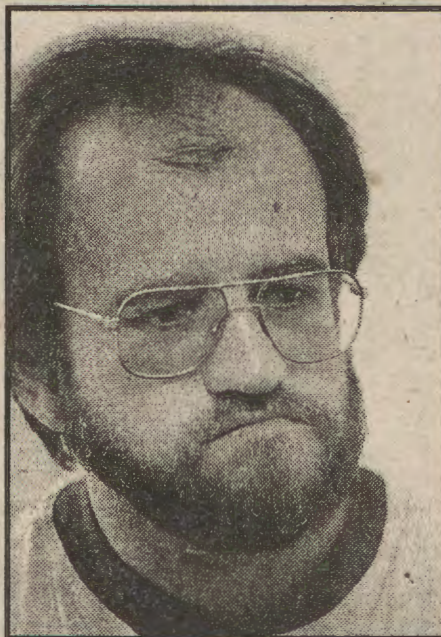
Строго контролисани возови

"Када бисте моли да посматрате ствари као у лабораторији, у којој можете да издвојите оно што је по вас корисно а да одстраните оно што није корисно, не вјерујем да има било које државе у свијету која би рекла да је добро живјети у истој земљи у којој је режим председника Милошевића. Одговор би био да би, у том случају, за црну Гору боље било да је независна држава. Међутим, у политици и у друштву лега се оно што се може."

Милица ЂОРЂЕВИЋ

Иако су избори у Црној Гори одржани у само две од 21 општине, изазвали су до сада невиђену пажњу званичног Београда, па и бројне интервенције владајућих партија у Србији, почев од најаве Милошевићевог доласка, до посете високе делегације СПС-а својим партнерима са савезног нивоа, док је највећу пажњу новинара привукао несумњени градоначелник Подгорице и функционер СНП, Предраг Булатовић. Како се тумачи таква пажња Београда за изборе који не мењају структуру власти у Црној Гори, и колико је СНП и он лично као најпопуларнији члан СНП у Црној Гори добио или изгубио тиме што се веза са Београдом намерно истицала?

Режим у Београду се позитивно перципира код једног броја бирача у СНП-у. Не бих рекао да је то нешто специјално донијело СНП-у нити им је посебно одузело, као што је различит и учинак коалиција које су они склопили. Повезивање комплетног српског блока заједно са радикалима, Српском народном странком и ЈУЛ-ом је СНП-у очигледно донијело предност у Херцег Новом, и ту се показало да у пропорционалном систему по Донтовом количнику коалиције имају предност у односу на појединачне партије. Међутим, подгоричко бирачко тијело је реаговало другачије, па је коалиције "Да живимо боље" то што СНП није изашао самостално донело само благи пораст.

Предраг Булатовић је у предизборном времену играо значајну улогу, било сам, било да се та улога стварала око њега. Он је у Подгорици изгубио изборе за градоначелника, а видећемо на следећем истраживању да ли му је то донијело пад популарности пошто је он био најпопуларнији лидер СНП у самом партијском

чланству. Мислим да изборима у самом СНП-у може бити најзадовољнији Момир Булатовић који је показао да се одржао на политичкој сцени у Црној Гори, и да је идеја о коалицији са српским партијама коју је гурао унутар партије, у најмању руку показала да није донијела штету партији.

БИТКА ЗА СТАТУС КВО

Судећи према изјавама у подгоричкој штампи Ви сте један од оних који сматрају да локални избори у Црној Гори нису дали никакве сензационалне резултате, те да су задржали статус кво у односима најјачих партија: Како у том случају тумачите парадокс да су бирачи изашли у огромном броју само да би потврдили старо стање у политици Црне Горе?

Велики одзив гласача, око 80%, традиционалан је и нисмо имали ниједне изборе у Црној Гори са слабиим одзивом. Пре сам веровао да ће излазак бити приближно велик у оба града, тако да излазак није био у директној вези са изборним резултатима, нити се могло тврдити да ће једна страна проћи боље а друга слабије уколико број гласача буде мањи или већи. Наравно, могло је имати утицаја у једном или другом правцу, али не драматичних. Рекао бих да је статус кво, или боље рећи, неријешен резултат избора последица чињенице да су политички блокови остали непромијењени и приближне снаге, иако се могу сагледавати плусови и минуси на обе стране. На примјер, несумњиво највећи плус Ђукановићеве коалиције је побједа у главном граду, што је веома важно у свакој држави, и друго, укупно повећање броја гласова владајуће коалиције. Са тог аспекта у укупном збору Подгорица је много важнија од Херцег Новог.

И Социјалистичка народна партија има аду-те. Побједа у једној општини више него што их је имала раније, владање у седмој општини, и побједа у првој општини на југу, на Црногорском приморју. СНП је за неколико хиљада ослабио у укупном збиру гласова, али може да буде задовољан што подршка њихових гласача није драстично пала. Ипак, ако се сагледају резултати од 1997, дакле од првог обрачуна који су двије политичке групације имале па до данас, несумњиво је да тренд популарности Ђукановићеве коалиције полако расте, и да су, рецимо, у односу на председничке изборе у Херцег Новом СНП и његови савезници изгубили око 10.000 гласова. За то вријеме је Ђукановићев блок порастао за три до четири хиљаде гласова. Иначе, Херцег Нови је промијенила средина која на сваком изборима гласа различито.

Како се може протумачити пораст гласача Ђукановићеве коалиције? Да ли су то некадашњи апстиненти, преливени чланови из других партија, млади бирачи којима се више допада проевропска оријентација...?

Може се утврдити да самим тим што је падала популарност СНП-у и његовим савезницима, а да је растао рејтинг "Да живимо боље", да је Ђукановићева коалиција очекивала да придобије барем мањи дио гласача СНП-а. Није искључено и да је неком малом изборном апстиненцијом једног дијела СНП-а придодјељен нови број бирача који раније нису излазили па су изашли на изборе и гласали у корист "Да живимо боље". Међутим, никада не можете знати те детаље, можете само правити претпоставке. Такође, на изборима 1998, па и на овим последњим, показало се да је скоро пола бирачког тијела напустило Либерални савез, па је и то био један од начина преливања гласова у корист Ђукановићеве коалиције. Сада су се ти проценти углавном учврстили, и коалиција "Да живимо боље", као што и пока-

зују наша испитивања, има стабилну предност између 13% и 15% гласача.

ТРИ ГРУПАЦИЈЕ

Очигледно је да се битка у Црној Гори води између два тора, али и између више од две политичке опције. Такође је очигледно и да Ђукановић непрестано балансира између две, Југославије на новим односима и независне Црне Горе. Можда би такво понашање било јасније уколико би се знало за коју опцију постоји највише присталице.

Према нашим испитивањима јавног мњења и анализе јавног мњења које смо вршили најпре у јануару, па у априлу ове године на нивоу Црне Горе, црногорско бирачко тијело је по питању државног статуса подијељено у три главне групе. Једна групација су индпендисти, присталице независне Црне Горе у било којој варијанти, и њих чини 36% испитаника. Њихови опоненти су присталице федерације из 1992, или унитарне државе, односно промилошевићевског блока и њих чини око 30% бирачког тела. На крају, око 20% јавног мњења присталице су Владине платформе о редефиницији односа Србије и Црне Горе. Они се условно речено могу назвати конфедералистима, односно, присталицама лабаве уније. Наравно, у свакој анализи постоји број људи који каже да не зна шта би одговорио или да о томе није размишљао, што ми стављамо на страну и базирамо се на три главне групације.

Из овог прегледа се може рећи да је ова трећа групација одлучујућа, и да од ње зависи већина, а према нашим укрштањима, ту групацију углавном чине присталице ДПС-а, дакле, саме странке, и нема никакве сумње да су они ближи индпендистима него присталицама лабаве федерације или унитарне државе, и да би у критичном моменту вероватно подржали референдум о независности уколико би до њега дошло. Мислим да би коректна анализа ова три дијела гласача показала да у Црној Гори постоје несумњива већина за промјену државног статуса. Али, у тој већини још увијек није јасно да ли ће превладати идеја заједничке државе или лабаве уније. У сваком случају, Савезна Република Југославија је на основу устава из 1992. године делегитимисана у Црној Гори. Њу подржава око трећине бирачког тијела, што значи да федерацију на тим основама, барем према расположењу бирачког тијела, није могуће одржати.

Да ли у том случају очекујете неке веће сукобе, или заштравања односа, с обзиром да Београд за ову годину најављује и савезне изборе за Веће грађана?

То ће бити следећа критична тачка. Не очекујем расписивање референдума о независности Црне Горе из више разлога. Мислим да је владајућа коалиција свјесна дубоке подјеле црногорског друштва. Та подјела још увијек носи многе опасности, нарочито имајући у виду да је један политички дио друштва представљен у СНП-у веома везан за Милошевића и његов режим па би могао бити злоупотријебљен за разне врсте "акција" у Црној Гори. Та унутрашња конфликтност је један од снажних баланса против расписивања референдума у овом моменту, а ту је и став главних земаља међународне заједнице, који како због страха од избијања новог сукоба, тако и због непостојања политичког рјешења за Косово, желе да се одржи макар нека илузија постојања Југославије и да се тренутно стање не мијења. Међутим, овакво стање не може трајати унедоголед. Зато сам рекао да ће савезни избори бити важна кризна тачка која може бити и веома опасна. Главно питање за владајућу коалицију у Црној Гори је да ли уопште на њима учество-

вати. Јер, ако бисте били на мјесту Ђукановића и његових политичких савезника, могли бисте јасно да уочите да вам учешће на тим изборима не доноси ништа, а да са евентуалним неуцештем ништа не губите. Постоји низ разлога који томе говоре у прилог. На примјер, тешко је изаћи на изборе када нисте добили одговор на платформу о редефиницији односа између две републике коју сте понудили, а савезни избори директно негирају садржај Платформе. Затим, тешко је учествовати на изборима за Доњи дом федералног парламента кад посланицима Горњег дома који су легално изабрани није уопште омогућено да заузму своја мјеста, и то Горњег дома који је кључ за равноправност република у Федерацији. Ђукановић ће морати да води рачуна и о томе да на изборима за савезни парламент сигурно неће учествовати Либерални савез и Социјалдемократска партија, двије партије које се залажу за независност Црне Горе, па би самим тим тај, условно речено, процрногорски блок на тим изборима стартовао са неких минус 15%, ако не и више.

На крају, када би на савезним изборима било и нешто могуће постићи, учешће владајуће коалиције би било оправдано. Али, председник Милошевић је свима дао до знања избором својих двадесет посланика у Вијеће република да има вето у својим рукама, и да га на савезним изборима није могуће смијенити. Зато ми се чини да су савезни избори много важнији у Србији него у Црној Гори, јер би у Србији они могли да представљају референдум о Милошевићевој владавини. Ипак, ја немам илузија да чак и ако би резултат био повољан, Милошевић одступио са власти.

КОНСТАНТАН ПРИТИСАК

Да ли сматрате да савезни председник сме да ризикује оружани сукоб у Црној Гори и да ли је тако нешто уопште реално?

Докле год је режим у Београду на власти, оружани сукоб није искључен. Свјестан сам да постоје многи аргументи против. Питање је да ли отворени атак на Црну Гору смије предузети јер ризикује интервенцију НАТО-а. Затим, ни Влада Црне Горе није тако слаба, јер располаже оружаним снагама које су способне да пруже отпор. Питање је да ли би и сама војска у Црној Гори одушевљено гледала на такву могућност. Затим, СНП, која је несумњиво појала Милошевићу, зна да није лако људе тек тако гурнути у рат. Мислим да ће се за сада Милошевић држати константног политичког и економског притиска на Црну Гору, при чему се не искључују ни акције какве се у последње вријеме дешавају, као што су напади на одређене личности, мада је увијек тешко рећи ко иза тих напада стоји ако немате чврсте доказе у рукама.

Притисак ће се наставити, а доста ће зависити и од расплета око савезних избора, и да ли ће неки расплет бити. Можда ће све бити продужетак статус квоа.

Након сваких избора и у Србији и у Црној Гори увек се дешавало да опозиција оптужује власт за изборну крађу. Пошто се први пут догодило да чак и опоненти владајућих партија у Црној Гори нису имали значајних примедби на изборни ток, можете ли да процените услове за локалне изборе у Црној Гори, колики је био утицај ОЕБС-а а колико је допринос регуларности дала сама црногорска скупштина у односу на последње изборе који су одржани 1998?

За последњих пар година избори су несумњиво добили на регуларности. Мислим да су локални избори у Подгорици и у Херцег Новом одржани сасвим по европским стандардима. Све су стране признале и резултате и регулар-

ност процедуре, а и сам ОЕБС је све изборе које је посматрао у Црној Гори признао као слободне и фер, наравно са одређеним проблемима који постоје свугде. У терминологији ОЕБС-а постоје двије врсте избора: једни који су потпуно слободни и фер, а други који су са страни прихватљивим. У Црној Гори ниједни избори нијесу оцијењени као неприхватљиви или изманипулисани. Медији су се апсолутно држали изборне процедуре, иако је нормално да у медијима увијек имате одређених наклоности. Мислим да је регуларност избора у Црној Гори подигнута једном парадоксалном чињеницом, а то је - висок степен неповјерења између политичких странака. Оне су се тако жестоко контролисале да су и у механизму бирачких спискова, и у механизму контроле бирачких места једноставно наметнуле атмосферу у којој је свака нередовност драматично избијала у јавност. Наравно, и чињеница да ОЕБС константно прати изборе у Црној Гори већ значи потврду њихове легитимације. Не мислим да избори у Црној Гори не могу бити још боље организовани, али су ови последњи сигурно велики напредак у односу на претходни период.

СА СНП НИКАД СИГУРНИ

Како Ви лично, а на основу истраживања Центра, видите расплет политичких прилика у Црној Гори, и шта би за Црну Гору у овом тренутку било најповољније?

Када бисте могли да посматрате ствари као у лабораторији, у којој можете да издвојите оно што је по вас корисно а да одстраните оно што није корисно, не вјерујем да има било које државе у свијету која би рекла да је добро живјети у истој земљи у којој је режим председника Милошевића. Одговор би био да би, у том случају, за црну Гору боље било да је независна држава. Међутим, у политици и у друштву гледа се оно што се може. Према томе, Црна Гора ће морати да решава своје проблеме уредо са регионалним проблемима и упоредо са ситуацијом која се одвија у Србији. Мислим да ће оно што се збива у Србији имати итекаког утицаја на Црну Гору, мада се показало за последње двије године да је владајућа коалиција у Црној Гори била у стању да своју републику држи прилично изван владавинеског круга који оличава Милошевићев режим. Имајући у виду какво је стање у опозицији у Србији, као и имајући у виду са каквим средствима располаже режим, не изгледа ми да ће се ствари развити брзо. Не бих рекао да предстоји драматична промена, прије бих рекао да ће се ова тешка позициона борба наставити, како на србијанској политичкој сцени, тако и између Београда и Подгорице. Уколико неки изненадни обрт буде, то би могао да буде једино обрт који би имао међународни карактер и димензије, а што би било решење које би било прихваћено изненада или договорено изненада.

Шта би у том случају значило захтев који је СНП упутила, да жели да разговара са властима у Црној Гори?

Уколико је тај захтев аутономан то је добра иницијатива, јер би значајно допринијела ублажавању тензија. Међутим, проблем са СНП-ом је што не можете бити никада сигурни да они изражавају своје аутономне интересе. Тешко их је посматрати изван укупног круга који оличава режим господина Милошевића, СПС, ЈУЛ... Мислим да је то савезништво ипак још увек сувише чврсто, и верујем да је много реалније да ће се ствари у Црној Гори концентрисати око предстојећих савезних избора, него да ће доћи до озбиљних разговора и споразума.

ДА СЛАЗЕ

ШТЕТА

Према подацима "Г 17 плус" до сада је од укупне штете начињене у бомбардовању обнoвљено 4,5 одсто.

ИНТЕРЕС

Југословенски министар за информисање Горан Матић оценио је да се и грађани Црне Горе налазе у ситуацији да им "страни агенти и агенти страних обавештајних служби и структура вршљају по Црној Гори и учествују у организацији убистава" и да је и њихов интерес "да буду заштићени од тероризма".

ПИТАЊЕ

Портпарол ВЈ пуковник Светозар Радишић је изјавио да је "НАТО додуше стигао на Космет, али да ли је у питању његова победа. Ако јесте, зашто онда није било слављеничке параде као после Залиског рата?"

БРИГА

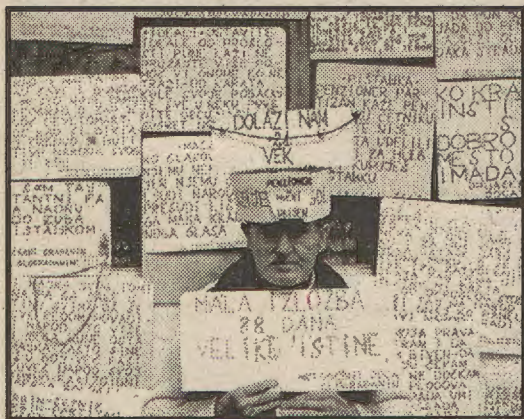
Водећи кинески дневнаик "Женмин жибао" у репортажи из Београда, између осталог, указује "на мере југословенске владе да се очува социјална стабилност, обезбеђивањем дневних намирница".

УЛТРА

У северним крајевима наше земље индекс ултравиолетне радијације је тренутно девет, а у јужним девет и по, а очекује се пораст зрачења. Свако ултравиолетно зрачење веће од 4 опасно је по здравље.

УСТАВ

Према писању руског дневника "Комерсант" припрема се нови Устав СРЈ којим се укида федерација, а југословенском председнику Слободану Милошевићу омогућава да остане још 20 година на власти. По овом листу, одлуку о именовану радне групе за израду нацрта новог Устава СРЈ донео је председник Југославије 8. маја и она се наводно води под бројем "ПОВ-221/00".

ОРДЕН

Председник ДХСС Владан Батић је, боравећи у Мајданпеку крајем новембра прошле године, од чланова своје странке који раде у ливници "Златаре Мајданпек" сазнао да је изливен орден народног хероја за Слободана Милошевића. Орден је направљен од 860 гр злата, пет брилијаната и пет дијаманата и вреди више од 40.000 немачких марака.

ЗАКОН

Антитерористички закон садржаће и одредбу по којој се са пет година затвора кажњава само чланство у забрањеној организацији, без обзира

да ли је и извршен било какав терористички акт, а као доказ може да послужи и изјава пред специјалним судом одређеног сведока који је убеђен да је оптужени члан забрањеног удружења.

КРИЗА

Председник Српског покрета отпора Момчило Трајковић, изјавио је да је "наставак кризе за Милошевића једини спас јер, што је нама на Космету горе, то је боље за његов режим".

СМЕТЕ

Поводом посете градоначелника опозиционих градова Норвешкој, "Новости" пишу да је полазећи на пут, челник нишке власти Зоран Живковић, иначе заменик председника ДС, поручио својим суграђанима да ће од земље домаћина "затражити да као помоћ пошаље - контејнере за смеће".

ОСУДЕ

Бљерим Савилеци, главни и одговорни уредник "Дите", дневног листа на шиптарском језику, покренуо је судски поступак против администрације УН, тражећи одштету за десет дана (колико лист није излазио) од 489.000 долара. Он је обећао читаоцима да ће лист, упркос свему, наставити да објављује имена Срба за које Шиптари сматрају да треба да буду осуђени због наводних злочина над шиптарским становништвом.

ЗАБРАНА

Шеф цивилне мисије УН на Косову и Метохији Бернар Кушнер забранио је бившем албанском председнику, лидеру опозиције Саљи Бериши, да посети Косово и Метохију са образложењем да би његов долазак представљао претњу безбедности у покрајини. Бериша је први странац коме је, Кушнеровом одлуком, забрањено да ступи на територију Југославије.

ОДШТЕТА

Савезни министар за одбрану генерал армије Драгољуб Ојданић изјавио је да ће земље које су прошле године учествовале у бомбардовању СРЈ платити ратну штету када у свету "завлада право и правда".

ПОНУДА

Ријечки "Нови лист" у интервјуу са бившим начелником Генералштаба ЈНА и савезним секретаром за народну одбрану, адмиралом Бранком Мамулом, преноси да је ЈНА 1987. године нудила Хрватској, Словенији и БиХ смењивање Слободана Милошевића. "ЈНА није могла сама зауставити Слободана Милошевића. Када је на политичким форумима дошло до изјашњавања, глас саме ЈНА био је преслаб", рекао је Мамула.

ПИСМО

Емил Фејузлах, потпредседник Лиге социјалдемократа Војводине, рекао је на конференцији за новинаре да ће упути писмо кинеској влади, којим ће она бити упозорена да ће свака трансакција око преузимања термоелектране "Колубара Б" бити поништена после смене садашњег режима. Он је оценио да режим у Србији намерава да уступи Кинезима ТЕ "Колубара Б" за опрему из ове земље, која ће бити употребљена за ремонт електропривредног система Србије.

УСПЕХ

Према најновијим подацима Савезног завода за статистику, спољнотрговински дефицит у ма-

ју је био 136 милиона долара (извоз робе 131 милион долара, увоз 267 милиона) а укупан дефицит од јануара до маја достигао је 917 милиона долара.

БОЉЕ

Дирекција Југословенске левице саопштила је на проширеној седници поводом годишњице победе нашег народа и државе над НАТО агрессором: "Данас се Југославија развија и две трећине света је уз нас. После свега што се догодило, боље је и то што су сада уз нас, него да су још чекали. Као што је уједињено човечанство победило фашизам, тако ће бити заустављен и амерички агресивни и апсурдни хегемонизам".

ПРИНЦИП

Руска компанија "Газпром" обуставила је испоруке гаса Србији, која га, без обзира на раније договоре није плаћала. Москва намерава да се убудуће руководи принципом "нема пара, нема ни гаса".

ПРАВО

Регулнички фонд ПИО донео је решења у којима се констатује право на пензију наследницима 14 Срба, који су убијени 23. јула прошле године на њиви у Старом Гацком код Липљана, уз образложење да је код свих "смрт наступила као последица болести".

СКОК

Командант КФОР-а Хуан Ортуњо је изјавио да се пре годину дана на Косову недељно догађало више од 50 убистава, а да је данас та стопа сведена на шест.

ПОРУКА

Коментаришући изборе у Херцег Новом и Подгорици, Милорад Јовановић из ДСС је оценио да су сада извесни резултати порука народа Милу Ђукановићу да нема референдумску већину, али и порука Момиру Булатовићу да у Црној Гори не може протежирати политику Слободана Милошевића.

РЕЧНИК

Шеф Мисије УН на Косову Бернар Кушнер оштро је напао специјалног изасланика УН Јиржија Динстбира, који је критиковао његов начин руковођења на Косову, и поручио чешком дипломати: "Молим Вас господине Динстбир, умукните".

СУША

Поглавар Српске православне цркве, патријарх Павле позвао је на пост и молитве због суше.

СТАТИСТИКА

Од укупно 21.622 предузећа која се баве трговином на велико, 10.162 предузећа имају само једног запосленог.

ОДНОС

У Београду је за прва четири месеца ове године рођено 3.985 беба, а умрло 7.016 грађана, што значи да је број умрлих за 3.031 особу већи од броја живорођених и да у Београду опада natalитет.

ЗАГАЂЕЊЕ

Француски лекари тврде да Косову прети еколошка катастрофа. Позивајући се на истраживања својих колега, они тврде да се у ваздуху, води и земљи налази висок проценат радиоактивних елемената. Они су потврдили сумње да се у америчкој војној бази Бондстил код Урошевца налази складиште нуклеарног отпада. Друго складиште је у селу Шалковац код Приштине, где се налази и фабрика за прераду воде којом се снабдева овај град. Најзагађенији

РУЈЕТЕ Д

деловац покрајине су, према речима Француза, околина Призрена и Ђаковице, где је бачен и највећи број бомби са уранијумским пуњенем.

ФЛЕКСИБИЛНОСТ

Синдикат Србије тражи да се подстичу флексибилни и нови облици запошљавања жена и младих (запошљавање код куће, запослење са скраћеним радним временом, повремено и привремено запошљавање, samozapošljavanje, рад преко викенда и помоћ у кући) тако што би се признавали као стални радни однос.

ПОСТУПАК

Према одлуци Александра Јовановића, старешине општинског суда у Ваљевоу, ваљеуски недељник "Напред" кажњен је са укупно 16.500 динара, од чега трошкови поступка износе близу 7.000 динара.

ЧИТАЧИ

"Новости" пишу да "технолошка надмоћ Америке може да буде "непрочитана" само у холивудским шпијунским филмовима, али не и над простором Југославије".

ПАТЕНТ

Златан Перучић, председник Управног одбора ГСП, на првом сусрету новог руководства са привредницима рекао је да ће се у помоћ Градском саобраћајном Београду које је "неуролошки болесно", укључити градска привредна предузећа неправедно избачена из пословања.

БИРАЧИ

Право да гласа на локалним изборима у Подгорици имало је 112.366 грађана, док је у Херцег Новом регистровано 22.040 бирача.

ЗАРАДЕ

Недавно истраживање београдске канцеларије УНИЦЕФ-а показује да у нашој земљи жене, у просеку, примају 86% суме коју примају мушкарци исте образовне структуре. Једина делатност у којој "слабији пол" зарађује више су слободне професије, али ту чине само 15% запослених. Од 17.904 лица која се баве слободним професијама, само је 2.695 жена.

ШИРЕЊЕ

На Филолошком факултету у Београду од јесени постојаће кинеско одељење, а требало би да почне и да ради катедра за изучавање ромског језика.

БАРИКАДА

ДСС се огласила поводом предлога да се председник СРЈ Слободан Милошевић одликује орденом народног хероја: "Он није ни једном обишао ни болнице, ни рањенике, ни борце на фронту, ни породице погинулих. Не може се постати херој забарикадиран на Дедињу".

НЕДОСТАЦИ

Само у Војводини за овогодишњу жетву недостаје 1.000 комбајна, 10.000 лаких и око 1.500 тежких трактора.

ВИЗА

МУП Србије и савезна администрација онемогућили су у Београду потпредседника Скупштине Црне Горе Рифата Растодера да са званичном црногорском делегацијом отпутује у Беч, јер у свом дипломатском пасошу није имао месечну излазну визу Савезног министарства иностраних послова.

ЦЕНТРАЛА

Општински одбор ЈУЛ-а Прокупља распуштен је због отказивања послушности централни ЈУЛ-а у Београду.

МИСИЈА

Министар иностраних послова Хрватске Тонино Пицула рекао је да ће његова земља у војну мисију на Косово да пошаље полицијску, а не војну јединицу.

ТИМОК

Градоначелник места Брегово у Бугарској, Милчо Лалов, изјавио је да је део реке Тимок, у близини југословенско-бугарске границе већ извесно време веома загађен. Вода Тимока је смеђа, мирише на амонијак, по њој плутају мртве рибе, а, по његовим речима, затрвала ју је југословенска страна. Истраживање је показало на пораст мангана на 1,3 милиграма по литру, што је за 50% изнад нормале.

СКУТЕРИ

Одборници Скупштине општине Будва усвојили су одлуку којом се забрањује употреба скутера.

ИСТИ

У нашој земљи постоји 300 телевизија и више од 670 радио станица.

БРИЖИТ

Некада славна филмска дива, сада заштитник животиња, Брижит Бардо придружила се кампањи за заштиту паса из азила на Авали. Славна ББ послала је саопштење дописништву Танјуга у Паризу, у којем каже да намерава да се упутује у Београд уколико би живот паса био угрожен.

ДУГ

Југословенске железнице су дужне, без камата, 123 милиона евра, а само Мађарским железницама (МАВ) више од 60 милиона долара. Радна група УИЦ је предложила да ЈЖ део цене карте у међународном саобраћају, препусте иностраним компанијама и тако отплаћују дуг.

БИСТА

Цетињанин Бранислав Бања Калуђеровић купио је бисту Јосипа Броза Тита, која је пре неколико година склоњена са централног трга у Ужицу, и планира да је постави на Цетињу.

КАЗНА

Бобан Милетић Балси, аутор књиге афоризама "Србију, мајко, плачи", кажњен је са пет месеци затворске казне због "излагања поруци Југославије и председника Слободана Милошевића".

ПЕЦАЉКА

Драган Класановић (34) из Миоковаца код Чачка погинуо је у реци Чемерници која протиче кроз то село, док је са групом мџлтана хватао рибу на незаконит начин. Он је користио електрични кабл дужине 200 м, који је прикључио на штекер ход тремом једног сељака близу обале, а на другом крају кабла спојио је тзв. "пецаљку", начињену од дрвене дршке и жичаног круга на врху. На тај начин, спуштањем "пецаљке" у реку, ошамутио би рибу и затим би је прикупљао. Како је саопштио судија Милован Гавриловић, у једном тренутку настрадали Класановић пецаљком је дохватио себе и на месту умро.

ПРЕДСЕДНИК

Након пуне две године долијао је преварант Милосав Виторовић (32), земљорадник из Горње Атенице, код Чачка, који је у ресторану "Шофер-бар" у Ваљевоу, представљајући се као председник удружења ратних војних инвалида из последњег рата, наручио ручак за 110 гостију, позвао свештеника да обави верски обред и нестало без трага.

ПАСОШИ

У Приштини је у рацији полиције УН ухапшено 13 Албанаца и двоје Срба, због поседовања ла-

жних југословенских пасоша. Двоје Срба су били радници Центра за мир и толеранцију, невладине организације која обавља конзуларне активности у име СРЈ на Косову.

ДНЕВНИЦИ

Три школска дневника, који су нестали из зборнице Средње мешовите школе у Прњавору, пронађена су у кориту речице Лишње. Како је истрагом утврђено, дневнике су бацили тројица ученика ове школе.

МАМЦИ

Окружно јавно тужилаштво у Чачку оптужило је Жељка Чевизовића (26) због крађе 6.875 мамаца "ружича паче" у укупној вредности од 851.517 динара.

РАЧУН

Референт за борачку и инвалидску заштиту у Алатину, Стеван Поповић (54), притворен је због сумње да је 565.000 динара, намењених апатинским борцима и инвалидима пребацио на свој текући рачун.

НАВИКА

Крава Вида, власништво Стојана Јовановића из лесковачког села Стопања, отхранила је прасе Јолу чија је мајка након прашења угинула. Јоца, иако поодрастао и даље сиса млеко.

КУПАЧИЦА

Гранитна статуа, названа "Купачица", уклоњена је из централног подгоричког парка и пресељена, за сада, у дворште Комуналног предузећа, али још није одлучено где ће она бити трајно смештена. Могуће је чак, да "Купачица" буде враћена ауторима браћи Радовић, пошто нико не жели да је узме јер је тешка осам тона.

ПОЛИЦАЈКЕ

У наставном центру МУП-а Србије у Клиси код Новог Сада прва генерација жена-полицајаца завршила је школовање. Курс је завршило 179 полазница, са средњом оценом врло добар.

ЈУН

Београд је 14. јуна са 37,2 Целзијуса био најтоплији град у Европи. Уједно, то је био најтоплији 14. јун од када се температура мери у Београду, дакле у последњих 113 година.

УЛОВ

У Јадранском мору код Улциња Зоран Шуњаревић из Београда ловећи угоре на удицу намамчену лигњом и најлон од 1 мм - уловио је ајкулу, тешку 21 кг и дугачку 1,25 м.

РАЗГЛЕДНИЦЕ

"Из поштовања према председнику Републике, из свих земаља у којима "Рибља Чорба" гостује, шаљем му разгледнице. То схватам и као своју службену дужност, да се као председник једне партије јавим председнику друге партије. Из Аустралије сам му писао следеће: "Друже председниче, овде је лепо, као ми је што и Ви не можете да дођете". Са Новог Зеланда сам му послао разгледницу са два полугола Маора док играју неку њихову игру, уз коментар: "Друже председниче, ово је новозеландско бирачко тело". Из Зимбабвеа сам му послао једну са лавом и лавицом у неким недолучним радњама и написао: "Друже председниче, извињавам се што у Зимбабвеу има непристојних лавова". Из Босване сам се јавио са: "Друже председниче, овде Срби могу да уђу без визе, једини проблем је што 85% популације има сиду"... рекао је Бора Ђорђевић за новосадски "Свет".

Наша војска је мања од оне коју смо имали пре десет година

Ево, већ друкчије годину на Дан Војске Југославије, 16. јуна, обележен је војнички успех који још није најпрецизније дефинисан. Да ли је то "војничка и нагасве морална победа над агресијом" или "херојски отпор нашег народа и војске најјачој сили света", како је рекао генерал пуковник Небојша Павковић, начелник Генералштаба ВЈ на прослави. Може бити и да је у овом случају победа синоним за отпор. У сваком случају, потписивање Војно техничког споразума о потпуном повлачењу југословенских снага са Косова као повод за поделу одличја отклања евентуалне недоумице.

Александар ТАСИЋ

Чињеница је да је 10. јуна 1999. обустављена агресија НАТО, да је престао рат, и тако је, заправо, формално означен или почетак наше победе или крај нашег отпора. Тада смо подвукли прву црту, свели први биланс и видели да ли смо, у чему и колико профитирали, шта смо сачували и одбранили, кога и колико поразили, да ли и колико има штете и какве су међународно-политичке последице свега тога што нам је учињено и што смо ми учинили.

токолу поздравно постројен батаљон гардејске јединице". Радни део пао је највише на плећа, односно десну руку председника СРЈ Слободана Милошевића, који је потписао бројне указе о унапређењима и одликовањима најуспешнијих јединица, официра, подофицира, војника и цивилних лица на служби у војсци. Радно је, на сличан начин, узвратио и генерал Павковић. Он је у име војске делио плакете. Прво две специјалне, Велике плакете ВЈ, Милошевићу и "народу СРЈ", а онда и изванредан број осталих плакета. Ми-

битници плакета су: Никола Шаиновић, Мирко Марјановић, Милутин Мркоњић, ПТТ Србија, ЕПС, НИС, "Стандард", ЖТП Београд, "Јумко", "Трајал", "Јухор експорт", "Симпо", Клинички центар у Нишу, МУП Србије као и ресори јавне и државне безбедности МУП, савезна управа царина, РТС, Политика, Радио Београд и Београдски универзитет. Плакете су додељене због доприноса у одбрани земље и њеној изградњи. Заслуга се у зубе не гледа, али када је о Министарству за унутрашње послове Србије реч,

претпоставка је да у разлоге за доделу војне плакете нису убројани и резултати истраге поводом убиства савезног министра одбране Павла Булатовића. Тим пре што их до сада и нема, јер није још откривен његов убица или убице. Домаћин скупа на којем су плакете подељене, био је поред начелника Павковића и Булатовићев наследник, генерал армије Драгољуб Ојданић.

МАЊА ВОЈСКА - ВИШЕ ГЕНЕРАЛА

На свој празник, 16. јуна, Војска Југославије добила је 16 нових генерала које је из чина пуковника унапредио Слободан Милошевић. Уз њих, за по један степен на већ генералском положају попео се и још 14 генерала, а један капетан бојног брода постао је контраадмирал. Поређења ради, прошле године, поводом дана ВЈ председник СРЈ унапредио је 20 генерала и одликовао око 3000 припадника војске

Како било, то што је обележено, обележен о је свечано и радно. Најсвечаније је било на централној прослави - Академији у Дому гарде у Топчидеру. Том приликом је, после много времена, употребљена већ заборављена протоколарна формулација из времена Ј.Б. Тита. "Церемонијал је почео нешто пре 20,30 часова, када се председник Републике, са супругом Миром Марковић, довезао пред клуб ВЈ Топчидер, где га је по војном про-

лошевићу је она предата, уз сабљу са посветом, како и додикује успешном војсковођи, на сам празник. Народ није имао свог представника који би, дан раније примио и у име народа чувао Велику плакету, па је саопштено да ће она бити изложена у Музеју војске, пошто је претходно јавност обавештена да ју је начелник Генералштаба, на свечаности у Централном клубу ВЈ - уручио народу! Остали, истакнути појединци и фирме, до-

и цивила у ВЈ. По речима генерала Павковића, "ВЈ је почела и процес реорганизације војске - у бројније мању, али борбено убојитију оружану силу која ће бити у стању да заштити своју земљу и свој народ од било ког агресора и тиме изврши своју уставну улогу". Логичко цепидлачење и анализирање ових речи довело би до закључка, или најблаже речено до недоумице: да ли то значи да пре почетка

реорганизације, војска није била у стању да заштити своју земљу и изврши своју уставну улогу? Но, тим неважним језичким анализама и заврзламама баве се само докони и злонамерни. Ваљда је логично да се - ако се реорганизацијом, бројчано смањује војска - повећава број генерала. Баш као што је, у неким случајевима и скраћен рок за напредовање до генералског чина.

У последњем таласу унапређења, начелнику Управе за морал Генералштаба ВЈ, како је приметио војни коментатор Љубодраг Стојадиновић, иначе бивши официр ВЈ, Милену Симићу било је довољно само осам месеци у миру да би од генерал мајора постао генерал потпуковник. Начелнику Генералштаба Павковићу за такво напредовање је, у ратним условима, било потребно 13 месеци.

Међу унапређеним генералима (од којих је један напредовао и као резервни војни старешина) нису били Светозар Марјановић и Обрад Стефановић. А они су дословно својеручно допринели престанку напада НАТО пакта потписавши 10. јуна прошле године на аеродрому код Куманова Војнотехнички споразум са генералом Мајклом Џексоном. Тај мали, последњи формални корак, допринос миру није учинио Слободан Милошевић, али све друго јесте. Зато се и Генералштаб Војске Југославије званично придружио предлозима који су споменути у прошлом броју "Српске речи" да председник Републике добије Орден народног хероја.

Милошевић "није поклекнуо пред ултиматумима који су имали за циљ окупацију наше земље и њено стављање у службу најмоћнијих сила света"... "Одабрао је најцелисходнији начин свеопштег народног отпора најјачој сили света за шта је и сам рекао: народ је херој"... "Исказао је државничку мудрост и ефикасност врховног команданта и личну храброст у условима који су се чинили безизлазним чиме је допринео хомогенизацији свих снага отпора агресору и изналажењу оптималних решења у њиховој употреби, што га сврстава у ред државника-војсковођа које је тешко наћи у новијој светској историји (а Садам Хусеин, Гадафи, Фидел Кастро... прим. А.Т.)"... "На основу томе диви му се читао во мирољубиво човечанство..." наведено је у иницијативи Генералштаба. Предлог је, до закључења овог текста подржао и Управни одбор Дирекције за обнову земље (председник је Мирко Марјановић, добитник војне плакете), где је речено да "таква одлука произилази из иницијативе 500.000 радника, учесника у obnovи земље".

ПОГРЕШНИ И НЕИСТИНИТИ ЗАКЉУЧЦИ

Умешност је, дакле, (у)водити земљу и народ у рат, у страдања, у којима људи, како ствари стоје, не обраћају претерану пажњу на ситуацију, у понашању лидера типа: да ли с покличом "напред" или "за мном". Потом предводити обнову уништењем, и то новцем тих истих људи који су страдали, узетим без њихове согласности од њихових плата или кроз различите порезе. Обнављати све осим изгубљених људских живота и психичких патњи, што, нажалост није могуће поправити никаквим новцем, одликовањима и плакетама. Није умешност политичким средствима, тактиком избећи рат и разарања. То је лако, то може свако, само ако хоће. Тако је то, и свако другачије размишљање је погрешно.

Генералштапска се не пориче, поготово кад говори о личном председничком херо-

јству, одлучности и војничком тактизирању. Зато је сигурно неистинита и злонамерна прича да је закључивању кумановског Војнотехничког споразума о потпуном повлачењу југословенских снага са Коосова, претходно последњи, најоштрији ултиматум који је међународни посредник, Финац Марти Ахтисари пренео у Београду председнику СРЈ.

Размена унапређења и одличја с једне стране и иницијативе за орден народног хероја с друге стране, па међусобни комплименти, изрази априорне безграничне војничке лојалности са истакнутом политичко-идеолошком позадином, између председника и војног врха, могла би да наведе малициозне да закључе да је реч о комуникацији у стилу: ја теби војводи, ти мени сардаре. Да је војни врх стављен искључиво у улогу браниоца лика и дела Слободана Милошевића и његове породице (евентуално и врло уског круга сарадника). Што, наравно, није тачно. Штавише, сва таква, евентуална размишљања демаскирали би непатриоте, издајнике, стране плаћенике и, најновије, "домаће изроде", како је то лепо рекао на свечаној Академији поводом Дана војске Југославије начелник генералштаба Павковић.

Биће, такође, да је погрешан и закључак да Милошевић унапређујући и награђујући високе официре ствара круг људи, дужника и политичких зависника, који ће временом, због тог дуга, доћи у ситуацију да председникову борбу за опстанак по сваку цену прихвате и као сопствену борбу за опстанак, зато што су, једноставно, као војници превише увучени у ту политичку комбинаторику. Систем "ако мене скину и вас ће, зато је најбоље да се држимо заједно".

МАЛА ОКУПАЦИЈА КОСОВА

То што се генерал Павковић и неке друге високе војне личности редовно појављују и говоре искључиво на скуповима које организује део владајуће коалиције (СПС и ЈУЛ), или изговарају готово идентичне речи, реченице и фразе као и поједине позиционе политичке личности, не значи да су политички и идеолошки усмерени. То је измишљотина. Ономад је начелник Генералштаба бораваћи у Алексинцу на манифестацији "Спомен и нада" поручио да је "војска оспособљена и да неће дозволити да се понови сценарио у бившим републикама Југославије". Нагласио је и да "страни фактор помаже деструктивна настојања сепаратистичких снага у земљи на дестабилизацији односа између наших република". Тачно. Потпуно је деструктивно настојање власти у Црној Гори, рецимо, да у Савезној скупштини има своје представнике, а не да њене интересе заступа мањина коју упорно протеза председник СРЈ.

Начелник Генералштаба био је у Алексинцу са супругом председника СРЈ, Миром Марковић, лидером ЈУЛ познатом и по великим и вишезначним мислима. Тако је, према цитату из миленијумског издања "Међународне политике", рекла: "Двадесети век је велик по томе што су у њему људи први пут, али неповратно, почели да живе као човечанство", а хвалећи грађане Црне Траве, према писању "Политике", изјавила је: "Црна Трава је једно лепо и здраво место. Са људима који у њој живе, она може бити и паметно место". Тек да се зна.

Командант Треће армије генерал Владимир Лазаревић рекао је у Нишу да се данас "ненаоружани вид агресије спроводи кроз

дневнopolитичку деструкцију (опет реч "деструкција" која представља покушај даљег растакања земље као и покушаји да се злочинци амнестирају од злочина... Ми захтевамо да се наша војска врати на Коосово у складу са одредбама Резолуције 1244 и постављамо питање зашто се то још увек није догодило". Није баш јасно какви су то "покушаји даљег растакања земље" ако је званичан став да земља није расточена, јер Коосово није предато. Или су нас, ипак, малчице расточили. Милошевићев уставотворца, законписац и овлашћени тумач прописа у сталном заседању професор Ратко Марковић 7. јула прошле године за часопис "Јурист", чији је садржај био изложен на интернету на сајту Универзитета у Питсбургу, дао је оцену косовске ситуације. "Сада смо као рањена особа која пристаје на ампутацију руке или ноге да би спасла живот и стога смо дали пристанак на ампутацију Косова да бисмо спасли сопствену државу и народ", рекао је Марковић. По његовим речима, како је пренео "Јурист", јасно је да се мировним споразумом успоставља прелазни мандат УН који ће омогућити стварање посебне државе у држави. Косово посеђују шефови држава, министри спољних послова, одбране, генерални секретар НАТО, многи високи страни званичници не осврћући се нимало на чињеницу да се Косово налази у оквиру државе Србије. То се дешава зато што је Косово само марионетска творевина НАТО без трунке државног суверенитета Србије или Југославије. Марковић је, истини за вољу, реаговао пошто је то објављено објашњењем да није добро интерпретиран, али суштину својих речи није апсолутно демантовао. Ма то с Косовом, сигурно не може бити истина. Можда је ова српска покрајина тренутно само мало окупирана, без обзира што песник Мика Антић тврди да нема малих ствари, да не постоји мала болест или мала срећа. Болест је болест, а срећа - срећа. Уосталом шта песници знају о животу.

А у животу влада сурова реалност да су жеље једно а могућности сасвим друго. Кад је о Косову реч, показало се до сада, жељама можемо да командујемо, али не и могућностима. О томе одлучује неко јачи, зато, у овом тренутку, само Бог зна шта ће и како и када бити с Косовом. Режим би могао, наравно, да проба и на силу, војно да поново запоседне Косово, али то би - ваљда је јасно сваком добронамерном грађанину (омилена фраза председника СРЈ) - водило у велики рат и опасност од уништења целог народа.

У предвечерје Дана Војске Југославије, у најгледанијем вечерњем термину 15. јуна (и репризом 16. јуна), окупирана београдска телевизија Студио Б (сада је у рукама коалиције СПС-ЈУЛ-СРС) дала је скромни допринос свечарском расположењу. Емитовала је снимак култне представе Атељеа 212 "Краљ Иби" Алфреда Жарија са незаборавним Зораном Радмиловићем и Мајом Чуковић у главним улогама. Комад говори о владавини блесавог краља, са ношом уместо круне на глави, у шашајој држави у којој он, на пример, наплаћује чак и порез на женидбу не би ли дошао до више новца, о његовој откаченој жени и дезоријентисаној војсци, о бесмисленом ратованју... За све, евентуалне, примедбе око могуће сличности са нашом стварношћу надлежно је - "о наааароде мој", што би рекао краљ Иби - ново уредништво ТВ Студија Б у Масариковој улици, 11000 Београд.

Злочин од срца... "на левој страни"

Иако сатерани исказима сведока, својих суџађана, у ћорсокак иривидних лажима су често сами себи скакали у уста, са њостојећим институцијама система "уледни" пожаревачки омладинци и бизнисмени не морају да брину око евентуалној судској расцлети. Барем не док им је Тате, Маме и Сина. Ам, једној левој дана...

Александар ЦВЕТКОВИЋ

Саслушањем сведока које је предложила одбрана окривљених (претучених 2. маја испред кафића "Пасаж" од стране локалних јуловаца а затим и притворених, по налогу са највишег места) у Окружном суду у Пожаревцу 12. маја је настављен кривични поступак против чланова "Отпора" Момчила Вељковића и Радојка Луковића и правника Небојше Соколовића, случајно затеченог на лицу места. Навијачко држање судије, очитовано у сугестивним питањима са циљем да се у жељеном правцу усмере искази сведока (уствари насилника из овог случаја) и недвосмислено испољене политичке симпатије навели су браниоце да затраже његово хитно изузеће из вођења овог поступка. Као разлог поменуто је чињеница да је сам судија Милан Бојић признао своје блиско сродство са високим функционером ЈУЛ-а, Милованом Бојићем, те да су се сведоци, браћа Милан и Саша Лазиф, декларисали као чланови ове политичке организације. На овај захтев одбране председник Окружног суда Слободан Чогурић реаговао је муњевито (што се за остале процесне радње не би могло рећи) и истог дана га одбацио као неоснован. У тзв. образложењу такве одлуке Чогурић констатује да "у својој изјави истражни судија Окружног суда у Пожаревцу Милан Бојић наводи да не стоји ни један разлог за његово изузеће у смислу члана 42 става 3 Закона о кривичном поступку, па сматра да за исто нема законских разлога". (Тако је судија о чијем се изузећу одлучивало изгледа сам процењивао основаност и аргументацију из захтева?) "Навод да је поступајући судија рођак високом функционеру ЈУЛ-а не стоји, а што су Лазифи чланови те странке не представља разлог који би довео у сумњу непристрасност овог судије", лаконски закључује председник суда Чогурић.

ПОЛИЦИЈА БИЛА УПОЗОРЕНА

Први сведок који је дао свој исказ о околностима везаним за догађај од 2. маја био је помоћник командира полицијске станице у Пожаревцу Драган Грујић, који се тог дана налазио на дужности дежурног. Како је Грујић изјавио, 2. маја негде око 18 часова у полицијску станицу је дошао младић кога је он препознао иако му није знао име јер, по

истичем да је овај разговор вођен у канцеларији полицијске станице на спрату где се мени ово лице и јавило а доле је био вођа смене који је примао позиве на телефонски позив 92. Тек након догађаја у центру града те вечери мене је вођа смене Симоновић Саша телефонским путем обавестио да се нека повређена лица налазе у болници у Пожаревцу и да је нарушен јавни ред и мир а ово у улици Табачка чаршија у центру Пожаревца. Рекао ми је да се њему јавило лице по имену Лазиф Саша и да је пријавио да су га напала три лица у истој улици и да су му нанели повреде. Мени вођа смене није пренео да ли је у исто време било и других позива за интервенцију полиције".

Потом су браниоци покушали Грујићу да поставе нека питања, што им је судија Бојић ускратио, да би уследио захтев за његово изузеће.

А затим се пред судом појавио и дуго очекивани Зоран Ивановић Ролекс, власник кафића "Пасаж" и блиски пријатељ Марка Милошевића, по сведочењу очевидача главни актер пребијања Вељковића, Луковића и Соколовића. У помало конфузно излагању, са нервозом карактеристичном за особу свес-

Грујићевим речима, често га је виђао у Ватрогасном дому, пошто је добровољни ватрогасац. (Реч је о Зорану Миловановићу, пријатељу Драгана Милановића, младића кога је непун сат касније малтретирано друштво из "Пасажа", када су наишли и Вељковић, Луковић и Соколовић).

"Код мене је дошао сам и представио ми је да треба да иде у неки кафић у Пожаревцу и захтевао је полицијско обезбеђење. Ово што је он тражио за мене је било необично па сам га питао зашто му је то неопходно а он је рекао да би могао неко да га нападне. Ја се даље у то нисам упуштао и рекао сам му да он може да иде куд хоће и да је то његова ствар. Код мене се задржао у канцеларији око 5 минута, а у исто време у овој просторији није било других службених лица. У вези са свим тим ја нисам направио никакав службени запис а Зорану сам казао да ако му је потребно да позове на 92 патролу полиције која ће изаћи на лице места. Рекао сам му да постоји патрола дежурне службе која може одмах да интервенише а и дежурни полицајац позорник и да се исти налазе у центру града. То се на томе завршило, тако што је ово лице отишло. Ја

ну да је локална јавност о свему већ јако добро информисана, Ивановић се трудио да своје присуство 2. маја на лицу места представи у улози безмало "случајног пролазника". По Ивановићевој верзији, он је у тренутку када се одиграла туча у његовом локалу био код куће, где га је телефоном о догађају обавестио један од конобара. Када је стигао пред "Пасаж", вели Ивановић, све је већ било готово а он је тамо затекао окрвављеног Сашу Лазифа. Браћа Лазиф су се након тога удаљили колима а Ивановић "на пет минута" свратио у свој локал. И толико, што се поменутог инцидента и учешћа дотичног тиче. О повређеном Луковићу Ивановић је истакао да су они школски другови и да су увек били у добрим односима. За Драгана Милановића (са надимком Трза) Ивановић је рекао да га није раније познавао, али да га је овај наводно оклеветао у франкфуртском листу на српском "Вести" и да је због тога 1. маја око 13 часова са њим разговарао на улици. "Разговор" је, према Ивановићевом сећању, овако текао: "Ту са њим сам био неких 10-15 минута и том нашем разговору није нико присуствовао. Ја сам ту њему причао васпитно да он не шири

Судијска етика у прашини

више лажи. Негде на пола разговора ја сам њега повукао за уво, а он је непрекидно говорио да њега неко намешта. На тај начин се све међу нама ту и завршило". Сутрадан, наставља Ролекс, Тоза је сам дошао у "Пасаж" и наводно самоиницијативно се понудио да поцела неки папир (регрутницу "Отпора") уз коментар: "Ево ти Зоки, нећу више да будем члан Отпора". После тога им се, додаје Ивановић, придружио Милан Лазић, па је 3-4 минута касније Ивановић, према сопственом казивању, устао од стола док су млађи Лазић и Милановић остали да седе.

Одговарајући на питања бранилаца Ивановић је почео да се запетљава, тврдећи да не зна шта је то "Отпор", да Лазић не поседује оружје, као и да он лично нема дозволу за ношење оружја. Такође, Ивановић је био категоричан у тврдњи да је он позвао полицију, одмах након што је Милан Лазић одвезао "повређеног" брата у болницу, иако је према сведочењу заменика командира Грујића напад на њих пријавио Саша Лазић. Притиснут питањима бранилаца, Ивановић је заборавио да је већ изјавио како је угледао окрвањеног Сашу Лазића, па је о томе накнадно рекао у судски записник: "После ових догађаја ја нисам био у болници. Да је старији Лазић имао повреде неко ми је јавио али се не сећам ко".

РУШЕЊЕ КУЛЕ ОД КАРАТА

Занимљиво је, иначе, како је само две недеље пре овог саслушања, у исказу датом пред судом 30. маја, Милан Лазић описао догађај. Као, он и Тоза су тако седели и ћаскали

у "Пасажу" (кога ни он, каже, раније није познавао) а онда им је уз претње пришао Радојко Луковић, коме се убрзо придружио и Момчило Вељковић, дошло је до гушања, па је напшао и Лазићев старији брат Саша и... "Пошто ми је брат Саша стигао до нас, ја нисам видео шта се тачно са њим десило и како је он пао, али сам видео како Моче (Вељковић) држи пиштољ и како га баца те се пиштољ нашао на око метар до два од мог брата Саше. Након тога сам видео како Лука (Луковић, прим. а.) бежи на другу страну улице, у правцу центра града а потом сам видео како Лука пада са друге стране улице... Ја иначе не могу да кажем како се тај пиштољ нашао на лицу места за време догађаја". Млади Лазић се, међутим, не сећа да је са њим и Тозом неколико минута пре тога био и Зоки Ролекс (лоша координација у времену и простору). "Када сам дошао испред кафеа Тозу сам затекао за столом који се налазио између два улаза у "Пасаж" а он је тамо био сам за столом... Ја ни у једном моменту нисам записао јер Зорана нисам ни видео те вечери, да је он бокалом воде поливао Тозу".

На њихову велику жалост, читаву ту лажовску конструкцију тобожњих жртава физичког напада са покушајем убиства, као кулу од карата срушио је исказ који је дао следећи сведок, Ристо Кочковски, којег је предложила одбрана Вељковића, Луковића и Соколовића.

Кочковски, бивше војно лице и станар улице Табачка Чаршија, описује како се нашао на притвору напада људи из "Пасажа" на Радојку Луковића, кога је видео како бежи преко улице а затим саплетен пада испред просторија "Сајбернета" (фирме чији је власник Милошевић млађи а технички директор Саша Лазић).

"Скупила се велика гужва, али на том месту где је пао Луковић било је чисто и тада сам видео како Зоран Ивановић, власник кафећа "Ролекс" у повијеном ставу шутира Луковића који је од ударца одскочио, при-

због оглушавања о више пута поновљене захтеве да се окривљеном Радојку Луковићу, после пребијања неосновано задржаном у притвору, пружи адекватан медицински третман, али и због евидентних злоупотреба полиције и суда, браниоци су 15. јуна председнику Окружног суда у Пожаревцу упутили поднесак у коме се између осталог каже:

"Као браниоци забринут смо, утолико пре што је документација од др Сласића, оториноларинголога из пожаревачке болнице одмах преузета од стране командира полиције Николе Каурина, а снимака и остале медицинске документације из Ургентног центра и болнице КТП дома у Београду нема, односно иста још увек није достављена Суду... Онемогућавањем да се изврши снимање на скенеру, преглед од стране неуролога, офталмолога и оториноларинголога, директно учествујете у даљем злочину према жртвама, док су они који су нанели ове тешке повреде на слободи. Уколико се Луковићу одмах и хитно не омогући одговарајући лекарски третман последице могу бити кобне а одговорност ће бити Ваша". Писмо су потписали адвокати Боровић, Боровић, Ивана Примовић и Ружица Лекић.

Адвокат Ружица Лекић истиче да је овај својерсни апел упућен на минимум хуманости (када се већ закони и професионална етика игноришу) код надлежних ипак уродио плодом. Наиме, истог дана, 15. јуна, након што су се браниоци окривљених Луковића, Соколовића и Вељковића обратили отвореним писмом председнику Окружног суда, истражни судија Бојић је посетио Луковића и Вељковића и од њих узео изјаве. Питао их је дали знају где је њихова медицинска документација? Сутрадан, Луковић је одведен на преглед код неуролога, оториноларинголога и неуропсихијатра, да би 19. јуна био обављен преглед и код офталмолога. После прегледа сви поменути специјалисти су захтевали снимање Луковићеве главе на скенеру, због јаких болова у потиљачном делу на које се он већ данима жали. Такође, офталмолог је тражио дубинско снимање ока. "Све ово указује да су

браниоци оправдано били у страху за Луковићево здравствено стање, а и лекари су мишљења да је управо одлагање операције на носу било нужно, јер иста није могла да се обави због тешких повреда које је Луковић имао па анестезију у таквом стању не би могао да издржи. Све ове тешке повреде, физичке патње и неизвесност услед продужавање притвора свакако утичу и на психичко стање Луковића код кога је неуропсихијатар констатовао депресију. Наравно, он му је преписао терапију, али уз изражену сумњу да ће му то помоћи без решења овог судског процеса, утврђивања праве истине и његовог пуштања на слободу".

Самим тим, жртве Луковић и Вељковић и надаље су изложени својерсној психичкој тортури, али сад уз помоћ правосудних органа, тужилаштва и суда. Наиме, беспотребним одуговлачењем истраге наставља се њихова психифичка тортура, с обзиром да се у даљем поступку саслушавају сведоци од којих је одбрана одустала, сматрајући то сувишним за даљу фазу поступка по кривичној пријави СУП Пожаревац. Тужилац није имао нових предлога у допуну доказног поступка, да тек накнадно у петак 16. јуна предложио сведоке од којих је одбрана одустала. Ми, као браниоци сматрамо да се тако у даљем току поступка практично почело са поступањем по кривичној пријави коју су пуномоћници Луковића, Соколовића и Вељковића поднели против Лазић Саше и Милана, Ивановић Зорана, Ролекса, Бајић Милана и Тадић Бојана а све без званичног спровођења истраге против истих. Жртве, међутим и даље остају у притвору у тешком здравственом стању, док су починиоци овог кривичног дела на слободи".

Међутим, песимистично се пита Ружица Лекић, може ли се уопште ово незаконито коментарисати на начин како смо то до сада чинили, јер "после атентата на председника СПО Вука Драшковича више нико нема право да се пита да ли ми заиста живимо у држави безаконја и терора, где људски живот више практично ништа не представља а смрт је постала наша свакодневица".

чему се чуо тресак и потом је пао на теме. У том моменту ја сам могао да га видим између два аутомобила која су била паркирана. Након тога видео сам како Ивановић Зоран прелази на моју страну улице, крећући се јако ужурбаном, а поред њега се нашао и неки Дејан звани "Буца", кога знам као вариоца, и у том кретању они су отишли према "Пасажу". Прошли су поред мене, а ја сам се уплашио знајући да ме Ивановић Зоран познаје, па плашећи се да ме не удари, склоних сам се. У том моменту, било је у улици много заустављених аутомобила; али како сам добио утисак нико из аутомобила није излазио. Онда сам прошао на другу страну улице и иза једног аутомобила видео сам Луковића како лежи на леђима, са отеклинама на очима које су се чиниле као две песнице и са сломљеним носем, са огреботинама по челу. Уста Луковића су била отворена а била су пуна крви и пошто је лежао на леђима крв му из уста није отицала. Како му нико није прилазио а света је около било много, пошто сам некада студирао медицину, ја сам му пришао и окренуо га на бок, постављајући га у положај који је најбољи за транспорт рањеника док не дође хитна помоћ. Из тог положаја повређеном Луковићу је истекла крв из усне дупље, почео је да дише и полако да се помера. Док сам указивао помоћ, ја сам видео према златарској радњи Брсановића, а на око метар и по од шошка ове

радње, и повређеног Небојшу Соколовића, правника, кога сам такође од раније познавао. Он је такође лежао на тротоару на леђима, са великим отоцима на очима и посекотинама и у свему је деловао слично повређеном Луковићу... На местима где су лежали Луковић и Соколовић остале су локве крви пречника од 30 до 40 сантиметара. Знао да је ту на лицу места био неки Зоран Миловановић, који је такође указивао помоћ, а људи су около добија се утисак бежали од крви. Негде чим су кола хитне помоћи отишла, на лице места је ступио дежурни полицајац, те сам ја пришао и рекао му што не иде и не похалих одмах оне из "Пасажа". Ради се о једном високом полицајцу чије име не знам, а кога знам из виђења. Међутим, он је на то ођутао а овај милиционер, како сам видео, добијао је податке и од Миловановића".

По завршетку овог исказа, браниоци Луковића, Соколовића и Вељковића одлучили су да повуку предлоге за саслушање других сведока и да се повуку из предмета, не отказујући пуномоћја, а свој став образложили су тиме да више "не желе да доказују невиност својих клијената".

Истина је постала сасвим огољена, као што су то и за полицију и суд (за сада) недодирљиви пожаревачки силници.

УНИВЕРЗИТЕТ ИЗМЕЂУ
ПАДА И НАДЕ

Свети Георгије,

Уколико једнога дана неки добар режисер буде снимао филм "Одисеја Србије", онда би тај филм могао да почне са сценом неандерталца који се усиправља, у једну руку узима Закон о универзитету, у другу Закон о информисању, и са тим двома тољагама креће у своју "Одисеју" ломећи све пред собом.

Мирјана КАЛИНИЋ

Том такозваном диктаторском режиму Јосипа Броза било је потребно пуних седам година и то у периоду од 1968-75. године да осам професора са Филозофског факултета премести на Институт друштвених наука. Овом режиму било је потребно само две године да са Универзитета најури 188 наставника и сарадника, по овом или оном основу. Разлози су најчешће били безначајни. Рецимо, уколико неко није дошао на факултет пет дана, што се сматра повредом радне дисциплине. Нису дозвољавани одласци у иностранство због специјализације, нити коришћење стипендије из иностранства, па су неки наставници и сарадници били принуђени да напусте Универзитет. Нису расписивани конкурси за поједине наставнике, нису продужавани уговори о раду, многи су пензионисани на силу, а неки су добровољно одлазили у пензију не желећи да учествују у игри званој "стечај Универзитета". Најгоре је прошао Електротехнички факултет где је извршена права "сеча" универзитетских наставника и сарадника. Отказ је добило 58 људи, на жалост цифра није коначна. На неким факултетима у наставничка звања већ су постављене нове особе, без критичне анализе њихових способности од стране старијих и компетентнијих колега, као што се то радило према ранијим законима. О броју примљених само се нагађа, пошто се то чува као пословна тајна. Незванично се може чути да је само на Медицинском факултету примљено од 100-150 нових наставника, по критеријумима седам-осам људи који воде главну реч на овом факултету. Дакле, од њих зависи ко ће доћи, а ко ће морати да напусти Медицински факултет.

НЕМА ВЕЋИНА!

Стање на Универзитету данас се може описати речима "сви прозори су затворени, да се не чује врисак изнутра". Можда се може поставити и питање, да ли они који се налазе унутра желе да врште? Јер, не реагују на отказе, ћутке преузимају предмете својих дојучерашњих колега. Толеришу забрану ра-

да легално изабраног синдиката на Универзитету. Толеришу судске процесе који се воде против њихових колега. Толеришу забрану коришћења стипендија. Толеришу што "непознати" батинаши премлаћују студенте, што их полиција хапси и приводи на информативне разговоре. У ствари, оно што запањује је равнодушност и пасивност већег броја универзитетских наставника и сарадника. Неки, не само што стоје по страни и ћуте, већ и здушно учествују у пошести званој "самопоробљавање Универзитета". Као да не схватају да треба да учине све што је могуће да се зауставе фашистичке акције према Универзитету, а нарочито према студентима.

Учествујући на недавно одржаној сесији "Универзитет између пада и наде" (коју су организовали Алтернативна академска образовна мрежа, Савет за сарадњу невладиних организација, Центар за унапређивање правних студија и Удружење професора и истраживача) др Јовица Тркуља, професор Правног факултета, овако је објаснио зашто се то догодило: "Дошло је до издаје интелектуалаца и аутокомпромитације академских звања... Не мали број чак водећих српских интелектуалаца прихватио је да морални и научни легитимитет дају имбецилним и поразним политичким одлукама, постали су промотери мржње, рата и безнађа... Не мали број српских интелектуалаца ушао је у политичку арену, где су се поразно лоше сналазили, заузевши позицију великих везира и интелектуалних вазала политичких моћника или пак, позицију кетмана и камелеона. Они су, трчећи из једне странке у другу, мењали не партијске програме, него своје теоријске ставове", закључивши да бројна армија ћутолога на Београдском универзитету одлично плива и у овим условима и да ће у својим мишић рупама као нема већина која је преживела хирове ранијих ауторитарних режима, преживети и овај. На крају је рекао: "Уколико једнога дана неки добар режисер буде снимао филм "Одисеја Срби-

је", онда би тај филм могао да почне са сценом неандерталца који се усиправља, у једну руку узима Закон о универзитету, у другу Закон о информисању и са тим двома тољагама креће у своју "Одисеју" ломећи све пред собом."

Према "ћутологима" Београдског универзитета који су допустили да од Владе именовани декани раде по факултетима шта им падне на памет, веома је критична и др Загорка Голубовић која кратко и јасно каже: "Већина универзитетских професора се по наша кукавички и срамно. Ако радник са платом од 40 марака, који издржава четири члана породице, може да пружи отпор, зашто то нису учинили и професори. Ваљда је универзитетски професор човек који више и даље." Да "ћутолога" на Београдском универзитету има много, говоре и бројке. Наиме, од 4.200 наставника и сарадника око акција које су у вези са отпором према репресивном закону окупи се највише тристо људи. Док на трибинама на којима се говори о репресији на Универзитету присуствује једва педесетак.

КОРУПЦИЈА И ПРОФЕСОРИ!?

Ако је глава једног друштва образовање, онда је Универзитет његов ум. На жалост, код нас је "све супротно од онога што би требало да буде", образовање и Универзитет су под контролом владајуће врхушке. "Узурпа-

Загорка
Голубовић

тори државе, узурпирани су и Универзитет. У партијској и личној држави све је партијско и лично, па и Универзитет. Универзитет се на тај начин претвара у партијску школу, прђију партијских моћника, где научни, педагошки, професионални и морални стандарди ништа не значе... Медиокритети и калкуланти имаће најбоље шансе за долазак и проходност на Универзитету", каже др Чедомир Чупић, професор на Факултету политичких наука. Изгледа да је педесет година живота под диктатуром Комунистичке партије и њеног вође Тита, односно Социјалистичке партије Србије и њеног вође Милошевића, оставило озбиљан траг када је у питању способност наставника да разлуче шта је демократија, а шта репресија. Или су можда ипак свесни трагичне ситуације у којој се налази Универзитет, али и друштво у целини. Али, зашто ћуте? Зашто су се помирили са сопственим по-

разом? Објашњење нуди др Слободан Петковић, бивши професор Шумарског факултета (први је био на листи за одстрел) који каже: "Корупција као парадигма моралне кризе српског друштва присутна је и на Универзитету. Њу спроводи режим преко својих повереника на факултетима. Циљ је да се придобије што већа популација универзитетских наставника и да се обесмисли свака идеја о отпору и репресивним мерама режима".

Постоје три групе професора који су обухваћени системом корупције. У прву групу спадају најбољи професори који су посвећени науци и научном раду, то су они који су се дубоко склонили у свој посао. "Они су задовољни уколико добију неке елементарне могућности за бављење научним радом. У виду помоћи за објављивање монографија, за набавку неке опреме што је данас велики проблем, евентуално учешће на неким међународним скуповима. Они прихватају овакав вид корупције, сматрајући да су тиме испунили свој циљ. Пристајући на корумпирање, забрављају на прогон професора, батинање студената... они искључиво мисле о својим интересима", наглашава др Петковић.

Другу групу чине такозвани просечни професори који нису добоко уроњени у свој научни посао, који гледају да што лагодније живе ово данашње време. Њих је најједноставније корумпирати. Они прихватају функције које доносе одређени приход, а тиме и

елиту ове земље? Да ли ће их формирати по свом моделу лојалних поданика? Зар се цивилизацијска улога Универзитета не састоји у изграђивању слободно мислећих људи са високом моралном одговорношћу? То су питања која је др Слободан Петковић упутно на адресу својих колега-поданика.

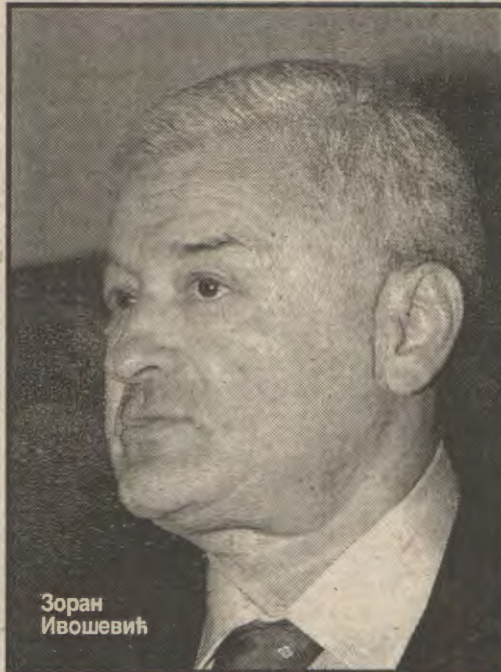
ПОСЛЕДИЦЕ ЗАКОНА О УНИВЕРЗИТЕТУ!

После две године од увођења Закона о универзитету може се рећи да су последице много озбиљније, него што се могло и претпоставити. О последицама закона говори судија др

Чедомир
Чупић

лагоднији живот. Посебна прича су професори и сарадници који припадају партијском естаблишменту СПС-ЈУЛ-СРС. За ту категорију професора не важе никакве моралне норме, они су уствари изван сфере морала. Неки од њих можда задовољавају стручне критеријуме, али не задовољавају моралне критеријуме. Заједничка карактеристика свих наставника и сарадника који су ушли у корупционашки дил са режимом су: егоизам, конформизам, опортунизам и хипокризија. Али, да ли су припадници корумпираних професора дубоко посвећени науци убеђени да им то даје морално оправдање на прећутну сагласност са репресивним мерама актуелног српског режима? Зар, професори друге и треће категорије мисле да су њихови ситни интереси важнији од Универзитета? Како ће онда да васпитавају будућу интелектуалну

Зоран
Ивошевић

Зоран Ивошевић: "Закон је преобразио ректоре и декане у вазале и послушнике Владе. Упропастио је научни углед високог школства и впуствошио наставу. Претворио је катедре у тезге за анимирање академских сујета разних политичара, поготово ако су у Влади. Закон уместо да уреди, унередио је Универзитет у сваком погледу, па и у погледу радних односа." У ствари, у сфери радних односа закон просто иритира здрав разум. Наиме, ректори и декани сада хоће да наставнике и сараднике подреде себи, како би и они некоме били господари. Механизам је ту заиста једноставан, онај који не може да поднесе господара или онај кога господар не може да поднесе, бива одстрањен са наставе истеком рока о трајању радних односа. Тај рок је сада пет година, а многи су већ били у том року када је закон ступио на снагу. Ништа у бољој позицији нису ни они који треба да стекну звање редовни професор. "Ни најумнији, ни најспособнији наставник не може стећи звање редовни професор, ако се са тим не сложи ресорни министар. А тај ресорни министар може бити и обична турбо-фолк звезда. Једна

Играње шаха!

Захваљујући репресивном закону сваки слободно мислећи професор и сарадник, постао је сувишан на својим факултетима... "На свом Филолошком факултету нисам више могао чак ни бесплатно да предајем студентима. Ништа лично нисам имао против декана Радмила Маројевића, каже ми добар дан, одговорио би му добар дан. Невоља је била у томе што сам јавно критиковао потпредседника републичке владе због пребијања адвоката Николе Баровића. Лично ми се обратио потпредседник преко телевизије речима, ако је неко отишао у пензију онда треба да игра шах, ако не зна да игра шах, онда нека игра не љути се човече. Онај који му је дозволио да се размахне, то је човек који се презива исто као ја", речи су академика Николе Милошевића.

ЈУЛ-ска црвенкоса је већ била у комбинацији за министра једног сродног ресора" објашњава судија Ивошевић. До чега је довела та брутална жеља за подјармљивањем Универзитета? "Уместо морално супериорних и високо стручних кадрова, за катедрама седе политички подобни кадрови. Уместо културе понашања имамо насиље, уместо говора разума слушамо говор мржње, уместо лепоте, гледамо, слушамо и читамо шунд. Уместо истине шире се лажи. Закон о универзитету је као рој прождрљивих скакаваца, упропастио је зелено лишће високог школства, нанео му је штету која се мери изгубљеним временом. За отклањање настале штете биће потребно 24 године. Толико наших година су појели скакавци, пуштени из овог закона. За један месец ови скакавци поједу целу годину. Аждају треба зауставити, да не кажем убити, Свети Георгије где си!", каже на крају судија др Зоран Ивошевић.

Политичари и наука!?

Све више политичара почело је да стиче научна звања. Да којим случајем није ухапшен и изведен на оптуженичку клупу Међународног трибунала у Хагу, Момчило Крајишник би вероватно "сео у школске клупе" Крагујевачког универзитета, који га је двадесет дана пре хапшења (на седници Стручног већа за друштвене науке која је одржана 15. марта) уврстио међу кандидате за докторску титулу на овом Универзитету. Али, Момчило Крајишник није једини политичар који је добио зелено светло за израду докторске дисертације. На Крагујевачком универзитету "бефел" је добио и мр Срђа Божовић, актуелни председник Већа република Савезне скупштине. Из Црне Горе је још један кандидат за доктора наука на крагујевачком Правном факултету. Реч је о мр Браниславу Срдановићу, заменику представника мисије СРЈ у Њујорку, који је предложио тему "Однос установе екстрадиције према тероризму и правима човека." Оно што је занимљиво у тој причи да су кандидати за стицање магистарских и докторских дисертација, претежно из владајућих партија, који се понашају по систему "што можеш данас не остављај за сутра". Све то даје за право онима који тврде да је дошло до стравичне инфлације интелектуалних и академских звања и до девалвације тих звања. "А резултат свега тога, по мишљењу др Јовице Тркуље, јесте "формирање једне огромне лакејске армије интелектуалаца, свесне својих ограничења, али зато спремне да сваку, па и најимбецилтнију политичку одлуку прихвате и дају јој научну визу".

Сад нема ни Албанаца!

- Од шест до десет убиства недељно
- Генерал Ортуњо: "КФОР ће на Косову остати колико буде неопходно"
- Трећи продужетак регистрација грађана
- Суђење затвореним Србима одлаже се у недоод
- Дирљиве приче протераних Срба чији су најмилији киднаповани или чаме у УНМИК-овим затворима

Радосав М. ЈАНИЋИЈЕВИЋ

На Косову и Метохији, годину дана после доласка међународне мировне мисије, шиптарски терористи упорно настављају насиље над Србима и осталим неалбанским становништвом. Према српским изворима недељно се догоди око десет убиства, док званичници КФОР-а тврде да је просечно шест убиства недељно и да је то много мање у односу на годину дана раније када је на Косову било више од 50 убиства недељно. Која год варијанта да се узме, Срби су у већини случајне жртве; мада су последњих месеци све чешћи обрачуни међу албанским клановима. Ових јунских дана албански екстремисти посебно су се окомили на српске средине у косовском округу, а на мети су српска села око Грачанице, Косова Поља и Липљана и у Гњилану. Убиства, подметање мина, паљевине и пљачке догађају се свакодневно и то у присуству 50.000 војника КФОР-а и 3.000 УНМИК полицајаца. Терор и криминал су у пуном замаху.

Међународна мисија нема ничим да се похвали. Појачани талас насиља протеклих дана и недеља повезује се са циљаним активностима Албанаца да по сваку цену спрече најављени повратак прогнаних Срба и убрзају одлазак оних који су још увек на Косову.

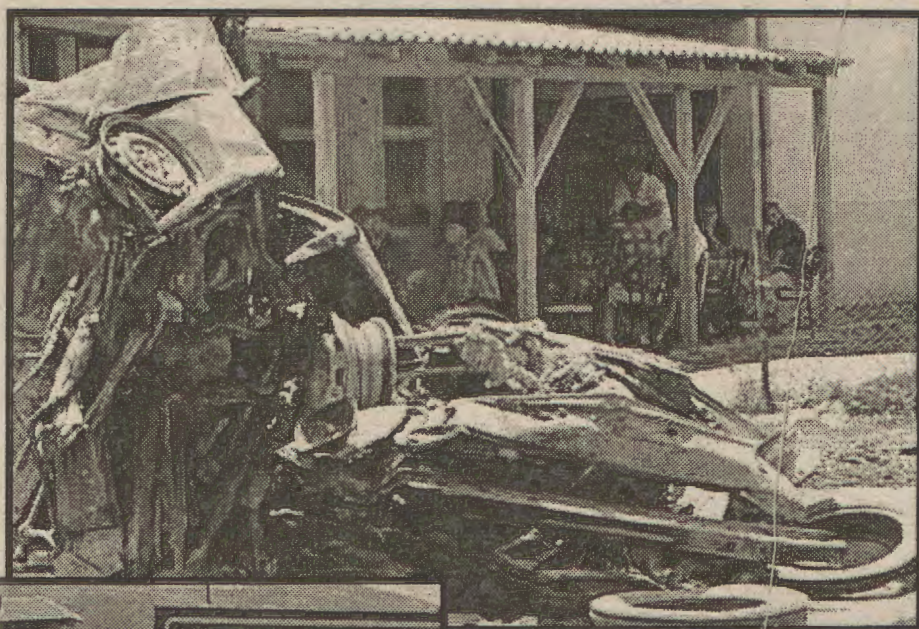
Сами представници Уједињених нација кажу да ће Косово ускоро остати уз Србе, а међународна заједница и даље говори да треба задржати мултиетничко Косово. Међутим, то је само фарса и фраза. Највећи део активности међународне мисије сада је, пак, усмерен на обезбеђивање енклава у којима су преостали Срби, а како их чувају говоре свакодневни инциденти. Пред очима КФОР-а албанске банде премлађују Србе, гранатирају пијаци, подмећу мине под мостове и на гробља... Педесетак Срба се већ годину дана држи у затворима, а Албанци затечени у злочину преко ноћи се ослобађају. Мировњаци у

униформама КФОР-а и УНМИК-а су неми посматрачи и прећутно одобравају злочине шиптарских терористичких банди. Они ових дана као да добијају крила - осокољени пасивношћу "мировњака" уништавају све што је српско. За починиоцима гнусних недела уопште се не трага. Они остају неоткривени ширећи страх. Упркос томе Срби су одлучни да остану на својим огњиштима. Али је питање докле се овако може издржати. Свесни да

помоћи нема ниоткуда, једини начин је да се самоорганизују. Спласнуле су и наде у скори повратак ВЈ и одлазак мировне мисије. Сваку сумњу протекле недеље отклонио је командант КФОР-а, шпански генерал Хуан Ортуњо, који је рекао да ће међународне снаге остати на Косову колико буде било неопходно. Он је изразио уверење да ће народ Косова научити да прошлост остави за собом и прихватити да једини пут напред води кроз толеранцију, коегзистенцију и сарадњу, али да још увек постоје они који желе да мржња и насиље још увек потрају.

ПРОДУЖЕН ПОПИС

"КФОР ће на Косову остати колико буде неопходно, наставити да омогућава слободу, окружења и подржава формирање демократски изабране владе која представља мултиетничку културу и заједнице Косова. Нећемо овде бити вечно", рекао је Ортуњо поводом годишњице доласка међународне мировне мисије на Косову и Метохију.

Након ове изјаве команданта КФОР-а на Косову се догодило више од 20 убиства, а у већини случајева опет су жртве били Срби, а починиоци злочина остали неоткривени. Мало је вајди за Србе што у Покрајини свакодневно крстари 750 патрола, што се чува више од 500 значајних тачака и држи 200 контролних пунктова. Албанске терористе то не спречава у науму да истребе српско становништво. Јер, када Косово остане без Срба онда ће све ићи лакше до стицања сопствене државе. Међутим, илузију им је ових дана распршио шеф УНМИК-а Бернар Кушнер који је изјавио да "без разговора са Србијом нема решења за Косово, али не можемо разговарати са људима оптуженим за ратне злочине. Промене у Београду су веома важне за решење косовске кризе. Никада нисам говорио о независном Косову, то није мој мандат. То веома добро знају косовски лидери - да је за решавање питања статуса потребно време и да се сви проблеми морају решавати поstepено. Никакве размене територија не долазе у обзир", рекао је Кушнер на конференцији за новинаре. И он је, као и генерал Ортуњо, потврдио да ће међународна мисија остати на Косову више година како би био остварен главни циљ - изградња друштва базираног на коегзистенцији, толеранцији и повере-

њу. На питање новинара "Српске речи", приликом недавног боравка у Косовској Митровици, да ли је мисија УН успела, шеф УНМИК-а је одговорио: "Косовска мисија је успела, успела је демилитаризација Косова".

Средином априла на Космету је почео попис становништва који спроводи УНМИК, а због малог одзива, односно неуспеха, он је продужен по трећи пут. После провере пријављених Албанаца услове да стекну право грађана Косова испунило је око 300.000 лица. Као што је познато, Срби бојкотишу попис али се није очекивало неодрживање албанског становништва. По чијем налогу се припадници ове националне мањине не пописују нејасно је, тим пре што њихов лидер Тачи настоји да докаже свету да у покрајини живи два ми-

ца Шиптара; а окривљени су за најтежа кривична дела - геноцид. Ових дана по трећи пут одложено је суђење Мирославу Вучковићу, али и осталим оптуженим Србима. Митровачки регионални администратор Вилијем Неш изјавио је да је потребан већи број квалификованих судија и поротника српске националности у правосудју како би се успоставила владавина закона у Косовској Митровици. Шта од судија Албанаца могу да очекују оптужени Срби није тешко разлучити.

Чему да се надају тројица Срба из Гњилана који су у затвору у америчкој бази Бондетил код Урошевца када су и тамо судије Албанци. Мирко Момчиловић и његови синови Југослав и Бобан оптужени су за наводно убиство једног Албанца. Породицу Момчиловић је 10. јула прошле године, док су били у кући у Гњилану, напала група наоружаних Шиптара у намери да их избаце из куће. Када су покушали да разбију врата зачула се пуцњава, а на лицу места створили су се амерички војници. Овај догађај сниман је видео-траком на којој се не види како је усмрћен Албанац који је покушавао да сруши врата. Тек, Момчиловићи су заточени и чаме у затвору, а администрација УН још није одлучила да ли је видео-трака прихватљива као доказни материјал. Она се још увек испитује, а неким каналима до листа "Коха диторе" доспео је интерни документ ОЕБС-а у којем је изнето да не постоје докази који би потврдили да су Момчиловићи испалили метак који је усмртио нападача, извесног Африма Гагицу.

За протеклих годину дана у присуству КФОР-а и УНМИК-а на Космету је киднаповано 945 људи и то 869 Срба, 42 Албанца и 34 припадника осталих националности док је непозната судбина 782 лица која су оштећена на Косову а налазе се у Албанији. Међутим, повремено се пронађе понеко тело убијеног Србина. Пре десетак дана пронађен је леш тридесетгодишњег Зорана Младеновића из Липљана који је киднапован новембра прошле године на магистралном путу Подујево - Куршумлија, док је његов леш пронађен у широј околини Врањевца, озлоглашеног приштинског насеља. Према казивању породице Младеновић, након што су обавештени од стране УНМИК полиције о проналаску Зорановог тела, идентификација је извршена само на основу фотографије, пошто је тело после обдукције сахрањено. Упорношћу родбине која је извршила ексхумацију, тело је пронађено на турском гробљу изнад Драгодана у Приштини, где је гроб обележен протоколним бројем. Речено нам је и то да је велики број свежих гробова обележен на овај начин и да су и у њима сахрањени Срби страдали од злочинских руку шиптарских банди, а који се и даље воде као нестала лица. Тиме злочинци обмањују родбину која упорно трага за својим најмилијима, али и светску јавност, јер на тај начин желе да прикрију тачан број убијених Срба на Косову и Метохији.

ИСПОВЕСТ ПРОТЕРАНИХ СРБА

Ране остају

Једног сина су ми убили Шиптари, а други је у затвору у Митровици - каже Верица Радуловић из Приштине. Већ једину дана не знам ништа о мом брату Мирославу који су још 1998. године киднаповали терористи - прича Милорад Трифуновић из Вучитрне

"Мог Зорана су убили шиптарски зликовци 10. јула прошле године док је селио свог брата Ненада. Овог 10. јула навршава се годину дана од његове смрти. Сама сам отишла у приштинску болницу и у фрижидеру нашла мог Зорана. Боже, као да је био жив. Нисам тада знала да се само неколико метара одатле налази, рањен, мој други син, Ненад. Њега су испред стана ранили а затим и у болници нападали Шиптари док се он; онако снажан, борио за голи живот. Када сам за то сазнала, КФОР га је већ пребацио у затвор у Липљану", прича Верица Радуловић, Зоранова и Ненадова мајка.

Сазнавши да се Ненад налази у затвору у Липљану Верица је безглаво одјурила тамо, али јој нису дали да га види. Обећали су јој да ће он ускоро бити пуштен. Ненад је новембра прошле године пребачен у косовско-митровачки затвор, где се и сада налази.

"Седам месеци га нисам видела, сањала сам га и ноћу и дану, проплакала и своју последњу сузу. Први пут сам га видела за ускршне празнике. Он више није био онај исти Ненад. То је била сенка која хода, није могао са мном ни да разговара. Толико се бринем за његов живот. Само ми је он остао. Ненадова породица, син, ћерка и жена су у Звечану, да би били што ближе њему. Зоран је иза себе оставио девојчицу која је са мајком у једном селу недалеко од Куршумлије", завршава своју причу Верица.

Дирљива је и прича породице Трифуновић из Вучитрне која је бројала 18 чланова, а на Космету је сада остао да живи само Милорад са супругом и четворо деце.

"Трагедија моје породице почела је још 1998. године, када су шиптарски терористи са копа Белаћевац код Обилића киднаповали мог брата Мирослава са још десет његових колега. Сви каснији покушаји за расветљавање његове судбине нису уродили плодом. Време пролази, а ране остају", прича Милорад Трифуновић.

Средином јуна прошле године Трифуновићи су морали да побегну из Вучитрне. За два сата истерани су из својих кућа, када је француски контингент КФОР-а довео Шиптаре који су их напали. Њихова имовина је опљачкана. Читаво је остало само 17 српских кућа које Шиптари користе за становање. Остало је све уништено, опљачкано, разнето.

"Тужне су и тешке судбине свих расељених. Иако се чине напори да нам се олакша живот, решење и једини излаз за нас је повратак на своју земљу, огњишта, имања. Само да нам се гарантује безбедност, вратићемо се. Остала нам је вера и нада. Верујем да ће се ускоро о киднапованим Србима сазнати права истина. Можда је и мој брат у неком логору или затвору у којем га држе шиптарске банде и терористи. Ничија није горела до зоре", верује Трифуновић.

лиона Албанаца, колико их је наводно било пре две године. Јавна је тајна да откако је прорадио приштински аеродром за цивилни саобраћај најмање 80.000 Албанаца се отиснуло у западне земље и то са југословенским пасошима.

Међународна организација за миграцију (ИОМ), у чијој се режији попис спроводи, рок за регистрацију грађана продужила је до 15. јула. Међутим, до сада је само десет одсто од укупно пријављених Албанаца испунило услове на основу којих им је Организација за европску безбедност признала да су грађани Косова. Иначе, регистрација грађана Косова организована је и у Македонији, Албанији и Црној Гори и у три гранична регистрациона пункта на територији Косова. Пописни обраци у српским срединама још увек су непотпуни, а сазнајемо да је до сада пописано тек шездесетак Срба, и то углавном оних који раде за УНМИК. Цивилна администрација УНМИК настоји на разне начине да "убеди" српско становништво да су они једина власт на Косову. Никаких разлика нема и када је у питању правосудје.

ПРИКРИВАЈУ ЗЛОЧИНЕ

У УНМИК-овим затворима већ годину дана леже Срби чија кривица није доказана. Они су у ћелијама на основу анонимних оптужни-

Гадови или само безобразни

Иако и град Београд нема никакву законску обавезу да било ком уметнику илаћа пензијско и социјално осигурање, решавање социјалног статуса за око 1500 слободних уметника, одлука је људи који воде социјалну и културну политику ирестонице. Но, до тренутка док се неке ствари у овој земљи трајно не реше, списак уметника о којима брине Град - биће рестриктиван. Уместо да у оквиру својих удружења естрадни уметници сами донесу одлуку за којих 50 својих чланова ће Град илаћати ове дажбине, они су се хорски наљутили на градског секретара за културу, јосифу Љиљану Благојевић, заборавили да је Град са више од 3.666.000 немачких марака измирио њихова осигурања од 1993-1998. године, отгужили градске власти да су неогворне према "уметницима" и отрчали брже боље у загрљај ЈУЛ-а. Тамо их је дочекао јосифин дежурни душебрижник Иван Марковић, иначе експерт за тероризам, а сада и за естраду. Већкодушно је одлучио - свим естрадним уметницима социјално и пензионо осигурање убудуће ће илаћати Радио Јујославија (Иван Марковић је директор тој радија) и Удружене радио станице Србије.

Светлана ЂОКИЋ

Обичајем да уочи и у току предизборне кампање приређује концерте, најчешће за пензионере, а ко би певао просечном пензионеру него просечни народњак. Југословенска левица је мноштво "фолкића" (као новокомпоноване певаче и хармоникаше погрдно зову певачи забавне музике) увео у своје чланство. Последице таквих приредби, увежбаваних од 1996. године, уочљиве су и на примеру сукоба између певача и градског Секретаријата за културу. У моменту великог финансијског и политичког притиска Републике на градске власти у Београду, на затражено привремено смањење броја естрадних уметника којима ће осигурање, пензионо и социјално, плаћати Град - "фолкићи" из ЈУЛ-а и СПС-а "одиграли" су на карту увережености и сујете.

ПРОТИВ ВЛАСТИТОГ ДОСТОЈАНСТВА

Један од услова које прописује Град, а који су морали бити одлучујући да би се списак естрадних уметника ревидирао (свео са 205 на 50 имена), јесте и тај да естрадни уметник живи у Београду, да не сме да има фирму на своје име, а други услов, по речима госпође Љиљане Благојевић, морала је бити школска спрема или снимци који остају трајно забележени у Радио Београду, и, наравно, гарантују уметнички квалитет.

"Тај упевани хор није се јављао када им пет година није било плаћено социјално и пензијско осигурање", коментарише Љиљана Благојевић, градски секретар за културу. "Не могу да верујем да тада нису имали потребе да се лече. Основни проблем је био измирити тај огроман дуг, 3.666.000 немачких марака, што је и учињено 1998, и то за комплетан списак које је Удружење естрадних уметника приложило. Мада, морам да признам да мени та реч, "естрадни уметник", никада неће бити јасна. Јер, може бити естрадни забављач, естрадни извођач, али, реч уметник зна се ко може да носи и шта она значи. Дакле, комплетан списак естрадних уметника је у целини био испоставан до момента када је Град морао да направи селекцију. Да се то не би догађало унутар самог Секретаријата за културу, где у овом моменту седи човек који се разуме у то шта је уметник (не мора да

Љиљана Благојевић

значи да ће тако бити и у будућности, као што ни у прошлости није био случај), предочен је проблем и у договору са свим уметничким удружењима која постоје, договорено је да ће Секретаријат одређивати само квоту, а списак имена, односно чланства којима ће град Београд плаћати самостално звање уметника, одређиваће само удружење, јер се сматра да је оно једино, као такво, и валидно да то уради. Није се наишло ни на какву сарадњу са Удружењем естрадних уметника - квота од 50 имена, коју смо им понудили, њима се није учинила довољном. Међутим, увидом у спискове, управо је то био приближан број, јер се зна да на списку има пуно људи који и не живе и не раде у Београду. Са свим другим удружењима, дакле са свих других 1500 уметника, сарадња је била онаква каква треба да буде - стизали су спискови са именима оних уметника за које су удружења проценила да треба да буду ти људи којима се један град може дичити и поносити. Не знам зашто је сачекан и искоришћен управо овај моменат, ужасно тежак за Град, када постоји раскол и неповољни односи између Републике и Града, да се о једном проблему прого-

вори на начин који у себи има најмање етичности. Ако знамо да се уметник бави етиком, онда се морамо позвати и на ту реч. У Секретаријату за културу постоји комплетна преписка, молбе да се пошаље списак... Стално су одговарали да је списак тај првобитни, са 205 уместо 50 имена. Речено им је да је само ова година критична, да ће већ следеће године Град покушати да подигне квоту уметника којима ће плаћати дажбине за социјално и пензионо осигурање. И збиља, једино удружење којем је Град подигао број на овај начин збринутих уметника са 50 на 80 јесте Удружење естрадних уметника Србије остао је исти за ову, као и за 1999. годину. Мени је жао, јер се на списку Удружења естрадних уметника заиста налазе имена којима се град Београд може дичити, као што су: Момчило Бајалић - Бајага, Драгољуб Ђуричић, многи џез уметници, Мирослав Илић, госпођа Мерима Његомир... Напросто не могу да схватим да нашу препоруку да редукују списак нису разумели и као одбрану свог дигнитета. Своје часно име, конкретно рецимо госпођа Његомир, свој уметнички стаж, који је апсолутно евидентан, zaloжила је за људе који немају никакве основе да буду на списку уметника...

БОГАТАШИ И СОЦИЈАЛА

Парадоксална је "потреба" појединих естрадних забављача да буду привилеговани од стране Града, када се зна да је музичарска бранша финансијски најпривилегованији друштвени staleж. Још неукусније звуче изјаве појединих певачица са инкриминисаног списка које су склонеле да представницима "жуће" штампе, уз осмех који говори о "неподношљивој лакоћи живљења", изјаве "како им треба 10.000 немачких марака месечно само за гардеробу" или да се њихови хонорари за ноћ певања мере десетинама хиљада марака... Наравно, неопрезованим.

"Морам да кажем да статус уметника којима ће Град плаћати социјално осигурање не значи - социјалу", појашњава Љиљана Благојевић. "Апсолутно се ниједног момента нисмо поводили за тим да ли је неко социјално угрожен или није. Међутим, на списку су људи који немају никаквих додирних тачака са речју уметник. Можда би пре требало говорити о томе који се хонорари зарађују ван земље и који се не опорезују. Зна се да је уметник обавезан да ради у

свом граду, да се од његовог прихода, преко рачуна који иду преко банака, одваја део који се зове порез и који иде у државну касу. Значи, да би неко имао статус плаћен од стране државе, у овом случају од Града, мора том граду нешто да оставља, мора држави нешто да даје од својих хонорара. Знамо да певачи ван границе добијају на десетине хиљада марака које нису опорезоване. Но, то је проблем земље која то допушта да то тако буде".

Зоран
Калезић

"Невероватно је", опажа госпођа Благојевић, "да се оглашавају естрадни уметници који су у пензији - Миле Богдановић, председник Савеза естрадно-музичких уметника Србије, Мики Јевремовић, такође пензионер, потпредседник Удружења, да се оглашавају људи који нису на том списку. При том, нико из дневних листова, који су помно штитили и бранили упевани хор незадовољника, није звао Секретаријат ни градског секретара за културу за изјаве, нису објавили ни саопштење Секретаријата за културу".

У једном од фамозних "других" Дневника РТС, помпезно је прочитана вест да ће естрадни уметницима, "којима је неодговорна градска власт одбила да плаћа осигурање", убудуће те обавезе регулисати "Радио Југославија" и Удружење радио станице Србије. На питање да ли је то политички реваншизам, Љиљана Благојевић одговара:

"То доста мирише баш на то. Међутим, Град у овом тренутку нема пара. Очигледно да они имају пара и да могу то да им плаћају. Цео свој живот сам посветила томе да страначка припадност нема везе са уметничком припадношћу. Али, опет се враћам на реч етика, којом се бавимо и коју деламо са сцене или преко уметничког дела које стварам. Схватам да, нажалост, нема етике, да је ово криза критеријума. Посеже се за свим и свачим. Не барата се аргументима, већ оним што везе нема с уметношћу; а то је политичка припадност.

"УМЕТНИЦИ" МЕ ОТЕРАШЕ

Зоран Калезић, једна од естрадних легенди, покушавао је шест и по година, као председник Удружења естрадних уметника у области народне музике, да успостави критеријуме који ће бити строго уметнички. Наравно да није успео. Успут, скинут је са свих програма РТС-а. Већ годину дана живи у Подгорици. О кризи критеријума, о дискутабилном моралу и етици, о поделама у финансијски привилегованом певачком staleжу, Зоран Калезић каже за "Српску реч":

"Нажалост, најповлашћенији и најбогатији данас нису уметници. Не сви, али већи број људи

на естради обогатио се на нечему што не може бити квалитет. Парафразирају самог себе: једанпут сам рекао да је наша култура као башта лошег домаћина - кукол је на површини. Нико није водио рачуна о томе ко ће све бити естрадни уметник, ко ће бити привилегован да му држава или град плаћа социјално и пензионо осигурање. У Удружењу естрадних уметника постојала су правила по систему: донесите литар млека, килограм краставаца, пет кила кромпира... Онај ко би то донео - добијао би статус. Људи из Министарства за културу су се оглушивали о мој позив за оних шест и по година, колико сам био председник Удружења - нису нам дозволили да уведемо лиценцу, да знамо ко је ко, да разврстамо људе... Не могу сви певати у Са-

ва центру и не могу сви бити привилеговани, имати статус истакнутог уметника једне земље. То је толико обезвређено да више заправо никоме и није част да има статус истакнутог уметника. Нажалост, многи људи који су то одавно заслужили, обезвређени су, неиспоштовани од стране друштва. Требао би препустити самим уметницима - да сами себи погледају у очи и да кажу, без имало сујете, ко јесте, а ко није уметник.

Огорчен понашањем и изјавама људи са естраде, Калезић је пре годину дана дао оставку на место председника Удружења "народњака", свестан да је естрадна професија пала испод сваког моралног критеријума, да он више у томе није желео да учествује.

САОПШТЕЊЕ ЉИЉАНЕ БЛАГОЈЕВИЋ, ГРАДСКОГ СЕКРЕТАРА ЗА КУЛТУРУ

Проблем с интелигенцијом

"Претходна градска власт годинама (од 1994. године) није уплатила ниједан једини динар на име пензијског и здравственог осигурања слободних уметника. Тада се, сада тако добро упевани хор, није оглашавао.

Добаском нове власти, уз огромне напоре, исплаћена су сва заостала дуговања - 14.600.000 динара (3.666.000 немачких марака) и настављене су даље исплате, што до сада укупно износи 27.500.000 динара, чиме су решени кључни egzистенцијални проблеми преко 1500 слободних уметника, укључујући више од 200 естрадних. Сада, када град Београд заиста више није у могућности да сматра уметницима све оне који растежу хармонику, двајују у дилпе или држе микрофон у руци, јавају се хористи и вокални солисти. Истина је да је свим уметничким удружењима у Београду смањен број самосталних уметника за које ће град Београд уплативати пензијско и здравствено осигурање у времену несташица, санкција, поплава и суша. У ситуацији када Република на капалку даје граду Београду онолико његовог новца, колико то она сматра потребним, такве су мере, нажалост, биле неопходне.

Проценом стручних служби Секретаријата за културу заиста је и бројчано и процентуално највише смањен број естрадних уметника који ће имати ову бенефицију. Учинено је то и због тога што је увидом у њихов списак, примећено да је на њему највише оних које то часно и честито име уметника не заслужују, да је на њему највише оних који су власници кафита, музичких студија, да је међу њима доволно оних које петком можете видети у авионима за Беч; Минхен, Цирих; Копенхаген... (као илустрацију ове тврдње чути песме Борје Ђорђевића "Гастарбајтерска 1" и "Гастарбајтерска 2"). Уосталом, од свих уметничких удружења је тражено привремено смањење броја уметника којима Град плаћа пензијско и здравствено осигурање, док се не премосте и превазиђу свима тако добро знане и познате тешкоће. Као доказ ове тврдње наводим и чињеницу да је већ за 2000. годину број естрадних уметника повећан на 80 са 50 утврђених за 1999. годину.

А онда су кренуле лавине оптужби и бесмислица.

Град Београд не жели фестивал "Београдско пролеће".

Град Београд жели "Београдско пролеће", али НЕМА пара за ту манифестацију.

Град Београд ће забранити путовања у иностранство естрадним уметницима.

По нивоу интелигенције ова изјава не би за-

служивала коментар да није изречена од стране једне од најеминентнијих чланица тог Удружења. Власник овог бисера је Мерима Његомир.

Дакле, поштована госпођо Његомир, град Београд никоме неће забранити путовања у иностранство, јер то нити жели нити може. Забране путовања налазе се у ингеренцијама неких других служби. Напротив, људи који чине данашњу градску власт, били би пресретни када би сви више путовали и када ниједно Уставом зајемчено право не би никоме могло бити ускраћено. Следећи бисер у ниски госпође Његомир је онај у коме она патриотски огорчена кличе: "Можда је то освета због тога што смо у време бомбардовања певали по трговима".

Да развјејемо једном за свагда и ту заблуду. Идеја о организовању концерата, најпре на београдским, а касније на свим другим трговима, потекла је из градске куће развијена и реализована у оквиру Секретаријата за културу. Сматрали смо да се против агресора може борити и једном другом врстом енергије, да се можемо борити песмом, речју, рок музиком (тек касније су у све ово ушли и народњаџи). Организаторима и идејним творцима манифестације "Песма нас је одржала", укључујући и моју маленкост, у почетку прећено је халпшењем због нарушавања забране о јавном окупљању. Тек касније, када су схваћени прави социолошко-

психолошки, емоционално-родољубиви ефекти ових концерата, њима су се придружили СПС и ЈУЛ, што ће господа Ивица Дачић и Иван Марковић, свакако потврдити.

Дакле, да резимирамо.

Град Београд нема никакву законску обавезу да било ком уметнику плаћа пензијско и здравствено осигурање. То што град Београд решава социјални статус за око 1500 слободних уметника, ствар је његове социјалне и културне политике и тако ће бити и убудуће. До тренутка док се неке ствари у овој земљи трајно не реше, тај ће списак бити рестриктиван.

Осећам као своју моралну обавезу да, на крају, јавно саопштим да на списку естрадних уметника има оних које високо ценим и уважавам. Позивам Удружење естрадних уметника да јавно публикују списак својих чланова, како би и шири јавност стекла увид у то, коме град Београд треба да плаћа пензијско и социјално осигурање.

И на крају, нека ми буде дозвољено да цитирам једну турску пословицу: "Лакше је певати него говорити".

"Дао сам оставку због моралних обавеза", појашњава Зоран Калезић. "Још сам имао снаге да се борим. Али, када ми је скрнута пажња, када су почели да се причају о "црне" и "беле", на Црногорце и Србе, на завичаје - ја то нисам могао да прихватим. Јер, ја не могу да делим мој завичај, који је у Косови Лугу, у Црној Гори, и завичај моје деце, која су рођена у Београду. Декретом сам "скинут" са свих програма РТС, јер сам рекао истину у очи, као што је и сада говорим. Шта да вам кажем, осим да сам веома тужан и несрећан због свега тога и да ћу чекати прилику да се вратим у град који ми је пружио све, који волим као своју мајку, град у којем сам порођен и као уметник, и као човек. Знам да ћу доћи поново у Београд. Ако то будем доживео, бићу срећан. Јер, немам никаквих мрља у свом раду, осим што сам хтео да будем достојанствен и усправан, да будем уметник свог народа, а не уметник појединачно или неке партије. Јер, ко је тај ко је финансирао моју каријеру, учествовао у мојим неспаваним ноћима, учествовао у том да су моја деца расла без мене? Ко то да ми компензира и чиме? Ја не прихватам, као многе моје колеге, да ме неко купи за шаку долара - ни овде, ни тамо, ни игде другде. Морам рећи да ме је срамота кад прочитам у новинама шта све говоре моје "колеге". Ја сам улазио у борбу са њима, са Минимаксом, са свима, али у интересу моје бранше, а они улазе у борбу и пљују један другог само због личне рекламе, што је срамно. Мој савјет свим уметницима је да чувају своје име, своју професију - чувајући друге, а не да злоупотребљавају своју професију, дижу тираж "жутој" штампи и дисквалификују и себе, и професију, и оно чему су живот посветили.

О свом напуштању Београда, уз констатацију да су га "протерале колеге", господин Калезић каже:

"Шта ћу ја у Београду, кад не могу да певам? Претпостављам да је моја изјава на једној ТВ станици била та која је допринела мом протеривању из Београда. Рекао сам да сам ја, као уметник, док је држава била регуларна, док сам плаћао порезе на своје хонораре од плоча и касета, ЦД и концерата, зарадио најмање 30 скромних станова, какав имам у Жаркову. Како онда држава треба да се односи према мени? Ни динара нико није уложио у моју каријеру, а ја сам одржао 1161 хуманитарни концерт за својих 30 година рада. Ако сам три године учествовао на хуманитарним концертима, ваљда сам заслужио да то држава уважи. Не мора да поштује, али бар да уважи. Не могу ме обезвређивати на тај начин, што, ако кажем истину, да ме због тога "скину" са свих програма РТС, чији сам ексклузивни певач био и да ми мој колега, којег сам ја стварао, каже, да ми колеге на уво шапну да не смијем пјевати пјесму "Сви пљеваљски тамбураши" и не смијем пјевати "Прођох скоро Црном Гором", јер су то - издајничке пјесме... Знате, ја никога нисам издао, а такве људе морам да издам увијек, зато што они не служе ничему, нити су уметници, нити су грађани и као такви - нико ме не требају".

Изјаву Мериме Његомир и Милета Богдановића о "нердговорној градској власти" која одбија да се стара о својим уметницима, Зоран Калезић доводи у везу са својим неуспехом у Удружењу - да се успоставе критеријуми, али уметнички и додаје:

"Нека се моје колеге побрину за оно што сам их ја молио шест и по година - да се наша професија уздигне квалитетом и моралним кодексом. Нека они тако скрену пажњу Града, па ће их Град итекако поштовати! Сећам се времена када сам као дјечак од 16 го-

дина пјевао са Силваном Арменулић и Томом Здравковићем, па су људи шапнући изговарали наша имена када бисмо прошли градом, а сада се ругају са нама, јер су увели некакве бесмислене ТВ емисије, обезвредили професију, дозвољавају да сви могу да пјевају, чак и они који то не знају да раде. Знате, није Град Београд, ни његова власт, нама крива. Криви смо ми, који смо дозволили да се наша професија сроба до те мере да нас сви обезвреди. Нису они криви што су постали уметници. Криви су они који су дозволили да такви људи постану "уметници". Ако су неки људи залутали у ту професију, не можемо их сатанизовати, да им скидамо главе. Него је мени крив систем који је омогућио да тако функционисе систем у култури да може било ко, коме се прохте, да направи телевизију, да трује нашу омладину са неким измишљеним гјесмама које ничим не припадају мом народу. У свакој другој професији важи правило да се мора завршити нека школа, стећи некакво образовање. Погледајте на естради који је то проценат

људи који немају ни средњу школу, а да не говорим о факултету! Онда ће вам бити све јасно, зашто је професија на таквом ниском нивоу - због тога што носиоци културе не могу бити неписмени, нешколовани људи.

НИСМО ПРИВИЛЕГОВАНИ

Мики Јевремовић, потпредседник Савеза естрадно-музичких уметника Србије, један од најгласнијих бунтовника из певачких редова, каже да се не сећа цифре од 3.666.000,00 немачких марака, којом је Град 1998. платио певачима социјално и пензионо осигурање (што није учинила претходна градска влада социјалиста, али јесте СПО). Но, сада му је напрасно "познато да Град није уплаћивао социјално и пензионо осигурање за другу половину 1999. године и првих шест месеци 2000. године" (!!) Неспоразум између градског Секретаријата за културу и Удружења естрадних уметника Мики Јевремовић тумачи на следећи начин:

"Истина, ми нисмо прихватили да се број уметника смањи са 205 на 50. То је немогуће, јер је тих 205 уметника добило статус уметника на основу врло чврстих и прецизних критеријума, које је сам Град потписао. После састанка са госпођом Љиљаном Благојевић, имали смо састанак у сва четири естрадна удружења у Београду и на основу критеријума који су прописани и сада још и поштрени, успели да тај број смањимо са 205 на 153 уметника. Међутим, Град то није прихватио. Слали смо дописе и пошто нам није одговорено (!!), Миле Богдановић, председник Савеза естрадно-

музичких уметника Србије, сазвао је конференцију за новинаре и обелоданио детаље. Практично, уметници не могу да овере здравствене књижице, не могу да се лече, не могу децу да лече, а долазе и да им пописују ствари, јер дугују за здравствено и пензионо осигурање. Невероватно, али истинито - ја сам баш данас добио једно такво решење из општине Вождовац, иако се то мене овога пута не дотиче, јер сам од 1. јануара о. г. добио пензију. То је вероватно нека административна грешка. Таква решења добијају све моје колегице и колеге и то је јако непријатно, да се после толико година укине статус уметника административним путем. (!!) Тај статус може да укине једино уметничка комисија и ми смо такве комисије оформили, смањили број уметника, али то није прихваћено...

Пуна два месеца, како тврди Мики Јевремовић, трајала је дискусија по естрадним удружењима, да би се редуктовао списак естрадних забављача на 50 имена, што је био услов Града, који је за ту квоту могао да плати осигурање. Ревизијом списка, са њега су скинути Неда Украден, јер има кафић, Раде Вучковић и Срђан Марјановић, јер имају своје радње... Мики Јевремовић сматра да певачки staleж уопште није привилегован, што је покушао да објасни мукотрпним путем до статуса уметника: десет година стажа, победе на фестивалима, па тек онда писање молби удружењима и комисијама... О томе каже:

"Ми нисмо привилеговани", изричит је г. Јевремовић, "јер, глумац чим заврши академију, има статус уметника, као и балетски играчи (!!) Молим и вас и друге који пишу о тој проблему, да нас не гледају као ове разноразне новокомпоноване, који су се појавили преко ноћи и преко ноћи нестају са сцене, већ да нас посматрају као људе који су се посветили овом позиву неколико деценија, као људе који су плаћали своје порезе и дажбине. Само нас 205 чланова Удружења има статус уметника естраде, од преко 3000 чланова у уметничким удружењима у Београду. То је - ни 7 посто! Од 1700 уметника у свих 13 београдских уметничких удружења, смањен је број на 1500, и то је градска влада могла да плати. Иначе, ово је искључиво буџетско питање и нема никакве везе са оних 3 посто, који се Граду не исплаћују месецима! Распитали смо се и чули да држава плаћа те доприносе за нас сваке године, и ту је ваљда и настао неки вакуум. То ће се претпостављам врло брзо решити. Али, од 200 уметника скинутих са списка уметника, 155 је естрадни. Сматрамо да је то велики парадокс и ми смо морали да се побуњимо", закључује Мики Јевремовић.

НЕМА ТО ВЕЗЕ СА ГРАДОМ

Објашњење о заблудама Микија Јевремовића око буџета, таксе од 3 посто и "податка" да "Град није платио осигурање ни за другу половину прошле године", Љиљана Благојевић коментарише:

"Град је преузео обавезу и сваке године Извршни одбор Скупштине града доноси одлуку да плати пензионо и здравствено осигурање за одређени број уметника. Понављам: Град нема законску обавезу, већ је сваке године изгласава

Време је да се кукољ извади!

Извршни одбор и предлаже која је то квота за коју постоје средства. Ми смо, у договору са Фондом за пензионо осигурање, пошто смо измирили дуговање у тој области од 1993-1998. године, склопили договор да се за 1999. годину уплаћује месечно, као и за 2000. годину. Пошто се сада још увек исплаћује 1999. година, то нема никакве везе са неким нашим дугованима, јер је Фонд за пензионо осигурање апсолутно свестан који смо ми напор уложили да ретроактивно измиримо дуговање за читавих пет година. Ми се надамо да ћемо до краја ове године отплатити и прошлу и ову годину. То Микија Јевремовића уопште не треба да интересује, поготово због чињенице да је пензионер. Јер, ако га је толико интересовало, требало је 1994, 95, 96, 97. или 98. године, када динара није било уплаћено за њих, да се тада побуне! Што се тиче таксе од 3 посто, нормално је да се од тога не плаћа пензионо и социјално осигурање, већ из буџета који добија Секретаријат за културу. Међутим, овог момента је и буџет Града угрожен. О томе Мики Јевремовић нема појма, али не треба да говори о стварима које не зна! Република не

"Сматрам да је дошло крајње време да се кукољ извади. Сад је само питање адекватности комисије која је у те сархе окупљена, да би веродостојан био закључак који би донели - ко заслужује, а ко не заслужује звање уметника. Потез те врсте као што је избацивање из удружења онога што се не зове и не може подвести под категорију уметник, дошао би у више него крајње време. Разлика између уметника и оних који тако воле да се називају - евидентна је, али је само питање слуха. Јер, у народу је мање слуха, а више жеље за забавом и зато ту уочљивост треба поверити људима од знања, онима који би требало да потпуно изоставе пристрасност, лични афинитет према појединцима. Постоји товар кукоља, уметнички неидентификованих лица или тих оних у покушају да буду уметници. Дакле, свако треба да ради, да покаже да је заврдио статус. Јер, статус није нешто што се дели ад хок. Статус треба да припадне некоме ко се за то свесрдно залагао. Он аутоматски повлачи за собом и бригу о таквом уметнику, што подразумева олакшице. Око тога не треба дизати "прашину", већ такав предлог треба подржати. То треба урадити не само у народној музици, већ и у за-

бавној, и у књижевности, у ликовној, уметности... Данас свако пише, свако црта, свако игра, свако пева... Не може то тако! Сви они који хоће на тај начин да живе, нека иду у институције типа: кафана, бирџу итд, а зна се шта коме треба да припадне. Ја то свесрдно подржавам. Наравно, са свог аспекта и очајничке борбе током последњих десет година, без обзира на недостатак хлеба, да останем адекватна и одана ономе што градим - а то је уметност. Не могу да жалим неког ко се самoinицијативно назива мојим колегом", каже Маја Оцаклијевска.

Драгољуб Ђуричић

само што је обуставила плаћање таксе од 3 посто, него и буџет Града није адекватан, па је нормално да се то одражава и на пензионо и социјално осигурање. Што се тиче решења које је добио Јевремовић из, како каже општине, требало би да зна да је то решење од Републичке управе јавних прихода, које су смештене по свим београдским општинама. Републичка управа јавних прихода је републичка инстанца и нема никакве везе ни са општинском, ни са градском влашћу. Оне се само налазе у општинским зградама. Значи, са тим парам које им потражују, Град нема везе, са новцем који уплаћују преко својих жиро-рачуна - такође Град нема везе. Они бркају неке ствари. Статус самосталног уметника некада је плаћала Република и у једном моменту, 80-их година, "опрала је руке" и оставила то на терет Граду. Подсећам, то је само добра воља Града што хоће да плаћа статус слободних уметника. Ако је Републици толико стало да брину о њима, то увек могу да преузму. Град неће имати ништа против", категорична је Љиљана Благојевић.

Драгољуб Ђуричић, музичар, један од најбољих бубњара у Европи, вели да га у целој причи око сукоба естрадних уметника и Града највише занима ко је крив и појашњава:

"Лакше је открити ко је крив, него знати ко је у праву, а чини ми се да се круг некако не замотава и не завршава онако како се прича. Прво и основно, дошао сам до sazнања да нико никоме није одузео статус уметника, па не треба правити арлабуку око тога. Јер, нити Град, нити Репу-

блика доноси проглас о уметнику када ће он то да постане - то ми радимо у нашим удружењима. Међутим, ради се очигледно само о томе да Град нема новца да свим естрадним уметницима плати пензионо и социјално осигурање. Следеће, што се мени на конференцији за штампу показало као нејасно то је да - никада нисам видео, а лично сам тражио да ми се покаже уплатница Републике на Град, средства за културу, односно за естрадне уметнике. То вероватно нико никада није ни уплатио. Не могу веровати другачије, док ми се не покаже уплатница, јер, ако нема уплатнице, значи да није никада ни уплатио! Ми, естрадни радници, уплаћујемо некакав новац на име пореза, али не Граду, већ Републици. Колико сам генерално схватио, то је једна подела на "плаве" и "црвене". Не могу ни за кога да кажем ко је "црвен", а ко је "плав", али у тој подели се једноставно направила хајка, манипулација, где очигледно више није ни проблем тај статус уметника, односно пензионо и социјално, већ тенденција да се уништи Град Београд. Иначе, кад је Удружење организовало конференцију за штампу, била је то конференција чији се исход знао, и то унапријед. Није требало ни дискутовати. Што би лагали јавност да смо ми нешто дискутовали, када је закључак био донесен много раније?! Нисам за то да се одузима статус уметника и јако је тешко одлучити ко је тај коме то треба одузети. Али, требало би да постоји савјест код појединаца, па да се можда и сами склопе. Јер, збиља ако неко има приватну радњу, плаћа порез као приватник, стварно је срамота да му Град, у овако тешкој ситуацији, плаћа социјално.

Далем политичком раслојавању у друштво, у овом тренутку, допринели су естрадни забављачи. Но, није ретко мишљење да су овај пут - злоупотребљени. О томе Драгољуб Ђуричић каже:

"Све је то конгломерат људила у којем се налазило и врло организована хајка против свег онога што не мисли као власт, односно као они који су лојални власти. На крају крајева, наше друштво је показало јасно и гласно да естрадни сталег добро живи, да јесте финансијски најприлигованији. Ја најпросто не говорим ништа што

чужем, нити шта мислим. Ја више мишљење и немам. Само могу да говорим оно што видим, јер очи ме, још увијек, не varaју. Постоји власт и људи око њих који добро живе. Постоји грађански слој, који би хтели да живи од неке своје плате. Он је тотално запостављен. Постоји и слој људи који су више него биједи. Њима се лако манипулише, уз помоћ медија. Према томе, комплетна кампања која је кренула пре 3-4 месеца, само је сејесна кампања заташкавања онога што власт није знала да уради добро, а на рачун тога да елиминира неке људе, који не мисле као они. И на крају, онај који стварно ништа нема, њега је најлакше убједити да му је неко трећи крив. На крају, ако будем ја уметник којем ће радио "Југославија" да плаћа пензионо и социјално, ја се одричем тога, то ћу сам плаћати. Мислим да је то катастрофално. Не може Радио "Југославија" да буде никаква институција која ће да ради такве ствари боље и више него градска власт.

Драгољуб Ђуричић успут примећује како је потпуно сублимиран што постоји 12 ТВ канала. Довољан нам је само један, тврди он, јер се на сваком програму исто прича.

"Дошло је до тоталног угушења", коментарише Ђуричић. "Примијетио сам једну ствар која ме највише поражава, а то је да силом власт побјеђује, самим тим што више немам никакво своје мишљење и што више ништа не желим ни да чујем. Могу једино да причам оно што видим. Основно право уметника је да слободно мисли. Овдје се то више не може. Мене највише разочарава оно што се тиче људскости, етике и морала. Дошао сам до закључка да овдје више човек не може да живи и да просперира у овом друштву, ако је лош човек, ако је безобразан. Не може више нико бити толико довољно безобразан, а да добро живи у оваквом друштву. Овдје је сада дошло вријеме да је потребно бити гад. То је једна од најружнијих ријечи које сам икада у животу изговорио. Но, дошло је вријеме када само гадови просперирају и они су једини лојални, одговарају свему ономе што се данас ради", закључује Драгољуб Ђуричић, бубњар.

КАКО ТО ВИДЕ ОНИ

Стратегијске невоље (16)

Страва и хероизам

Наше белешке мењају - против наше жеље карактер. Уместо да коментаришемо Косикову филозофску анализу "коначних питања", што се за њега јављају с падом берлинског зида (победа хуманизма или превласти техничког разума и превласти уопште као једно од горућих питања), или Рупниковоу несентименталну психолошку реалистичку слику будуће судбине Косова и Метохије (Рупник, наравно, говори у своје име, али представља и једну утицајну струју у евро-америчкој интелектуалној припреми једног будућег Дејтона, овог пута посвећеног Косову), враћамо се нашим темама, полазећи од термина којим Косик завршава свој есеј о сусрету са Тридесетогодишњим ратом. Оно што се догодило у Будви, не спада ни у тактику, ни у стратегију. То је чисто лудило. У том лудилу има система, наравно: уништити лидера највеће српске опозиционе странке, физички, да би се на тај начин та странка ослабила и чак онеспособила - да убудуће у Србији постоје само патуљасте отранке, без обзира на то да ли су заиста опозиционе или инсталисане... Страва и хероизам, каже Косик, Драшковић и његова супруга били су батинани и мучени у затвору. Извесни бивши министар полиције се - о времена, и обичаји! - љутио на Драшковића што је порекао обећање (изнуђено силом!) да се више неће бавити политиком (то ће једног дана бити записано у српским уџбеницима историје као пример "поштовања" слободне воље, под батинама и уценама). Затим су пуцали на аутомобил у коме се Вук Драшковић налазио на крају драматичног расплета демонстрација код Бранковог моста. На путу са аеродрома, при повратку из Чешке Републике, поново покушај атентата. А онда највећи злочин - Ибарска магистрала. Нормалан човек би очекивао да та трагедија заустави терор, да после опијености терором усиде главе пристигне мамурлук... Ни случајно: Сафари се наставља, као да ништа није било.

Шта смо то постали? На шта то себи лично, пред нама самима, и пред светом? На банду колумбијских гангстера, на ескадроне смрти, ко то влада овом земљом? И може ли ико бити сигуран? У бесудној земљи?

Последњи атентат на Вука Драшковића представља чисту страву. И ненамерни, нежељени, стихийски, спонтани, рецимо то - чак и случајни хероизам. Последње што би свакако сам Драшковић желео јесте да буде херој на линији непрестано одржаване ватрене линије.

Да ли је то паника режима? Или хладан, промишљен план да се Србија и Црна Гора замандале? Или и једно и друго? И хладна и усидана глава?

До правде једног дана морамо стићи, то је извесно, али да ли су јавне - и нарочито тајне - хашке потернице пут да Србија стигне у демократију? Не цементирају ли оне (не улазимо сада у расправу о смислености и правној одрживости Хашког суда) солидарност свих

оних који стрепа (с разлогом или без разлога) да се на тим потерницама могу наћи? Како стићи у демократију ако је на њеном крају изручивање, неуставно, сопствених грађана? Није ли сам концепт Хашког суда израз понижавајућег неповерења у могућност обнове демократије - и правде - у Србији? Питања има много, али одговор је само један.

Зауставити терор, спречити клизање или у грађански рат, или у стварање замајдаљене Северне Кореје на Балкану, у којој ће грађани и даље пропадати, физички и духовно... Шта се постиже убиством лидера СПО? То да се огромна енергија незадовољства (о којој је власт одлично обавештена) неконтролисано излије на улице и тргове? Ко то тамо мути? Зар не види очигледне и сасвим вероватне и демократске и националне трагичне последице планираног злочина?

То не виде - и то је страва - ни неки међу опозиционарима. Један се чак појавио - увек жељан естрадног истицања и надгорњавања - и рекао да је Драшковић био у договорима са властима, па ето му... Лудило је, очигледно, равноправно расподељено између власти и опозиције. У свим вишестраначким земљама могућа је и сарадња између странака на власти и опозиционих странака, нарочито у ванредним, ратним околностима...

Један од најмудријих посткомунистичких политичара, Вацлав Клаус, који је први после Дејтона посетио Слободана Милошевића, поздравио је учешће Вука Драшковића у власти, прагматично, без код нас делимично схватљивих строгих подела... То је била могућа добитна комбинација, на дугу стазу. Угрожена је не само грешкама и непотребним екстремизмима са обе стране, већ и злонамерним мешањем са стране, оних који желе да нас поделе и гурну у уништавајући, месићевски предвиђен грађански рат. Последњи је час да се вратимо том трулом компромису - јер сви су компромиси за строге идеалисте трули.

У књизи о освајању власти у Југославији Милован Ђилас описује сцену достојну Шекспира: Тито је њих неколицину, заступнике тадашњег терора, позвао на тепих и наредио им да прекину са убијањем... Станите, рекао је.

Знао је, наиме, да једна од последица наставка убијања може бити и та да људи престану да се плаше смрти.

Нарочито ако су у питању гладни људи, или млади људи који немају у данашњем друштву ама баш никакву, никакву перспективу...

Да ли смо у стању да спречимо терор, да ли је власт способна да се упркос својој кратковидости заустави, да ли можемо да формулишемо било какав консензус о трагичним дилемама наше судбине и нашег времена - то ћемо убрзо, брже него што многи мисле, морати да сазнамо...

Александар ИЛИЋ

Жак Рупник

КОСОВО ГОДИНУ ДАНА КАСНИЈЕ:

Дилеме протектората

Пре годину дана, интервенција Северноатлантске алијансе на Косову имала је јасан циљ: спречити раст репресије, систематично кршење људских права и етничке чистке које је вршио београдски режим. Данас изгледа да међународна заједница нема јасну представу о праћеном циљу нити о средствима које је за то спремна да пружи. Да је реч само о томе да се омогући повратак албанских избеглица (приближно око 900 хиљада), спречавању поновног конфликта са Србијом, или дестабилизацији суседних земаља, алијанса би била "глобално позитивна". Албанске избеглице вратиле су се у рекордном времену и захваљујући доприносу међународне помоћи и месној спретности домови су попра-

влени неупоредиво брже него у Босни; приштинске лицерије које је прославио Режи Дебре уопште нису празне, напротив. Али, када је реч о успостављању атмосфере унутрашње безбедности, правне државе и респектовању мањина, операција је - и по схватањима шефова међународног протектората - само половичан успех: институционални, правни и административни вакуум испунила је логика освете и мафијашка економија.

Потпуно међународно војно присуство свакако ће спречити да се Косово дестабилизује. Остаје, свакако, замагљеност и неодређеност праћених циљева, што изазива непрестану напетост и нерасуђивање са оним што треба назвати албанском моћи, власти која се рађа. У том контексту ваља поменути три "неспоразума" или супротности.

Први се тиче природе и решења конфликта. Оно што овде називамо "ваздухопловна интервенција НАТО" у пролеће 1999. године, за косовске вође представља "деценију ослободилачке борбе". За нас на Западу интервенција је завршена прошле године у јуну потписом у Београду и резолуцијом ОУН. За њих ратно стање до сада није завршено...

Други проблем је појам "мултиетнички" у контексту послератног Косова. За велики део западне популације интервенција НАТО правдана је нужношћу да се окончају масивно кршење људских права и етничке чистке. Али од прошлог лета етничким чисткама су биле изложене ("пријатељи мојих непријатеља су и моји непријатељи") српска популација и даље мањине, пре свега Роми. У Приштини је од прошлогодишњих 40.000 Срба остало пуких три стотине. Ниједна институција, ни универзитети, ни болнице, нису измакли овој логици. То доноси два проблема. Најпре тај да "корисници" међународне интервенције не деле етничке и политичке принципе њеног руководства. Али главно питање гласи - докле је међународна заједница спремна да иде да би апликовала

ове принципе после сопствене војне интервенције? Јер оно што видимо на данашњем Косову јесте успостављање "наоружане мултиетничности", која се састоји у организовању контролних центара на уласку и изласку из сваког села, чији становници без пратње КФОРА немају никакву слободу кретања. У Митровици то значи сместили, под перманентном војном контролом, албанске породице у новоградње (из којих су биле истеране) на северу града, а српске породице на југ. Принципијелно се томе ништа не може замерити. Али да ли је то пут ка "мултиетничкој заједници"? То пре личи на некаку сегрегацију, када једна енклава постоји унутар друге енклаве, са свим ризицима који се могу јавити у случају ескалације насиља.

Мултиетнички аспект Косова никада није имао исти карактер као у Босни: Приштина никада није била Сарајево. За протекторат, дакле, остаје минимални програм: спречавати насиље, обезбедити поштовање људских права и, назад, заједничког живота и по цену сепарације. Биће потребно да се нађе велико стрпљење; у дугорочној перспективи уз економску реконструкцију земље с постепеним преласком ка демократији, можда би се могли успоставити услови за истински плурализам. У најбољем случају ће то изискивати деценије међународног војног присуства.

Само што питање коначног статуса Косова неће чекати на решење деценијама. У стварности оно је већ сада на дневном реду. Прва ствар која ће изненадити сваког посетиоца Косова јесте тотална нереалност резолуције ОУН број 1244, која утврђује правни оквир међународног присуства (УНМИКА и КФОРА) на Косову као саставном делу Југославије. Наравно, после онога како је остатак југословенске државе поступио са Косоварима у току последње деценије, када је почео да их војно одстрањује, ниједан Албанац неће желети да буде сматран за грађанина такве државе, нити ће тражити пасош у земљи која је пре годину дана систематично уништавала њихова документа за идентификацију. Реалност данашњег Косова је таква да се сепарација заправо већ остварила: српска надлежња су се повукла, официјелна валута је немачка марка, заставе су албанске. Ако занемаримо ривалитет између Тачија и Ругове и њихових странака, све албанске политичке снаге на Косову имају три заједничка приоритета: пре свега независност, затим независност и на крају опет независност. Између фикције југословенског Косова и реалности сепарације, успостављање протектората представља начин како избећи компликован избор. Замисао међународних представника јесте да се пре свега створи институционални и демократски оквир пре него што једног дана буде могуће да се постави питање коначног статуса Косова. Комунални избори планирају се за октобар, парламентарни за годину дана. Али шта ће урадити први демократски изабран косовски парламент? Тренутно ће прогласити суверенитет и независност Косова. И шта ћемо им одговорити? Да морају реформисати Југославију и надати се у долазак на власт такозване демократске опозиције у Београду... Али сама Југославија је постала фикција у тренутку у којем је после десет година грађанског рата напушта и Црна Гора, последњи партнер Србије...

Између већ заувек нереалне Југославије и нимало вероватне краткорочне независности, могла би се оцртати трећа прелазна могућност: напредујући протекторат редукован на минимум и максимална "самовлада" (док се не уведу судство, полиција и државна управа). После фактичке сепарације од Београда била би то независност под три услова: међународне гаранције свих судседа Косова, вето за идеју Велике Албаније, респектовање права мањина. У случају непоштовања ових услова НАТО би се повукао и оставио Косоваре усамљене пред српском армијом, што би значило обнављање рата. И напротив:

поштовање услова значило би отварање за регионалну и европску интеграцију. Интеграција кроз конфликт је такође перспектива оних који као Ветон Сурои, директор дневника Koha Ditore, са хумором претварају невољу у врлину: "Пре годину дана НАТО је ушао на Косово, па смо ушли у НАТО пре Шведске. А са немачком марком Косово је још пре Грчке постало саставни део области еура".

Или: како је Балкан прешао од европског протектората ка европској интеграцији...

Tyden

Превео: Александар Илић

Сусрет са Тридесетогодишњим ратом (наставак и крај)

Карел Косик

Сусрет четврти: лабораторија или гостољубив дом?

44. Дана 8. новембра године 1620. Рене Декарт је учествовао у редовима царске војске у бици на Белој гори. Оснивач филозофије новог доба био је на страни победника и у истом знаку овладао је светом и његова универзална метода, упутство како човек може постати "господар и власник природе". Декарт долази у Чешку, у страну земљу, као победник, а Коменски, због судбинског пораза бежи из отаџбине као изгнаник. Тај сусрет-несусрет две велике личности 17. столећа назначује повезаност филозофије и историје. Чеси не би требало да забораве да је филозофија која је тако радикално променила свет, настајала у клицама и у њиховој земљи, а никако само на немачкој страни чешко-баварске границе како је то с поносом 1827. године истицао Шелинг.

45. Уз помоћ науке и технике, али на основи нововременског, то јест картезијанског распоређивања стварности човек је покренуо процес који јуре, силују својим сопственим ходом, увлаче човечанство у своје убрзано функционисање и спутавају га. Дошла је епоха нове зависности. Роб је био власништво свог госпо-

дара и зависно је од њега, кмет је био везан за господарево груди, пролетер за машину која је била власништво капиталисте. Данашњи човек је везан за функционишући систем, припада му као његов саставни део, углавном није свестан те зависности и добровољно јој се подређује.

46. Доба ствара посебан, сасвим особини животи стил који се најгодније може окарактерисати термином из речника Коменског: квалтовати (од немачког die Gewalt - насилје, сила). Ко силује, нема времена да се заустави и осврне, његов живот протиче у једном кругу. Модерног човека тера и покреће силовање, које је повезано са слепилом и мраком, са варком и неистином, са бригама, ропством и поробљавањем. Ко силује, укључује се у струју и допушта

да га она носи: подгуркиван је, вучен, теран и не може да се заустави у страху и забринутости да ће нешто пропустити, и тако пропушта суштинско - свој живот. Силовање прождире стварност и деградира је на протицање привида новина и сензација. Силовање протиче као трансформација у којој се човечанство претвара у популацију, појединци у егземпларе, а Земља се претвара у грандиозну лабораторију, у којој се уз учешће научника, инжењера, менаџера, политичара и, наравно, идеолога, спроводи експеримент са природом и људима.

47. Знао сам шта говорим када сам својевремено написао: доста је кукњава над жртвама Аушвица, живео устанак у варшавском гету.

Холокауст, то нису погроми, привремено распламсавање и иживљавање мрачних страсти. Холокауст има све црте модерног доба, његова суштина је рационалност. При његовом спровођењу поступа се систематично, акуратно, доследно, ништа се не препушта случају: холокауст је ушао у историју као грандиозни експеримент који је успео. Нацистички режим је је функционисао као циновска лабораторија која није затворена у радионицама и истраживачким центрима, већ своје експерименте спроводи у пленери, на пространствима европског континента.

48. Шта је остало пола столећа после окончана Другог светског рата, од страве холокауста и хероизма антифашистичког отпора? И једно и друго је размекшано, лишавано смисла, сврставано у владајуће рачуништво. Данас више није реч о страви и јунаштву, заменила их је ствар споредна и замењујућа: одштета. Бежу злочини, беше хероизам? Бежу само штете, које се постепено финансијски враћају, и тако се изравнавају рачуни.

Од јунака су постале жртве, убијени и мученици постали су оштећени. Иза ове "филозофије" финансијског изравнавања рачуна скрива се замишљени ценоник (Preiscoltant) у коме су наведене цене за разне врсте штете: Колико кошља, колики је износ у маркама цена појединих "подвига": убијен у бекству, пребијен на смрт, претворен у инвалида, одвучен на ропски рад, утамничен у концентрационом логору.

у прашкој Пинкасовој синагоги недавно је извршен акт пијетета: значајне личности читале су јавно имена чехословачких жртава холокауста. Да ли ће бити уприличен свечани скуп на коме ће нас цвет савремене културе подсетити на имена Чеха, Словака, Јевреја, Немаца, Пољака, Мађара који су пали у борби против нацизма?

49. Холокауст у немачкој изведби припада прошлости, експеримент са природом и људима се наставља. Земља је постала лабораторија у којој се тестирају оружја и људи.

Било да путују метроом, возом или авионом, хођају по улици или кућу у робним кућама, било да седе код куће у "породичном кругу" пред телевизором, свуда и на сваком кораку људи бивају увучени у грандиозну, невидљиву лабораторију и над њима се врши експеримент. У тим пробама се свакодневно и увек изнова испитује да ли је човек податан, савитљив материјал који се може ковати, тако да одговара захтевима функционишућег анонимног система, тог нововременског диктатора плена.

50. Сусрет са тридесетогодишњим ратом. Да ли смо само заробљеници победничких идеја, рођених у току тог рата? Нисмо ли и наследници скривених, неразвијених клица које су тада клијале?

У поновљеном, имагинарном сусрету Декарта и Коменског отвара се могућност да критичко размишљање поново промисли њихов спор и открије у ставу сваког од њих могућности другачијег почетка.

(Крај)
Pravo

Превео: Александар Илић

У СУСРЕТ ВИДОВДАНУ 2000. ГОДИНЕ

ЗАВЕТИ НАЦИОНАЛНЕ ЧАСТИ У СРПСКОМ НАРОДУ

"Све за част, част низашта"

Народна изрека

*"Гроб је частан вјечни живот
живот стидан гроб вјечити..."*

"Част је слава слава светиња народна"

Његиш

Рале РАЈИЋ

Видовдан у Српству је посебан национални празник и српска слава. Обележава се на специфичан начин уз дужно и изузетно осећање пијетета према свим, пре свега славним ратницима, витезовима и војводама на челу са светим кнезом Лазаром и Милошем Обилићем, али и свим осталим јунацима који су своје животе дали кроз многе устанке, буне и ратове за одбрану Отачаства и највиших националних идеала. Коначно, Видовдан је и дан који обавезује историјом, култом и духом Косовске битке, чувајући и преносећи завете националне части кроз векове.

Основни извори части код сваког народа заснивају се на темељима културно-историјског развоја, духовној (религијској) свести, карактеру друштвених односа, војничких (ратних) искустава и традиција и националног витешког кодекса. Они управо опредељују најаче врлине које се кроз част исказују, негују, уважавају и традицијом настављају. За формирање грађанске части основни значај имају културно-историјски развој, религијска свест народа и облик друштвених односа. За витешку част у ширем смислу значења пресуднију важности утицај имају војничка искуства и национални витешки кодекс.

За националну част Срба основни извори су били: видовдански култ и његова етика, српски витешки кодекс, Косовска битка са идеалима витешке славе и части Милоша Обилића; и искуства и традиције у борбама за ослобођење. Све је ово оплемењено нашом православном духовношћу, дајући им високу

етичку вредности лепоту. Анализирајући основне изворе националне части код Срба, јасно се уочава да је пресудну важност имала Косовска битка као најважнији догађај у историји нашег народа, ранији видовдански јуначки култ и православно хришћанство као духовна вредност исказана кроз светосавље.

НАЦИОНАЛНА ЧАСТ

Често се поставља питање: *зашто су Косовска битка, њен култ легенда и мит толико дубоко ушли у свест, културу и духовност српског народа, поред толико других битака из наше историјске прошлости?* Односно, могли бисмо поставити и друго питање: *шта је то што њу чини толико значајном и пресудном?*

У Косовској бици, култу, легенди и миту обједињене су моралне, витешке, културне и духовне вредности из преткосовског, косовског и покосовског периода.

Из преткосовског периода то су вредности видовданског паганског култа, дотадашњег културноисторијског развоја српске државе и друштва, средњовековног српског витешког кодекса, и православља које је у време и после Светога Саве достизало свој највећи успон.

Косовски период у ужем смислу обухватао би период од времена припрема за ову битку до времена непосредно након њеног завршетка. У овом периоду то су: патриотске, националне, војничке и витешке вредности народа, војске, свештенства и племства; затим јуначка борба и пожртвовање за одбрану части и слободе, вере и отачаства, и узвишени хришћански идеали царства небеског.

Из покосовског периода то су: потврђене и оплемењене вредности славе и части кнеза Лазара, Милоша, Југовића и остале властеле и целе српске војске, видовданска етика и заветне поруке националне части.

Уколико се кроз дух и неписане законе части целовито посматра и анализира комплексан косовски феномен, онда се види да је тај феномен Косова усмерен заветима националне части. Због таквог завета части који су дати кроз узвишене моралне, војничке, етичке и духовне вредности части, Косовска битка је толико пресудна, важна, специфична, непоновљива и поучна.

Косовска битка је, дакле, комплексна победа части и њен заветни дух. У њој је исказана:

- највиша и света хришћанска част на земљи и небу, односно у овом и у небесном свету оличена у Часном крсту који представља уједно свеопшту част и највећи симбол идеалне части и божанске моћи. То доказивање и потврђивање у духу и на пољу части, у нашем народу је познато као борба за "Крст Часни и Слободу златну". Тако се пред Богом, Часним крстом и Јеванђељем причестила и заклињала цела српска војска, од кнеза Лазара, преко све властеле и витезова до последњег ратника. Она се заклела на верност да иде и да је спремна:

*"за Крст часни крвцу прољевати
и за своју вјеру умријети"*

СРБИЈА - КОСОВКА ДЕВОЈКА

Заклетве овог духа прерасле су у завет свих, а посебно војничких заклетви у Српству. Скоро све заклетве ће, у принципу, у себи садржавати заклињање у Часни крст и Јеванђеље, при чему би се након положене заклетве Часни крст целивао.

Пред овим симболом највише части на верност су се заклињали својом службеном чашћу владари, судије, лекари, свештеници, старешине, питомци и војници и државни чиновници; али су се по сличном принципу заклињали хајдуци и хајдучке вође, јатаци и побратими, па чај и завереници.

- владалачка част највишег ранга дата у импозантном лику кнеза Лазара, којег је Јефимија навела у свом делу "Похвала кнезу Лазару". Као посебан знак владалачке части и достојанства установљен је Орден цара Лазара који су носили само краљ и престолонаследник;

- витешка, војничка, лична и мушка част највиших вредности, изванредно уобличена у лику и делу Милоша Обилића кога Његиш у том смислу уздиже на ниво божанства. Јунаштво Милоша Обилића носи високе етичке вредности српског витештва, пуног правде, одмерености, части, милосрдности, великодушности и љубави. За наш народ је важно и то да се Милошево јунаштво манифестује кроз национални и лични понос, кроз високо осећање националне и личне части, националне и личне слободе, кроз осећање мушкости и спремности на пожртвовање. Све његове врлине су заветно узвишене: националне-српске, мужевне-људске, витешке-ратничке и морално-часне.

- женска част мајке и супруге у дивном и племенитом лику Мајке Југовића и њених снаха; како то објашњава и истиче Милош Ђурић. У овој части духом доминира грандиозна и импозантна личност Мајке Југовића. Она је свом свој живот посветила својој служби највише лепоте женске чести; то је "небеско-земаљска служба Нацији и Човечанству". Народни песник је у њој на најдостојанственији начин приказао сву моралну лепоту

и част српске мајке; оних мајки које су биле достојне дивљења, трпљења и велике енергије потребне кроз тешке векове да би рађале, одгајале и васпитавале херојске нараштаје за витешка национална дела, нараштаје "за пјесму створене". Сукоб осећања између мајке и жене са једне стране и осећања и дужности према Српству и Отаџбини израстају у натчовечанску борбу у којој се даје виша вредност не индивидуалном већ социјалном, општем, националном, небеском.

- девојачка част којом се девојке заветују на верност своме младићу пред тешку и неизвесну битку. Лепоту такве девојачке части по Милошу Ђурићу чине етичке вредности: "Окађене еуодијом душе и доткане светињом неутешне туге оних девојака што су, пре боја заручивале се с најкраснијим херојима на овоме свету".

- свештеничка част за часно свештенство које духовно подстиче и благосиља војску на челу са кнезом Лазаром, да би војска и витезови путем части а кнез Лазар путем светости и опет сви заједно у светосавском духу узвишених идеала царства небеског у борби за победу над непријатељем, освајачем и насилником прослављали Бога и Божију правду. Примера благослова наше војске од свештеника има много и сви они одишу истим светосавским духом.

- част отаџбине, односно част Србије која је остала чиста, симболиком је дата у лику Косовке девојке. Она је не само симбол девојачке честитости, брижности, лепоте и племенитости, већ пре свега симбол Србије и њене части, симбол вере у живот и будућност. Кроз народну песму и слику "Косовка девојка" јасно је показано колико пажње и љубави Српство мора да посвећује својој војсци и њеној витешкој части као важном сегменту наше националне части.

ЛАЗАРЕВА КЛЕТВА

- Косово поље као поље части где су се судариле две војске, једна са атрибутима бешчашћа, као насилничка, освајачка, пљачка-

шка и азијатска, и друга са атрибутима части исказаних у верности отачаству и вери, односно Богу, а потврђеној у витешкој борби на живот и смрт да се своје одбрани на најдостојнији начин. Све касније битке на Косову и Метохији се могу посматрати кроз призму поља војничке и националне части, и то кроз вековну борбу косовских Срба да се у светосавском духу истраје пред најездом исламског, односно турског и арнаутског насиља, бестијалности и бешчашћа, уз битке и ратове да се српско Косово од поробљивача и татора, пљачкашких војски и банди, паликућа и рушитеља српских светиња, издајника и расипника, и уопште бешчашћа, насиља и зла ослободи.

- Газиместан, као витешко место, односно место части, па самим тим и централно место где се одвијала Косовска битка и на којем је подигнут споменик косовским јунацима. На том месту стоји на споменику Косовским јунацима записана заветна заклетва Српству која са овог места части као из свенародног срца на све стране зрачи својом моћи, опомињањем и преклињањем;

- Косово поље, као поље освете, односно посвете истине и правде да би се освајачко, пљачкашко, наказно и насилничко победило и протерало. Славна српска војска се са идеалима освете Косова, онако како то војничка части највише вредности захтева, узносила и напајала духом победе и полета током Првог и Другог балканског рата. Тај дух освете да би се часним делима осветила и посветила истина и правда и протерало свакојако зло и насиље, проносила је из битке у битку наша војска и током Првог светског рата све док коначно није ослободила српске земље и југословенске просторе; и

- издаја Вука Бранковића која је обликована у својеврсно бешчашће према Отаџбини, роду, владару и вери. Такав однос издаје према националној части, издаја Вука Бранковића је служила за основу многих клетви према сваком Србину који се огрешио о интересе отаџбине и Српства. Дакле, супротно општем појму части, бешчашће, односно из-

даја националних интереса, као најтежи злочин према своме роду, вери и отаџбини, у Косовским заветима части није заборављено, већ има стално присутну опомену и презир. Оно је кетвом до проклетства дато кроз негативни лик Вука Бранковића.

На крају, завети наше националне части као неписани закони части, проносе се кроз векове у свакој врсти части на одговарајући високо морални начин. То се пре свега односи на све врсте службених части, од владалачке, преко судијске и лекарске до војне и свештеничке, као и на личну-мушку и женску и грађанску част.

Најпознатија, најјача, најтрајнија и врховна заветна клетва у нашем народу је Лазарева клетва овековечена у епској народној песми и уклесана на споменику Косовским јунацима. Лазарева клетва је више духовни и етички завет целом Српству кроз векове нег клетва која се односи на саму Косовску битку.

"Ко је Србин и српскога рода
А не дошо у бој на Косово
Не имао од срца порога
Ни мушкога ни девојачкога
Од руке му ништа не родило
Рујно вино ни пшеница бела
Рђом капо док му је колена".

У светлу косовских завета части, Лазарева клетва прераста у националну заклетву Српства узвишене етичке поруке и свете обавезе која протором и духом далеко превазилази географске оквири Косова.

Сви народи и нације света имају, високо поштују и осећају своју националну и војничку част на универзалан али и на свој особен начин. Тако и наш народ има снажна осећања националне и војничке части искиваних кроз дугу и тешку, славну и богату историјску прошлост. Њихова заветна снага, моћ и дух трају вековима одолевајући бројним искушењима. Увек су високо носиле заставе национално и хришћански узвишеног, витешког и племенитог - наспрам злочиначког, анационалног, наказног, малодушног и издајничког.

5 ANONA

Александар
ЧОТРИЋ

ДО РАСПЛЕТА КРИЗЕ ДОЋИ ЋЕ НА МИРАН, ИЛИ НА МИРИН НАЧИН!

Непријатељ који је побеђен наставља агресију.

"Од колевке па до гроба".
Кратка историја Косова.

Вођа је жртвовао Косово да би одбранио територијални интегритет земље.

Ми смо сушта супротност Америци. САД су настале од педесет држава. А наша земља ће се распасти на педесет држава.

Због још једног историјског НЕ доспели смо у преисторију.

И влада Србије је за људе.

Шешељ се заокружио. Толико да је постао нула од човека.

Вође су у првим борбеним редовима. Боре се за сопствене привилегије.

Пошто нисмо изабрали најбоље, нас су изабрали најгори.

Ми стојимо постојано, а ви се носите!

Узалуд чекамо Месију. Изгледа да смо ми залутали.

НАТО ће за своје злочине бити кажњен.

Мораће да слуша о резултатима наше обнове.

Није страшно што на броду има слепих путника, већ што је и кормилар слеп.

Кинези су се обрачунали са четворочланом бандом. Благо њима!

Вођи није потребан сат са кукавицом. Народ кука сваки час.

У времену иза нас стално се догађају динамичне промене.

Импотентни силују нашу земљу.

У источном блоку негован је социјализам.

Ми данас имамо социјалреализам.

Срби много држе до историје. Чак су одлучили да се у њу и врате.

Код нас је већ читаву деценију у моди кожа. И кост!

Ми вођама скидамо капу, а они са нас скинуше и кожу.

Претходни вођа је бесмртан. Преврће се у гробу.

Не слажете се са нама?! Шта онда имамо да разговарамо?!

Милошевић је био банкар. А сада је почео да ради и као ликвидатор.

Атентате у Србији данас организује црвено-црна рука.

Нико не сме да вас бије! Осим мене!

Постао је народни херој. Још само да оде у легенду!

Милошевић је нови Тито. Биће доживотни председник Југославије састављене од осам федералних јединица.

Режиму је одзвонило, али се народ још не буди!

Србија је постала балкански Ирак. Али, нажалост, без нафте.

Боре се за правду у свету. И зато немају времена за своју земљу.

Народ живи у страху. Није ни чудо, поред толико страшила на власти.

Начелник Генералштаба Војске Југославије Небојша Павковић изјавио је да је "Слободан Милошевић добро познат у целом свету".

Нарочито је познат органима гоњења.

Победили смо НАТО, одбранили Косово, заштитили Србе, обезбедили економску и социјалну сигурност... Толико, децо, за вечерас.

Ако је опозиција НАТО пешадија, онда је две трећине Србије окупирано.

 На нашим путевима плаћа се путарина.
 Јер ово што постоји код нас нигде више не може да се види.

 Они су слепи код телевизо-ра!

И деца знају да наброје све успехе владе.
 Она која не знају да броје.

 Пошто нисмо могли главом кроз зид,
 направили смо око себе још виши зид.

 Бесплатне испоруке гаса.
 То се зове "Енергија за диктатуру".

 Задатак војске је да чува спољне границе.
 Око председника.

 А колико ја треба да украдем, да бих био добар патриота?

 Отворио си око!
 Пружаш отпор, значи!

 Телевизија је масовни медиј.
 Крива је за масовне злочине.

 Оне који траже излаз стрпаћемо у затвор.

 Добро нам је,
 да нам горе не може бити.

 Горе нисмо могли да прођемо.
 Дали су, дакле, све од себе.

 У земљи влада незапосленост.
 Вођа никоме не дозвољава да му ради иза леђа.

 Председник владе брине о народу...
 Земље у коју извози жито.

 Символ комунистичке партије био је срп и чекић.
 Символ сада владајуће коалиције су пиштољ са пригушвачем и зарђала кашика.

 Кренућемо испочетка.
 Пошто смо вас довели до нуле.

 У руководству су све саме дркације.
 Они су

 Дошло је до тачке кључања.
 Због повећаног степена репресије.

 Председник Владе Републике Српске Милорад Додик недавно је посетио Хашки суд.
 Ускоро се очекује и долазак Слободана Милошевића.

 климактеријуму.

 На млађима свет остаје.
 Али ми смо у сукобу са тим светом.

 Дао сам отказ на радном месту и почео да просим.
 Сада нешто и зарадим.

 Режим је тешко болестан.

 Зато неки препоручују румунски рецепт.

 Тачно је да смо ми први почели,
 али зато ћемо се борити до последњег.

 На улицама Београда путнике превозе и полицијски аутобуси.

 До сада су то чиниле само полицијске "марице".

 Прича се да челник ЈУЛ-а Милован Бојић треба да постане члан Академије.
 Полицијске, надамо се!

 Ко је против нас, тај не мисли добро.
 Себи и својој породици.

 Пошто је слава пролазна,
 одлучио је да неславно уђе у историју.

 Он нам је и отац и мајка.
 Дакле, хермафродит.

 Био је кратак.
 После критичког говора о вођи скраћен је за главу.

 Ја сам оптимиста!
 Надам се да ће им се догодити све нагоре!

ШАХ ЗБЛИЖАВА НАРОДЕ: СРИ ЛАНКА

Улога мата у женском ауторитету

Из њера нашеј познатој шахисте, интернационалној мајстора, објављујемо њериче и сећања који немају многу везе са шаховском таблом али имају са шаховским светом. Тек толико да се види даје моћуће бити "јенс уна сумус" и њоред свих моћућих разлика и њротивречности.

Пише: Никола **КАРАКЛАЈИЋ**

Када се авион из Бомбаја спустио на аеродром у Коломбу очекивао сам да ће ме дочекати само Ардуна Паракрама, шампион Сри Ланке са којим сам се дописивао. Међутим, добродошлицу ми је пожелела већа група шахиста на челу са председником шаховске федерације Р. Бодинагодом. Тек што сам се поздравио са новим шаховским пријатељима гостодин Бодинагода ме пита:

- Извините, да ли прихватате да одлазите на ручкове по списку који смо припремили?

Мало зачуђен оваквим питањем - климам главом!

Лице мог саговорника се развљачи у осмех:

- Пао ми је камен са срца...

Не престајем да се чудим;

- Какве то ручкове помињете?

- То су истакнуте личности нашег политичког, привредног и културног живота.

- Па то ми само може чинити част, али због чега сте били забринути?

- Знате, прошле године смо имали госта из Совјетског Савеза. То је био велемајстор Николај Крогијус који је одлучно одбио да одлази у приватне посете, а то је покварило све моје планове. Пошто сте и ви Николај као и он, помислио сам да ћете и ви одбити.

У себи сам помислио: ипак постоји мала разлика између Николе и Николаја, као и између Југославије и СССР. Рекао сам гласно:

- Ништа не брините!

ЗА ЊУ СУВИШЕ ПРОСТО

Касније сам схватио какав је то био план са ручковима. Као у многим земљама Азије и овде постоји велика разлика између богатих и сиромашних. Шаховска федерација Сри Ланке спада у сиромашне. Државна каса је била шкрта према шахистима, па је помоћ требало тражити од оних који имају.

Р. Бодинагода, као директор велике издавачке куће, тачно је знао у којој породици се игра шах и где бих ја био-радо виђен гост. Обично би пре (или после) ручка била изнета шаховска табла па бих ја одиграо неку партију или показао неку лепу комбинацију, минијатуру или завршницу са неочекиваним обртом.

Успут бих испричао какву анегдоту и завршио са неким шаховским тестом најчешће тражећи да ми реше "Мат у два потеза". Ако би се показало да су проблем у два потеза тешки за решавање, онда сам у "рукаву" имао и лепе комбинације са матом у првом потезу. Сви би били веома задовољни што су брзо нашли решење. Ипак, једном ми се догодило да сам био на ручку код

блем "Мат у пет потеза". При томе сам поставио једну од оних позиција које Руси зову "шутка" (шала). Бели је на потезу и он нема других могућности него да вуче свог пешака. Једини потези су 63-64-65-66 и кад пешак дође на 67 онда даје мат црном краљу.

- Пет потеза је много - каже домаћица узмирено. - Тачно. Али верујем да ћете ви успети. Покушајте! Шта бисте вукли у овој позицији?

Она са устецањем ћипне једну, па другу фигуру, али како са њима не може да игра ипак на крају повлачи 6-пешака.

- Врло добро. Само тако наставите!

Сада већ охрабрена она гура тог пешака и даље и кад пешак стигне до 67 она радосно објављује "Мат!" Пријатељи честитају "браво", ипак није лако спровести комбинацију која траје пет потеза. Тиме је њен шаховски ауторитет остао неокрњен, сви су задовољни, а понајвише шаховска федерација Сри Ланке. После серије оваквих потеза, један домаћин је купио 10 гарнитура за шаховски клуб, други је подарио шаховске сатове, трећи одлучио да плати чланарину ФИДЕ, остали обећали да учествују у формирању фонда за слање националне екипе на предстојећу шаховску олимпијаду... Ето, шта може да учини једна шаховска партија - само, ако се игра паметно!

НАЈЛЕПША БАШТА

Госпођа Хилда Најду је већ нешто друго. Она је играла на разним турнирима у Енглеској, упознала се са Вером Менцик, има лепу шаховску библиотеку и са успехом се носи и са мушкарцима. Прва се уписала на онај списак ручкова и једног дана одлазим и код ње.

Станује у лепој приземној кући, али мене одмах спроводе у башту. Тамо је већ постављен шаховски сто са фигурама од слонове кости, али мој поглед је прикован за баштенски зид. Тамо нема ничег другог осим лишћа и луваница. Али каквог лишћа! Сваки ред је друге боје. Преда мном се просуо спектар дугиних боја.

Све су на окупу у разним варијантама: почињу од жуте, а завршавају се љубичастом. Нисам ни знао да лишће може имати толико нијанси само љубичасте боје: бледи јоргован, лила, виолет, тамно вино, кадифена љубичица итд. Касније сам у Кендију сазнао да је Сри Ланка најлепша

једне "госпође министарке". Њен муж, заузет државним пословима, није могао после ручка да остане на шаху, а она је позвала своје пријатељице да присуствују шаховској лекцији. Старије даме, огрнуте у скупоцени сари место хаљине, већином са дугом црном косом која је падала низ леђа и обавезном црвеном тачком између обрва, били су респектабилна публика.

Мене су још првог дана научили да овдашњи бон-тон дозвољава руковање са мушкарцима, али када су у питању жене, онда само треба склопити дланове у висини груди и лако се наклонити. Следећи бон-тон (нигде записан) било је представљање моје домаћице у лепом светлу

Наравно, није долазило у обзир да изгубим партију, пријатељски и куртоазни реми - може! Али кад је требало решавати шаховске проблеме показало се да госпођа министарка има тешкоћа да нађе мат у првом потезу. Тиме је њен шаховски ауторитет пред пријатељицама доведен у питање, а то нисам смео да дозволим. Брзо сам порушио фигуру и рекао:

- Можда је ово за вас сувише просто. Него покушајте да решите овај про-

ботаничка башта на свету!

Госпођа Најду станује у ексклузивном ди-стрикту Коломбо 7, који носи назив "Врт цимета" јер су овде некада биле велике плантаже, а данас замењене вилама од којих свака има свој мали врт прегун цвећа које цвета преко целе године. Поред флоре Сри Ланка је позната и по својој фауни. Богатство животињских врста најбоље дочарава зоолошки врт у Дехивели, свега десетак километара удаљен од центра Коломба. Ово је по општој оцени најбољи зоолошки врт у целој Азији: Ту се могу видети многе врсте дивљих животиња, птица, рептила и риба из разних океана широм света. Слонови, носорози, гориле, орангутани, павијани, лавови, леопарди, тигрови, крокодили, рептили од безопасне зелене змије, до отровница краљевске кобре и албино-кобре која постоји само на овом острву. Решетке се употр-

бљавају што је могуће мање да би тропске животиње живеле у што више природном амбијенту. Папагаји и паунови се потпуно слободно крећу по парковима овог врта. Највећа атракција је "циркус слонова". Свакога дана тачно у пет, чувари изводе своје слонове пред многобројну публику и показују разне вештине које су слонови научили. Постоји и циркус лавова, али се њихов програм ипак не изводи у слободном простору. После посете зоо врту одлазимо у аква-ријум у коме живи преко 500 врста риба, али у истом подводном терену као што је то у разним океанима. Зоо врт је проширан дивним пространим и зеленим парковима препуним цвећа и тек после посете овом врту човек хтео не хтео мора да размисли о благодетима које нам је природа подарила, а које човек несавесно угрожава грамзиво жудећи за благом неког другог садржаја.

ОДНЕКУ Д ПОЗНАТО

У међувремену играм симултанке и хендикеп-мечеве. Противници су ми врло млади, ретко ко да има више од 20 година. Најбоља су два средњошколца, браћа Атурупане. Они ремизирају, док остали губе. У преподневним часовима држим предавања о шаховским отварањима. Њихови шахисти немају потребу литературе. Књиге су скупе, а шахисти сиромашни. Зато хватају белешке. Шаховски савез Сри Ланке формиран је крајем 1972. Пре тога је била шаховска федерација Цејлона. Највећи успех су постигли на шаховској олимпијади у Триполију 1976. године. Тада су већином наступале екипе из Азије и Африке, а омладинци из Сри Ланке заузели су десето место. То је била она чувена контра-олимпијада коју је организовала Либија да би умањила значај званичне олимпијаде у Хаифи (Израел). Тада је златну медаљу освојио Салвадор, сребрну Тунис, а бронзану Пакистан (Југославија овде није учествовала).

Поподне је предвиђено предавање за ширу публику. Међу угледним званицима налази се и југословенски амбасадор Драги Трајановски.

Кажем у шали кад би неког шахисту избацили из авиона на било који крај земљине кугле, он би лако преживео само ако би наишао на неког ко зна да игра шах. Сутрадан "Ceylon Daily News" доноси опширан чланак под насловом "Са знањем шаха можеш да обиђеш цео свет". И други листови бележе моју турнеју по Сри Ланки. А како и не би када је Р. Бодинагода директор издавачке куће која броји 18 различитих издања.

Историја Сри Ланке је препуна догађаја. Још у петом веку пре наше ере индијског принца Виђају отац протера због недоличног понашања.

"Да ми више ниси изашао на очи". Ипак му даде 700 ратника и овај се отисну на широку пучину

Индијског океана. Дошавши до Сри Ланке, растера домороце назвавши их демонима (јаксас), што му ипак није сметало да задржи њихову принцезу за жену. Е, али шта да ради са својим ратницима? Опет се лати оружја, удари на Мадураски двор и доведе невесте својим војницима. Тако поче да влада Вицаји династија, али и њу збацише кад дође време. Нови краљ Тиса прихвати будизам као религију и друштво се подели на касте. Ипак, била је то мање ригорозна подела него она у Индији. Наравно, у каснијем периоду су професионални освајачи ипак открили чари (али и користи) овог острва, па су се тако ређали Португалци (1505-1658), Холанђани (1659-1796), Енглези (1797-

1947). Острво доби назив Цејлон и тек после Другог светског рата, пропавши Британске империје, поново се врати назив Сри Ланка. Године

да.

Прегуни возови и људи на крововима вагона. Када сам пошао за Кенди, путовао сам по дану и могао да видим све богатство природе.

Град удаљен 115 км од Коломба на висини од 510 метара, са просечном температуром од 25 степени. Топло дану и свеже ноћу. Град је сав у цвећу и личи на праву ботаничку башту. Ту се налази и најчувенији "Храм Будиног зуба" (Dalada Maligawa) Једном годишње се овај зуб у златној посуди износи из храма и то су велике верске процесије у којој учествују богато окићени слонови, великодостојници у националним одељима са драгим камењем по којима је Сри Ланка позната у свету.

Овде сазнајем и причу како је шах доспео на ово острво.

Некада давно краљица Мандотари је покушала да утеши свог супруга краља Равану због пораза против Рама. Нису помогли ни музика ни плес, али када му је показала како се игра шах, краљ је одмах живнуо и заборавио на своје бриге. Од тада су Синхалези сматрали да је шах уметност у облику игре у којој "слон може да се купа, а комарац гаси жеђ". Од тада су обожаваоци богиње Кали добили нову богињу - Каису!

Успешно завршавајући своју посету Сри Ланки, господин Бодинагода је желео да ми захвали на посебан начин.

- Желим да вас одведем на једно место где пре вас ниједан Европљанин није био. То је будистички храм у мом селу близу Берувале, чији сам ја покровитељ.

На пут полазимо колима и стижемо у предвечерје. Храм се налази у густој шуми и не види се издалека. Поред храма је кућа за монахе, који су сви обријане главе и покривени наранџастим

платном откривајући десно раме. Пред вратницама куће скидамо обућу, а поздрави су само лаки наклон и склопљени дланови у висини прса. Свог добротвора дочекују са узбуђењем. Разговарају на синхала језику који ја не разумем. У једном тренутку господин Бодинагода устаје и полази у храм. Каже нешто монасима и они остају у кући а само нас двојица улазимо у храм. Унутрашњост је огромна. Ту се налазе

три статуе Буда у традиционалном положају: стојећи, седећи и лежећи Буда. Влада потпуни мрак и само се лелујају сенке запаљених свећа. Бодинагода такође пали свећу и стаје пред Буду са склопљеним длановима изнад главе. Претпостављам да је то начин како се они моле. Ја сам повучен у дубини храма и разгледам орнаменте. Одједном - чујем дисање. Гледам околу. Никога нема осим нас двојице. Међутим, дисање ми изгледа као да ту има више особа.

Опет пажљиво гледам - нигде никога. Починем да сумњам у своја чула. Вероватно сам импресиониран овим храмом, сумрак и сенке ме подсећају на описе Лобзанга Рампе у његовим књигама о мистици будизма. Биће да је то производ неке моје халуцинације! Бодинагода завршава молитву и ми се враћамо у кућу. Тамо затичемо старешину како грди три дечића. Питам због чега их грди. Бодинагода ми објашњава: "Деца као деца. И они су монаси, али су били радознали, па су се скривеним степенницама попели на балкон изнад лежећег Буда како би пажљивије осмотрили првог белог човека који се појавио у њиховом храму".

Баш ми је било жао што је моја "халуцинација" добила логично образложење...

1947. било је 6,5 милиона становника, данас их је двадесет. Ту живе Синхалези, Тамили и Муслимани, а свега је 1% неких других. Три четвртине су Синхалези, око 7% су Муслимани док Тамили чине националну мањину на северу. Тако су подељене и религије: будизам, Тамил Хинду и ислам. Да ли су баш ове поделе донеле несрећу овој земљи остаје да историчари то истраже. Али су Тамили жестоко ударили на Синхалезе тражећи независност. Још у време моје посете тамилском центру Џафна на северу острва, многи су се жалили на неравноправност. Тада ништа нисам разумео јер нисам разликовао једне од других. За мене су они сви били исти - Цејлонци! Једино сам разликовао њихово писмо: тамилска азбука је деловала као клинасти хијероглифи, а синхалеска слова су ми личила на цветиће.

Данас читам у новинама да Тамилски тигрови убијају припаднике државне војске, а и ови њих, и да је прилаз Џафни постао веома опасан. Пључен нашим искуством могу да замислим да је шаховски клуб затворио своја врата за своје чланове. Штета! Шах је заиста мирољубива игра - нажалост није дошла до изражаја!

ХАЛУЦИНАЦИЈА

Путујући за Џафну возом ишао сам ноћу и само видео гужву на станици баш као у оним филмовима сниманим по романима Луиса Бромфил-

Орден за тарту

У Гласу јавности, на страни 10, прочитала сам леп чланак о госпођи Светлани Васић, посластичару из Београда.

Где све наш човек може да стигне, одавно нам је познато и не чуди ме. Јер наши људи, и млади и стари и занатлије и интелектуалци, у белом свету доживљавају успехе и признања.

Тако и госпођа Васић, правећи колаче, из Београда стиже и до Гадафија у Бенгази, да му прави пресплатке колачиће и да њега и његове госте заслађује зеленом глазуром својих фантастичних торти. Е, свака част, Драга госпођо Васић. Од срца.

После тога у Београду настави да заслађује благоутробије "људима из политичког и војног врха" - од Добрице Ћосића, Мамуле, Лилића, Милошевића... "увек под надзором санитарног инспектора и једног војника" који су "од сваког састојка узимали узорке за анализу која се вршила на лицу места" (очигледно, по мом мишљењу, већ тада је у нашој земљи почела тајна борба против домаћих издајника тако да када је актуелни министар Матић својој борби додао стране издајнике и плаћенике само је јавно наставио тајну борбу у корист нашег народа).

Лепо је читати о госпођи Васић и предлажем да Глас јавности у овом кутку настави лепе приказе и друге, за нас не тако "атрактивних" људи и њихових успеха.

Међутим, највеће изненађење за мене би сазнање да је госпођа Светлана Васић за тарту "Југославија" добила Орден заслуга за народ. Нисам знала да се такви ордени додељују за торте и колаче, мада су торте и колачи милотрбушна потреба нашег народа па би сада таква орден сигурно могао да прими и најчувенији човек у својој струци, надалеко омиљени "Аца Пекар". Но, шала на страну. Ако је госпођа Васић преко својих торти са зеленом глазуром учествовала у зближавању либијског и југословенских народа, онда је сигурно и заслужила тај орден.

Зато данас, када се ордени вешају по целој Србији, желим јавно да питам шта се то данас дешава са, кажу, највишим орденом, Орденом Народног хероја, који ће блештавошћу брилијаната, другог драгог камења и злата сигурно бити једини орден у свету такве врсте и сигурно постати веома атрактиван изазов за скупљаче таквих знаменитости, да бих предложила у интересу сигурности не додељује никоме јер због њега можда херој не буде међу живима јер су домаћи издајници и страни плаћеници сигурно сковали план да га се по сваку цену дочепају. Зато, господо Матићу и Стојиљковићу, пазите шта се ради. Моје упозорење је крајње добронамерно.

Пошто сам припадала генерацији која је била сведок доделе три врхунска ордена Народног хероја, у својој младости - друго време, други људи, други обичаји, пробирљивије вредновање, до скоро сам и заборавила да тако нешто више и постоји, па бих гласно поставила неколико питања и изнала и неке своје ставове о томе:

- Ко још у свету производи народне хероје? Распитала сам се и нико не зна одговор, па би једна информација у вашем листу решила ову дилему - незнање великог броја људи жељних знања а не трача.

- Шта неко треба да уради да буде народни херој? Да ли је то господин Булатовић који је

за време бомбардовања Генералштаба остао без обе ноге, да ли су то момци који су пунили ВМА, осакаћени и унакажени, да ли је то Скупштина града Београда која је тако предано помагала Београђанима за време бомбардовања, да ли је то војник који је прва жртва бомбардовања у касарни у Даниловграду, да ли је можда председник Црне Горе Мило Ђукановић који је успео да од агресије сачува свој народ тако да се ни на једној кући у Црној Гори не вијори црна застава због узалудне погибије? Шта то треба неко да уради па да буде народни херој? Живи! Ратни херој! О херојима мира да и не говоримо. Сваки човек данас на београдским улицама је херој, јер преживљава.

- Зашто се Орден Народног хероја додељује Слободану Милошевићу? Да ли зато што није направдио ништа од Југославије и за Југославију (тарту "Југославија" одавно су појели њих шесторица)? Да ли зато што је земљу препустио већ десетак година злочобним јакхачима апокалипсе, а да им се он сам није једанпут, ни једним гестом личног примера није супротивио. Никад није био војник, никад није био на ратним линијама, па херојство на бојном пољу није ни могао да покаже. Никад није имао шансу да викне ни "напред", ни "за мном", ни "са мном". У коју се вучу или зечу јазбину завукао нико није знао, нити смо га за време бомбардовања чули и видели. Није посетио ни једну рушевину, ни једног ратника, ни једног рањеника, ни једну несрећну мајку, сестру, оца, сина, дете. Нигде, ама баш нигде га није било.

Које је то херојство Слободана Милошевића кад се није појавио ни у својој љубљеној и личној телевизији да поздравља 16 невиних жртава?

Које је то херојство показао Слободан Милошевић зна изгледа само Мира Марковић а и генерал Павковић који и прочита предлог и образложења што га написа, по устаљеној пракси, Мира Милошевић. А кад нешто ради залубљена жена (у мужа на власти или у саму власт) онда пред њом и њеним жељама ни Рубикон није непремостив. Једном давно, млада жена је почела да сања о свом Слободану као о другом Титу ("Крај српске бајке") па јој је и орден мародног хероја сигурно почетак и гаранција дефинитивног остварења сна млађане супруге.

Све што је рекао Коштуница прихватам и у свему се слажем са њим. И ја и многи други људи у Србији који са неверицом, индигнацијом, иронијом, хумором, сатиром или бесом покушавају да смање стрес и срџбу које овај акт власти и страсти за власти изазива.

Невероватна је увереност Слободана Милошевића да прихвати предлог формулисан од стране свог брачног друга и мирне савести учествује у још једној циркуској представи у главном граду. Њима прослава никад доста а нама, народу, никад доста срозавана и губитништва у животу који животињари.

Па, докле тако, Слободане Милошевићу и Мירו Марковић? Докле ће губитници у власти и држави узимати и славу и плен? Докле ћете народу ове прегукле Србије продавати пораз за победу, пропаст за обнову, нерад за трудољубље, незнање за науку, сиромаштво називати достојанством, државом називати тотални хаос? Докле ћете народу продавати "шарену лажу"?

По чему и за које заслуге Мира Марковић да буде покровитељ (још једне) прославе 9. јуна? Шта је то она урадила за овај народ који, с правом, критикује да је прљав, неокупан, хормонално премећен и помућен? Јер, народ јесте и прљав и знојав, од беспарице и сиромаштва, од стреса и умора. Народ "мирише" на сиромаштво, на нерад, на депресију, на

зло, на страх, на срамоту, на понижење. Даће Бог, па ћете исте "мирише" мирисати и неопсредно око себе и, надам се, сетити се овог тренутка. Верујем да народ зна да сам себи најнепријатније "мирише".

Е, то је заслуга Мира Марковић. И она је као добра супруга била у вучјој или зечјој јазбини са својим супругом, наравно пошто је као брижна мама "малу породицу" свог сина збринула негде ван граница љубљене отаџбине. А да на споменику "вечне ватре" у парку на Ушћу, за век векова буду уклесане њене величанствене поруке, то овај народ неће и не сме заборавити. "Поклоња дела суде, шта је чије дају свима".

Зато, предлажем и да се Орден народног хероја закопа негде дубоко у земљу, негде где га око и рука не могу наћи, па да као "мач краља Артура" сачека и право време и правог човека који ће га с помоћи Бога, судбине и народа понети на грудима само за добробит народа.

Меланија Бојић, учитељица у пензији
Београд

Мале странке и мали лидери

Одржана су три велика митинга Удружене опозиције. Углавном све је чинио Српски покрет обнове, то се дало видети по заставама, транспарентима и броју учесника на митинзима.

А где је чланство и заставе малих опозиционих странака, то нисмо видели. Једино су били лидери тих малих странака на бини и одржали много ватрене говоре, који су били само паљевина у циљу рекламирања.

Један од лидера једне мале опозиционе странке изјави ових дана да су "митинзи превазиђена ствар". Није ништа постигао учешћем на митинзима, нема чланство, а митинзи су га открили до голе коже.

Исти ти мали лидери траже некаку заједничку листу за неке наредне изборе и мисле да су у праву. Ако би им неко случајно дао заједничку листу за неке изборе, онда би ти лидери после избора изјављивали да је заједничка листа превазиђена ствар, јер би се поново нашли на нули.

Један од тих лидерчића скоро је изјавио: "Формирали смо одборе по свим општинама Србије и сада радимо на консолидовању странке". Али ми, учесници митинга, нисмо видели никога из странке тога лидера на митинзима.

Највећи успех одржаних митинга је следећи:

- Показало се да се ништа не може без Српског покрета обнове;

- да мале странке и даље користе Српски покрет обнове за своју промоцију, а на штету СПО;

- да нема групних долазака чланства тих малих странака на митинге, већ то ради само СПО;

- да мале странке користе СПО за радње против СПО-а;

- да неки лидери говоре јавно на овим митинзима против СПО-а;

- да мале странке после митинга дају обавештења штампи да су они много допринели успеху митинга...

И тако редом стално траје рекламско понашање малих странака и њихових лидера, а резултата нема. Поставља се питање: да ли се оваквим радом малих странака јача наводно Удружена опозиција или се наноси штета највећој опозиционој странци, Српском покрету обнове?

Један од лидера стално понавља: "Не требају нам лидери са харизмом!". А ми, обични чланови опозиције знамо колико је тај нанео штете опозицији.

Сведочи смо стварања некаквих коалиција малих странака и то раде све наоколо, а на митинзима се појаве само њихови лидери, тако је на једном митингу говорило троје лидера из коалиције ДАН и узели нам време на митингу. У многим заједничким акцијама Удружене опозиције плакати, проспекти и слично стално се појављују као потписници странке из СЗП-а, а у истој акцији се појављује посебно СЗП. То па збуњује и наноси штету Српском покрету обнове, јер стално смо на неки начин прегласани од те ситне зајевичке политике.

Надам се да ће после ових митинга мале странке и мали лидери још једном рашчистити са својим утопистичким радом и окренути све своје снаге према највећој опозиционој странци - Српском покрету обнове. У противном, СПО мора једног момента да рашчисти са радњама које му чине штету, радећи стално са малим странкама као једнакима.

После ових митинга очекујем прикључење неких опозиционих странака Српском покрету обнове, све у циљу јачања Удружене опозиције.

У Земуну, јун 2000.
Мило Ђукановић

Нападај опозицију кад не смеш власт

Многи наводно опозициони новинари и виђени Срби желе политичке промене али без ове данашње опозиције и њених лидера. Надгачко и нашироко пишу о некаквим лошим особинама лидера опозиције. Очекују од нас који то читамо да добијемо похвалу, али ако тако мисле преварили су се.

Позната је ствар да није добра критика која само руши већ и она која гради. У изјавама и писању појединаца све се руши када су у питању лидери данашње опозиције. Иду дотле да пишу да народ Србије хоће нове лидере опозиције јер није задовољан оваквом опозицијом. Питање које следи, само се намеће: ако такви (неки нови лидери) постоје, зашто не стану изнад или поред ових постојећих? Ко им то брани?

Јасно је да иза оваквих критика стоје људи малих способности, који желе да се домогну власти а да им неко претходно рашчисти терен, да се не упрљају, да не осете ударце и разне подметачине од стране ове наше пропале власти и покварених појединаца.

Заблуда је да број од 20.000 грађана на митингу опозиције 27. маја говори да народ није за ову опозицију и да нема у њу поверења, или да ову власт нисмо скинули зато што имамо такву опозицију. Толико је било и код Слободана Милошевића на митингу у Новом Саду, па ипак њихови новинари не пишу да је режим пред ладом и да га треба заменити новим. Неки извештачи страних радио-станица са вестима на српском језику тумаче говор лидера опозиције онако како тумаче и владајући СПС, ЈУЛ и Шешељеви радикали. Позив неких лидера да се грађани супротставе терору власти, схватили су и протумачили да народ треба да се туче са полицијом. Они жале и критикују лидере опозиције што нису из градске скупштине изашли у народ, да се тучу са побеснелом полицијом. Шта би се у тој одбрани народа (грађана) догодило није тешко замислити, из тог замерања лидерима избија прикривена жеља за осветом људима који се упињу да се промени ова власт. Да ли су голоруки лидери мо-

гли да одбране грађане од јаке и добро припремљене полиције за напад на грађане?

Када би неком неупућеном прочитали како се ови извештачи обрачунавају са опозиционим лидерима, могао би да помисли да је то текст из црне "Политике" или "Експрес политике" или из црвене "Борбе". Или да је "скинуто" са РТС. Може ли се народ придобити да гласа за промене, тако што ће се данашњи лидери опозиције називати свакојаким именима - од кукавица до неспособних и главних криваца за ово наше вишегодишње мучење? Замерају, такође, лидерима на оним што су стекли а нико не каже о којој је суми реч и како то да режим још није ниједну наводну крађу обелоданио и никог (са понуђеним доказима, наравно) ухапсио. Да ли би нам било лакше ако би нам, с друге стране, лидери опозиције били гоље? Сумњам. Човек мора да се запита јесу ли и аутори ових погрдних текстова у служби режима?

Добронамернима мора бити јасно зашто су ствари у Србији данас такве какве јесу. Насилје режима и његови батинаши приморали су нас да се повучемо и да уђутимо, а тога се, бар тако историја каже, и велики Милош највише бојао.

У условима оволико нарасле агресивности режима лидери опозиције су могли једну једину исправну одлуку да донесу - истрајати на мирном путу до смене власти. А да је, како ти "независни" критичари тврде, опозиција у Србији тако безбедна по режим, зар би дошло до прошлогодишњег атентата на Ибарској магистралу и овог последњег; у Будви, чија је мета био лидер највеће опозиционе странке, Српског покрета обнове?

Свакако је право питање зашто опозиција није постигла победу над овим режимом, после толиких избора. По мом мишљењу, брук је народна што до сада није у пресудној већини препознао кривце за највећу хиперинфлацију у историји, оне који су му узели и плату и пензију и динарску штедњу, и као најстрашније, оне који су одговорни за све ратове и смрти у протеклих десет година.

Дакле, хтели не хтели, морамо се са постојећим лидерима изборити за промене, како би се ова наша агонија и национална трагедија што пре окончала.

Зло се мора што пре зауставити и не сме се никада више поновити.

Живко Росић
Доња Бадања

Лаж уместо истине

Форум жена Социјалдемократије обратио се поруком лидерима демократске опозиције с намером и у жељи да се заувек отарасимо нашег данашњег недемократског режима, и ту своју поруку изложио у 9 тачака. После поруке демократској опозицији Форум жена требао би да напише поруку и народу наше државе, како опозиционом тако и оном који је учлањен у странке режима, јер од њиховог става и понашања зависи да ли ћемо и када оздравити, бити сити и достојанствени.

Тражи се од лидера опозиције да спрече полицију да нам бије децу. Животне стазе наше деце зарасле су у коров, то морамо да видимо сви као народ, кад то будемо видели онда ће нас у Београду бити најмање 500 хиљада до милион на протесту и не 4 оата, већ 4 дана, недеље или месеца - колико то буде потребно. Режимска сила не може бити јача од нашег живота. Јасно је да нисмо задовољни, јер жалимо за оним што смо изгубили (слободу), чезнемо за оним што нам је забрањено (слобода мисли, збора и договора), жалимо за

оним што су нам ускратили (превремене за сада а касније можда и редовне изборе).

Пођимо у протест под транспарентом "Наш живот - њихов одлазак". Наш данашњи живот у Србији је лош, ружан и тужан. Он је гори од смрти. Зло је у злу живети. Борба и противљење овом режиму не може нам донети слободу-победу без нашег упорног и сталног протеста у коме ћемо учествовати сви, сви, сви. Кроз тај протест морамо доказати нашу снагу и интерес, у противном ћемо иструлити. Морамо променити мишљење да ће нам сами лидери или неко други донети слободу, већ само ми лично.

Из поруке може се закључити да Форум жена Социјалдемократије и не само оне сматрају да су лидери демократске опозиције свемоћни и да од њих искључиво зависи када ћемо доћи до бољег и слободнијег живота. Да ли је то баш тако? Они а и ми заједно са њима нисмо успели до сада да срушимо зло звано Тројни пакт, нешто они нису хтели већ због тога што нисмо имали већински опозициони народ. Било је доста избора (гласања) али све се некако завршавало у корист наше проклете власти. Нисмо умели у предизборним кампањама да видимо лажове и преваранте. Да ли смо као народ политички писмени? Насели смо на причу да је неко црвена вештица и највећи криминалац, надајући се да ће их он заувек отерати у прошлост. До сада су нам подметали лаж уместо истине и већина нашег народа мислила је да разликује једно од другог - а како смо успели то да разликујемо тако смо и прошли.

Ми данас нисмо у ситуацији да своје право заштитимо од неправде. Режим мора знати да нас је њихов поступак према демонстрантима узнемирио али али нас не може сломоти. Велики број полицајаца на улицама јасно показује шта власт мисли и колико поштује своје грађане.

Који је пут до слободе осим демократских, поштених и фер избора (које нам не дају) и масовног протеста, нарочито у Београду (којег ломе и туку)? Како приволети грађане на грађанску непослушност? Кроз поруку каже се да лидери демократске опозиције нису учинили све што треба да обезбеде превремене изборе, мислећи на ултиматум властима. Састављачи поруке по ономе што су написали и што захтевају види се да нису довољно упознали нарав, карактер и понашање људи режима. У његовим рукама је све - почев од доношења закона па до бројне, добро увежбане и наоружане полиције.

Нису ни редовни избори далеко, ако до њих дође. За то време, припремајмо народ да се разумно понаша на биралиштима. Режим своју "истину" о опозицији која преко медија позива на устанак брани тучом, затварањем независних медија и хапшењем грађана. Хоће насиљем да нас приморају да поверујемо у њихове приче о бољем животу. Силом би да нам поправе животни стандард.

Лидери опозиције стално понављају да до промена морамо доћи ненасиљем, та битка се добија памету и стрпљењем. Морамо, такође признати да је наша данашња беда огледало нас као народа. Много смо до сада пропатили и много смо до сада промашили. Покажимо режиму да смо способни да сами одлучујемо о својој судбини и да се не миримо с тим да нам живот буде час трагедија час комедија.

Лидери опозиције успеће да обору режим само ако буду добили нашу милионску помоћ, у протестима и на изборима. Боље је спорије али сигурније.

Љубо Јеврић
Јадранска Лешница

**SRPСКА
РЕЧ И**

ШАХ

Уређује **Владимир Јовићевић JOB**

Кси Јун на Меморијалу?

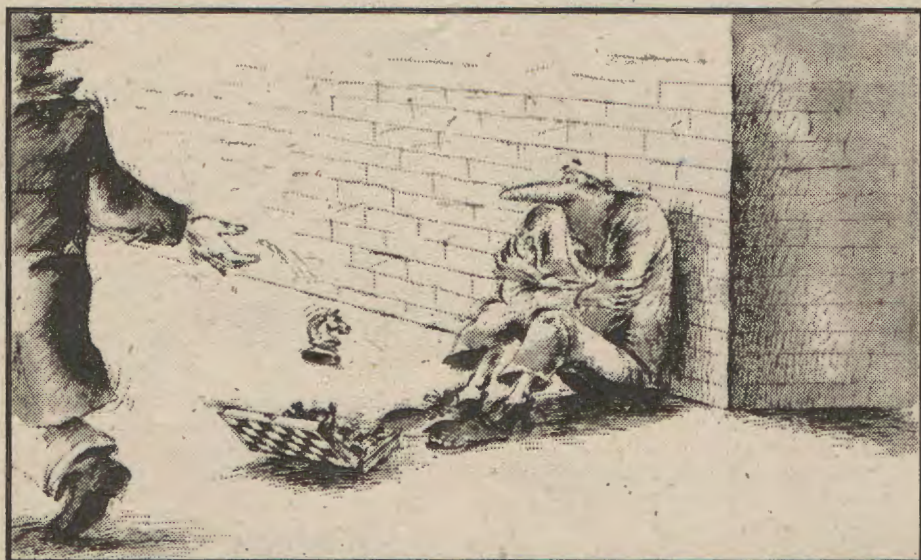
Милан Милићевић, нови агилни председник Организационог одбора Меморијала "Веселин Бошковић", засукао је рукаве и интензивно припрема велики велемајсторски турнир. За Меморијал "Веселин Бошковић" (3-

14.октобра, 2000. године) учешће су потврдили руски велемајстор Бељавски, енглески велемајстор Шорт, бугарски велемајстор К. Георгијев и наш велемајстор Љубојевић, а

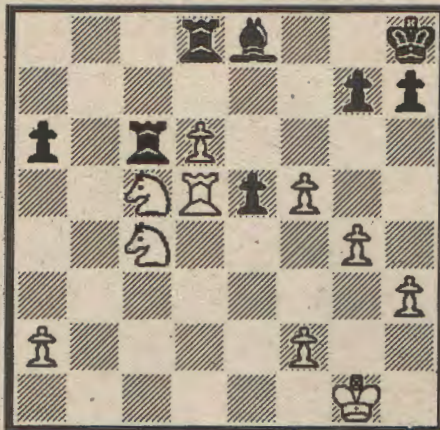

преговара се са светском првакињом у шаху, кинескињом Кси Јун, која, иначе, игра и на мушким велемајсторским турнирима.

Ево позиције из партије Кси Јун - "Свет" која се игра преко Интернета. На реду је 38 потез белог (Кси Јун). Јасно је уочљиво да је бели пред победом.

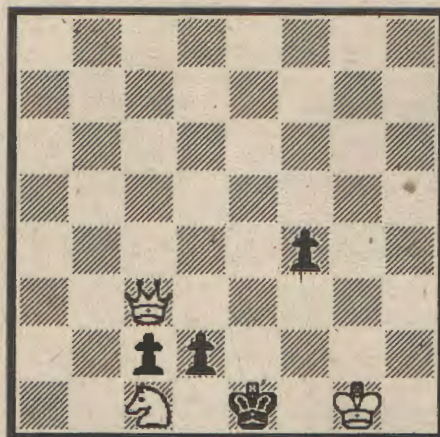

Кси Јун - "Свет"
Интернет, 2000.године

Проблем број 120.

**А. Галички
Русија, 1897.**

Мат у три потеза

Решење проблема број 119
1.0-0!

**СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ НОВИНАРА**

ДИРЕКТОР: *Даница Драшковић*

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
Бољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
*Илија Давидовић
Сивео Бајић*

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:

*Александар Чојрић, Александар
Цвејковић, Благица Косић, Борђо
Вукоје (фото), Јелена Ленголд, Љиљана
Шој, Милан Божић, Милена Појовић,
Милица Ђорђевић, Миодраг Крстић,
Мирко Дошен (Вашинџион), Миленко
Вучевић, Небојша Реџић, Свезлана
Ђокић, Сивице Сикавица, Владимир
Јовићевић Јов*

ДИЗАЈН И КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА:
D-design

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Бујарски, Нада Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
*Вука Караџића бр. 8/1, 11000 Београд
Тел. 011/ 620-891, 628-242, 620-968*

КОМЕРЦИЈАЛНА И ИЗДАВАЧКА
ДЕЛАТНОСТ:
*Бранкова 13-15, 11000 Београд,
тел. 011/ 625-937, 624-598*

ЖИРО-РАЧУН:
40801 - 603 - 4 - 27562 Сшари град

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ НЕ
ВРАЋАЈУ

ШТАМПА:

*МАНАМИ Д.О.О., Поречка 15, Београд
Мишљењем Секретаријата за информације
Републике Србије бр. 413-01 221/91-01 од
15.2.1991. одређена је стопа пореза од 3%.*

ПРЕПЛАТА

*Препоштом на Српску реч можеће
извршити уплатом на жиро-рачун 40801-
603-4-27562, Сшари град, са назнаком - за
препошту - и то за:*

*3 месеца (6 бројева) - 60 динара
6 месеци (12 бројева) - 120 динара
12 месеци (24 броја) - 240 динара*

**ЗА ИНОСТРАНСТВО - ЕВРОПСКЕ
ЗЕМЉЕ**

*3 месеца (6 бројева) - 35 ДЕМ
6 месеци (12 бројева) - 70 ДЕМ
12 месеци (24 броја) - 140 ДЕМ*

ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ

*Информације на телефон
011/620-891, 628-242, 620-968*

"SRPСКА РЕЧ" НА ИНТЕРНЕТУ

E-mail: srprec@netscape.net
rec@EUnet.yu

"НЕДОЗВОЉЕНЕ МИСЛИ"

АФОРИЗМИ

АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ

Броширано
(формат 12x21 cm, ћирилица)
број страна 128
цена 100 динара

Књига се може наручити
на телефон
011/3232-68 Београдске новине
или купити у
редакцији Српске речи,
Бука Караџића 8 (први спрат)
и у књижари Српске речи,
угао Чика Љубине
и Змај Јовине улице.

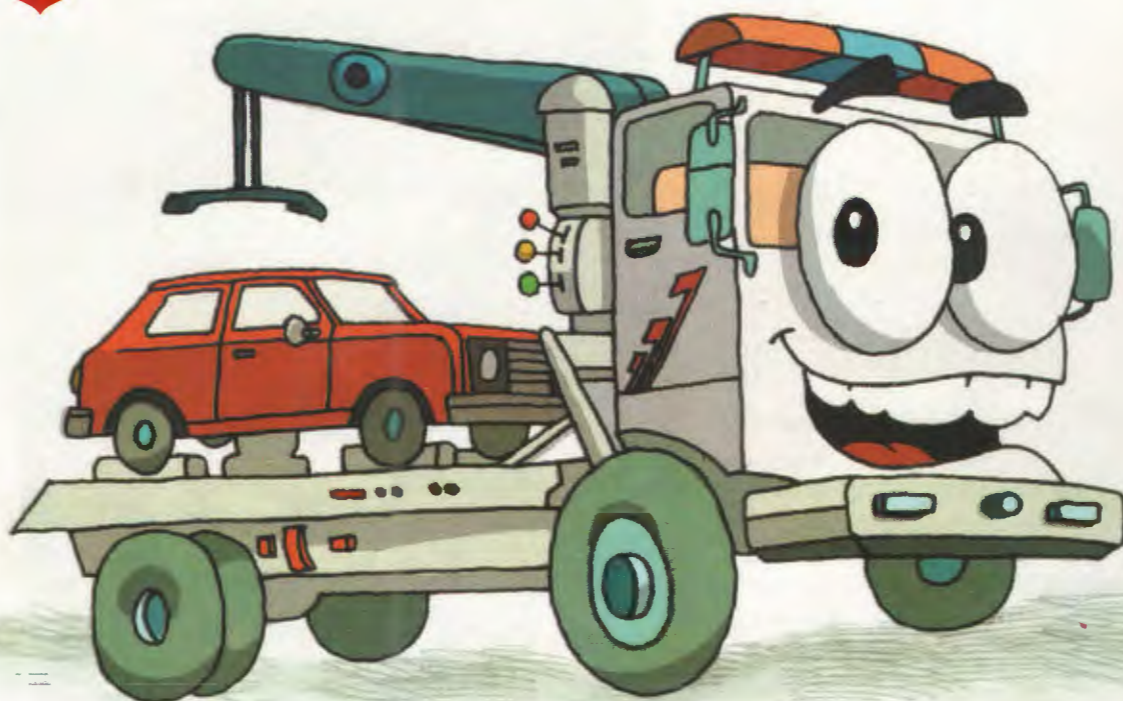
Својим опшћрим и надасве духовитим афоризмима Александар Чотрић се већ деценију и по жестиоко обрачунава са свим оним што нас сипушава, унижава и разара. Рекло би се да нема озбиљног друштвеног мишљења којим се није позабавио, као што, вероватно, нема ни мейне коју својим сатиричним сирелицама није погодно.

(Из рецензије Александра Баљка)

Хиперреалистични афоризми Александра Чотрића пречачавају нам како се све више мишљења и скоро несимаје граница између овдашње стварности и њене сатиричне трансозиције. Зашто су иронија, црни хумор и гротеска у његовим афоризмима постали најпрецизнија дијагностичка средства за болесно друштво какво је наше.

(Из рецензије мр Радована Калабића)

**ПО ВАШЕМ ПОЗИВУ...
... 365 дана у години,
24 часа дневно**

ревопа

 311 12 56
ШЛЕП СЛУЖБА

ЈКП Паркинг сервис, Београд, Старо сајмиште; Тел: 011/311 12 56, 146 462

